

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Exhortationes|| Ad|| Religiosos

Dirckinck, Johann

Coloniæ Agrippinæ, 1704

Pars I. De Festis Christi Domini.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51834](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51834)

P A R S I.

DE FESTIS CHRISTI DOMINI.

PRO TEMPORE ADVENTUS.

EXHORTATIO I.

De præparatione ad Adventum Domini.

T H E M A.

Dirigite viam Domini. Joan. I.

Legimus Libro 1. Regum c. 6. 12. De duabus vaccis, portantibus Arcam Domini, quæ ibant in directum, per viam, quæ ducit Beth-

sames; mugiant quidem & gemunt, carne resistentes; sed colla posterius non reflectunt. Pari ratione videmur posse dicere: Quid vacca sunt nisi Religiosi, qui Regulas & Institutum suum, velut arcam sibi superimpositam gestant, mugiant quidem nonnunquam, id est caro obmurmurat, mortificationes & poenitentias sentit; sed pergunt nihilominus, recta in Bethsames, in Domum Solis, in Domum perfectionis ac tandem celestis patriæ, nec declinant ad dexteram, neque ad sinistram, nec retro respiciunt.

pergens & mugientes, & non declinant neque ad dexteram, neque ad sinistram. S. Gregorius hom. 37. in Evang. & L. 7. moral. c. 34. prædicta, hæc ratione exponit: Quid vacca nisi fideles quosque designant, qui præcepta Domini, velut arcam sibi superimpositam portant, & non declinant a recto tramite in Bethsames, id est in Do-

Via recta ad perfectionem seu Domum Solis & Cælum ad Natum Salvatorem, in Bethlehem, in stabulo, tanquam solem in Domo sua requiescentem

A tem

tem est via virtutum: virtutes enim sunt rectitudines; quoniam earum essentia in rectitudine & aequitate consistit. Quintuplex autem rectitudo quamcumque virtutem comitatur, si perfecta sit: iudicii intentionis, affectionis, locutionis operationis; & has oportet nos acquirere, ut viam dirigamus, quâ Christus Dominus in nos veniat, in nobis nascatur: habitet & regnet tanquam in Domino Solis.

I.
Directio
Rationis.

I. Prima rectitudo nos disponens ad Christi Salvatoris nostri Adventum, est *Rectitudo iudicii*: quæ sita est in veritate ipsius, seu in conformitate illius, ad id quod verum est, absque deviatione in aliquod falsum, vel erroneum, vel temerè præsumptum. Juxta illud Davidis Psalm. 57. 1. *Recte iudicate filii hominum.* Quod clariùs expressit Redemptor noster Joannis 7. 24. *Nolite secundum faciem iudicare; sed iustum iudicium iudicate.* Tunc verò rectè iudico & iustè, si magna iudicem esse magna, parva autem parva: si vilia iudicem esse vilia, pretiosa verò pretiosa: si vitrum vitrum, si gemmam gemmam; si muscam muscam, & elephantem, elephantem esse iudicem. Quod si verò, magnum iudicem esse parvum, vile pretiosum, vitrum gemmam, muscam elephantem, orichalcum aurum, stannum argentum, non rectè iudico.

Homines mundani & nos dum inter illos viximus non rectè iudicavimus; putavimus enim, divitias, honores, voluptates, mundi, dignitates, Canonicatus, libertatem, recreationes, compotationes, lusus, esse quid magnum & pretiosum. Hoc iudicium pravum, dislor-

tum & curvum, corrigere debemus in Tirocinio. Et omnia ista, tanquam vilia, inania, brevia & exigua reputare: è contra, Deum & divina, coelum & caelestia, spiritum & spiritualia, virtutes & Sacramenta, gratiam aliâque Dei dona, tanquam magna, alta, pretiosa, & diuturna æstimare: quia æterna sunt.

Si consideremus quàm exiguum sit totus mundus, facile colligemus, quomodo singulæ res mundi, sint exiguæ: tanquam *momentum statera*, sic est ante te orbis terrarum: & tanquam *gutta rosis antelatici*, quæ descendit in terram, Sap. 11. 23. Si totus mundus respectu Dei est tanquam *momentum statera* & guttæ, quæ erit una Provincia, una civitas, una domus, unus ager, una crumena auri? Deinde si breviter vitam nostram consideremus, facile quoque omnium rerum mundanarum breviter perspiciemus: *Tota vita nostra quid est?* S. Apostolus Jacobus respondet c. 4. *Vapor ad modicum parens & deinceps exterminabitur.* Quomodo cito vapor & fumus evanescit in aëre? *Memento*, ait Job c. 7. 7. *quia ventus est vita mea: quomodo cito ventus prætulerat?* *Breves sunt dies hominû, numerus mensium eius apud te est.* Jobi 14. 5. Jam si comparemus dies nostros cum æternitate longè videntur breviores; nam omnino tempus mundi usque huc, quod est 5651. annorum, cum æternitate comparatum est sicut dies hesternæ quæ præterit. *Quoniam mille anni tanquam dies hesternæ quæ præterit.* Psalm. 89. 4. *Et custodiam in nocte, quæ pro nihilo habentur eorum anni erunt.* Vita & anni nostri, non sicut dies hodierna, sed sicut hesternæ, cujus nulla pars superest, & dicitur

sicut vigilia noctis, tribus solum horis durans; imò ipsi nihilo ætates hominum similes esse dicuntur. Quid igitur & quam brevis est honor, gaudium, voluptas, lusus, recreatio: omnia sunt quasi momentum, quasi punctum puncti: *Omnia gloria eius velut somnium avolans, non invenietur & transiet sicut visio nocturna.* Jobi 20. 8.

Tale igitur iudicium formemus, & sanctè aliter judicavimus, corrigamus: omnia mundana, vilia, exilia, brevia, omnia spiritualia cœlestia, divina, magna ac diuturna reputemus. *Hoc scio, ait Job. l. c. 5. Quod laus impiorum brevis sit, & gaudium hypocrite ad instar pennis.* E contra hoc scio, quod *magnas Dominus; & magnitudinis eius non sit finis:* Et quod omnia cœlestia magna sint æterna. Si ita dirigamus iudicium, optime disponimus nos ad Adventum Domini, ut ipse veniat ad nos & habitet in nobis.

II. Altera directio est intentionis: *Dirigite viam Domini.* Omnis intentio nostra ad Deum, ad Christum, ad ultimum finem nostrum dirigenda est: non verò curvanda & detorquenda est ad fines vanos, ad propria commoda, ad honorem & vanam gloriam. Sap. 10. 10. dicitur: *Iustum deduxit Dominus per vias rectas, & ostendit illi Regnum Dei.* Via nostra & vita nostra gressus in hac via, sunt opera nostra, actiones, cogitationes, locutiones, occupationes, officia: per quæ nos Dominus deducit ad Regnum Dei, ad cœlum, & æternam beatitudinem. Per hanc viam rectam incedimus ad cœlum, si intentio sit recta: deviamus si intentio sit curva:

curva autem est intentio vana querens honorem; curva est intentio sensualis, querens voluptatem: curva est intentio mercenaria, spectans mercedem & commodum temporale, ad quæ mundani respiciunt. Quid enim illi querunt, quid intendunt, quid concupiscunt? Sanctus Joannes respondet I. Joan. 2. *Omne quod est in mundo, concupiscentia carnis est, concupiscentia oculorum, & superbia vitæ.* Alia concupiscere & querere nesciunt.

Quid verò nos in statu Religioso? mox à Tirocinio docemur Deum querere; in omnibus operibus Dei gloriam spectare, omnia desideria, verba, opera, etiam adiaphora, ad Deum referre, ut ipsi placeamus; eumque diligamus. Hæc intentio facit nos rectos & justos: *Recti diligunt te,* ait Sponsa Cant. 1. 4. Dilectio enim vera Dei & intentio recta in Deum tendens, facit hominem rectum. Atque hoc est discrimen solum, inter rectos & non rectos; non quod illi orent, isti non orent, illi jejurent, isti non jejurent, aut alia opera bona non præstent; sed quod illi in omnibus Deo placere satagant; isti verò omnia pravâ intentione inficiant. Si avarum eam artem quis doceret, quâ lapides & stercus posset in aurum convertere, quâ aviditate illam addisceret? Ecce artem meliorem, quâ opera quæque vilissima in aurum & lapides pretiosos convertantur: Deum intende, Deo placere stude, & opera aurea perages, Deum, gloriamque æternam promereberis. Atque ita te ad adventum Domini ritè præparabis.

III
Directio
affectio-
nis.

III. Tertia *rectitudo est affectus*, ad verum bonum, honestum & Deo gratum, non incurvando illum ad bonum terrenum, utile & delectabile, quod virtuti adversetur: & hæc est, quam David vocat *Rectitudinem*; unde sæpius *rectus corde* commendat Psal. 7. 11. Psal. 31. 11. Quia rectum erga Deum affectum habent, & rectâ ad Deum iursum tendunt.

Hæc recta affectio oritur ex recto iudicio. si enim cognoscamus terrena omnia esse exigua, vana, brevia, facile ab iis affectionem nostram abstrahimus: si verò e contra divina & cœlestia magna & pretiosa esse cognoscamus, nullo negotio illis affectum adjungimus. S. Bernardus serm. 24. in Cant. ait: *Rectus Deus, rectum fecit hominem, similem sibi & corporis staturam dedit illi rectam; forsitan illa corporea exterioris, vultusque signanti rectitudo, hominens interiorum; qui ad imaginem DEI formatus est spiritualis sua servanda rectitudinis admoneret: quid enim indecentius, quam recto corpore, curvam gerere animam? perversa res est & fœda, luteum vas, quod est corpus de terra, oculos habere sursum, caelos libere suspicere, caelorumque luminibus oblectari aspectus, spirituales vero cœlestiumque creaturam, suos e contrario oculos, id est internos sensus, atque affectus trahere in terram deorsum & qua nutrire debebat in croceis, habere in luto & amplexari stercorea cum suis.*

Si quis ex vobis, Charissimi, curvum ac pravum adeo ad terrena affectum notet, & cum muliere, à Christo Domino erecta, ad terram inclinatus incedat, Dirigat viam Domini, corrigat af-

fectum; *Filii hominum usqueque grati corde: ut quis diligitis vanitatem & queritis mendacium? Psal. 4. 3. Eubelcat anima religiosa, si divinam in pecorinam commutat imaginem: & mutatâ specie, correcto affectu, & viâ directâ ad Christum se disponat ac preparat.*

IV. Hinc quarta manat *rectitudo locutionis*, quæ consistit in veritate, seu conformitate ad id, quod verè est in mente, omne excludens mendacium aut falsum, aut dolosum, aut cavillatorium, eo animo prolatum, ut alter decipiatur. Hæc rectitudo indicium est perfectæ virtutis, & Deo valde grata accidit. *Qui recta loquitur, dirigitur. Prov. 15. 13. Et diriget viam suam ad Christum ejusque adventum.*

Quare observet Religiosus consilium Ecclesiastici c. 28. 29. *Aurum tuum & argentum tuum constat, & veritas tuis facito stateram, & serenos oritus rebus, & attende, ne forte labaris in lingua. Verbis tuis ait S. Gregorius in Psal. 4. Prodit. Ori tuo fac stateram, ut omne, quod loqueris & humilitate conditur & mensura ponderetur. Frenos ori rectos facimus, cum illud ad loquendum laxamus, vel ad tacendum frenamus, cum recta ratio loquendum vel tacendum dicitur. Mutus, in Evangelio à Christo curatus Marci 7. 35. Loquebatur rectè. Hanc imitemur, loquendo rectè, verè, sincerè, debito tempore, & debitâ cautione, consideratione & circumspicione: tenendo consilium S. Augustini: *Omne verbum prius ad limam, quam ad linguam veniat. Amplius exigit S. Bernardus in speculo Monach. Antequam, ait, verba proferas, bis ad limam veniant, quam semel ad linguam,**

linguam. Exemplo Sponsæ de qua dicitur Cant. 4. *Sicut vitæ coccinea, labia tua.* q. d. Labia tda silentio & discretione, ac veritate, quasi vitæ speciosâ contracta & decorata sunt. Hac ratione Christo Incarnato placebimus atque ad ejus in nos adventum prælarè nos præparabimus.

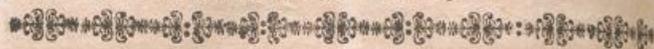
V. Tandem ultima est *rectitudo operis*: non declinando ad dexteram vel sinistram, nec in vitiorum extrema per excellum vel defectum: nec ambulando cum impiis in circuitu scelerum: Atque hæc est, quæ in Scripturis vocatur via aut semita recta: unde Christi Prodromus & Baptista clamat: *Parate viam Domini; nunc facite semitas ejus.* Cuncta hæc complectitur spiritus ille, quem sibi exoptabat David Psal. 70. dicens: *Spiritum rectum innova in visceribus meis:* declinavi in curva & abrupta peccatorum, nunc autem o Domine renova in me spiritum & ad terrenas voluptates inclinatum erige. Hanc rectitudinem Deus primis nostris parentibus in statu innocentie indidit: de quo Ecclesiastes c. 7. v. 30. inquit: *Deus fecit hominem rectum; ipse tamen insinuat se miscuit questionibus.* Id est innumeris repugnantis & contradictionibus, quæ proveniunt ex rebellionem carnis contra spiritum: & appetitum contra rationem; & quinque prædictas rectitudines virtutum, obruunt, distorquent, & dilacerant, ut vix inter homines locum inveniant; juxta illud psalmi 33. 2. *Dominus de celo prospexit, ut videat, si est intelligens, aut requirens Deum: mores declinaverunt (scilicet à rectitudine veritatis & virtutis) simul inutiles facti sunt, non est qui faciat bonum, non est usque*

ad unum. Idem lamentatur Propheta Micheas c. 7. 2. *Periit Sanctus de terra & rectus in hominibus non est; & qui optimus in eis est, quasi palurus; & qui rectus, quasi spina de sepe.* Palurus autem & spina, teste S. Hieronymo, appropinquantem sibi adunco ungue comprehendunt, pungunt & vulnerant.

Quapropter, Charissimi: si vultis Christum in animas vestras venire, spiritualiter in vobis nasci, & charismata gratiarum elargiri: *Dirigite viam Domini. Rectas facite semitas ejus.* Rectum est quod cum Regula convenit: Regula nostra est recta ratio, Lex divina & voluntas Dei, & ipse Christus Dominus; cujus si vestigia legamus, rectè incedemus. *Dirigite ergo viam Domini; & rectas facite semitas ejus:* 1. Semitam judicii; ut rectè judicemus & æstimemus, parva parvas; magna magna, æterna æterna; divina divina. 2. Semitam intentionis, ut semper rectà ad Deum, ejusque gloriam ac beneplacitum tendamus. 3. Semitam affectus; ut non curventur ad terram & terrena, sed rectà in cælum ascendant. 4. Semitam locutionis, ut loquamur rectè, verè, consideratè, circumspicitè, discretè. 5. Semitam operum, non ad extrema vitiorum declinando, virtus enim consistit in medio; va de viâ mediâ, medio tutissimus ibis, scilicet viâ rectâ. Hæc quinque si jungamus, coram Deo recti sumus, si vel unum delit, non sumus recti: *Si rectè offeras, & non rectè divides, peccasti,* ait Dominus Caino Gen. 4. quod explicans Aug. L. 5. de civ. c. 7. inquit: *Si proponas rectè offerre, tamè in executione nõ rectè observes omnes debitas circumstantias: si nus, loci, tẽporis; sed malè eas divides peccasti.*

Quamvis enim recta sentias per Fidem ; sed non rectam habeas intentionem , vel affectum obliquum habeas , aut distortum opus , non es rectus , nec Deo places. *Rectum te dixerim* (ait S. Bernardus Serm. 24. in Cant.) *si rectè in omnibus sentias , & falsis non dissentias : Noli esse*

rectus oblator & pravus divisor. quid dividis actum à Fide ? addam ego: Quid dividis intentionem à iudicio , loquelam ab opere : junge hac omnia ; & viam Domini diriges , semitas ejus rectas facies ; atque ad Domini adventum rectè te dispones.

PRO TEMPORE ADVENTUS. EXHORTATIO II.

De præparatione ad Natalem Domini.

T H E M A.

Omnis mons & collis humiliabitur. Isaïæ 40. 4.

V E L :

Parate viam Domini ; rectas facite semitas ejus. Lucæ 3. 5.

DUM Monarchæ & Régés terrarum ad Metropoles ac civitates primarias inaugurandi discedunt aliave itinera instituunt , viæ & compita præparantur , fordes removentur , humilia elevantur , extantia demittuntur , inæqualia , aspera & saxosa complanantur ; quò maguates hujusmodi commoditate majori itinera perficiant. Ita Xerxes Rex Potentissimus (teste Justino) dum Græciam invadere tentaret , aliquot hominum millia , malleis & securibus instructa præmittebat ; ut viam sibi & exercitui profecturo sternerent. Alii montes evertebant ; alii valles complebant ;

alii rupes secabant , alii silvas excidebant ; alii fluvios & rivus opplebant , aut aliò derivabant. Carissimè , ad nos venit non Xerxes , aliùsve Rex barbarus ; sed Christus Rex mansuetus , Rex Regum , & Dominus Dominantium. *Ecce venit* (clamat Malachias) *Dominator , Angelus Testamenti. Ecce Rex tuus venit tibi mansuetus. Matth. 21. 9.* Quare par est , ut tanto Règi viam præparemus , ut prædicat Sanctus Præcurator Domini. *Parate viam Domini ; rectas facite semitas ejus.* At quomodo id præstebimus ? S. Joannes in Allegoriâ ingeniosâ quaterna præscribit Puncta : *Omnis vallis implebitur ; & omnis mons & collis humiliabitur ; & erunt præparata & aspera in vias planas. Lucæ 3.*

Quibus

Quibus verbis quaterna proponit impedimenta, adventum Christi in nos retardantia: que in præfenti explanationibus; ut, si quid horum in nobis reperimus, removeamus; Dominumque læti suscipiamus.

I. Impedimentum primum est profunda vallis, quæ (ut exponit Cornelius à Lapide & Ludovicus de Ponte p. 2. med. 15.) est Pusillanimitas; vel (secundum alios) diffidentia, timor, acedia, quæ tamen ferè cum pusillanimitate sunt conjuncta. Hæc vallis æque omnia implenda est. *Omnis vallis implenda; seu* (ut interpretatur Cornelius à Lapide) *implentur. Implenda sunt pusillanimitatis profunda;* ait Ludovicus de Ponte. Inter Religiosos, ac præcipuè Titones, non pauci in valle pusillanimitatis jacent. Nam hic viam ad cælum nimis arduam aut arctam esse, sibi imaginatur, seque vix aut nè vix quidem eo perventurum ominatur; ideoque languore, tristitiâ & acediâ opprimitur. Ille viam perfectionis nimis difficilem, & quodammodo sibi impossibilem arbitratur; tum ob crebros tentationum insultum ob Præceptorum & regularum multitudinem; tum ob operum humilium, mortificationum & castigationum corporis asperitatem; tum denique ob perseverantiæ in bono & Statu Religioso incertitudinem. Ille ingenii & doctrinæ suæ exiguitatem cavilatur, seque Societatis munitis, Viros doctos requirentibus, haud aptum existimat. Alius in conversatione cum Secularibus, in excipiendis utriusque sexus exhomologibus puritatem se conservare non posse sibi persuadet; &

cùm Oratio gratiam ad omnia impetrare possit; ex pusillanimitate nihil se à deo obtenturum arbitratur. hæc pusillanimitatis tentatio pulsabat sub conversionis initia Augustinum: Sed ipse reponerebat: *Tu non poteris quod isti & iste? An isti in se hac potuerunt, & non in Domino Deo suo?* Hæc igitur omnia tanquam montium altissimorum prærupta, è valle pusillanimitatis & dejectionis suæ intuentur, & cacumina, alpesque insuperabiles censent, atque ita animum despondent, ut nonnunquam retrò respiciant, & reditum in Ægyptum meditentur.

Verùm animum erigite, Pusillanimes, pusillanimitatem abjicite, in deo omnipotente confidite, & videbitis, hos montes non solum non superatu impossibiles, sed faciles esse. Figuram pusillanimitatis hujus præbent nobis Israëlitarum Num. 13. Qui cum ab Exploratoribus à moyse missis audirent, in terrâ promissâ civitates reperiri, perquam munitas & populos feroces, animum abjecerunt, ulteriusque progredi detrectârunt. *Populus* (ajebant Exploratores) *quem aspeximus, procerâ statura est: ibi vidimus monstra quædam Filiorum Enac de genere giganteo, quibus comparati, quasi locustæ videbamur. Terra devorat habitatores suos.* Quibus auditis, Israëlitarum ita animis cecidit, ut vociferarentur & murmurarent contra Moysen, dicentes: *Constituamus nobis Ducem & revertamur in Ægyptum.* Verùm strenuè se se opposuere viri cordati Josué & Caleb, qui terram quodque explorârunt, populùmque animârunt: *Nolite* (inquirunt) *timere, Dominus nobiscum est.* Num. 14.

Terra

Terra quam lustravimus valde bona est: Si propitius fuerit Dominus, introducet nos in terram lacte & melle manantem: neque timeat populum terrae hujus, quia sicut panem, ita possumus eos devorare.

Pari ratione fiducia nobis habenda est in Deo: habet Religio montes difficultatum, aspera mortificationum, praelia castitatis & virtutum aliarum: At Deus infinita est potentia, montes & vales sciens planare: ejus omnipotentia novit omnia impedimenta amoliri, alta deprimere, depressa elevare, nobisque ac imbecillitati nostrae succurrere, modo omnem spem & fiduciam in ipso collocemus. In hanc quoque pusillanimitatis foveam dejecta erant pia feminae, in die Resurrectionis Domini, pergentes ad sepulchrum: dicentesque: *Quis revolvat nobis lapidem, ab ostio monumenti?* Cum autem sepulchro appropinquarunt, jam lapidem revolutum inveniebant. Sic igitur & in nobis pusillanimitatis profunda implenda sunt.

Speremus in Deum, confidamus in Omnipotentem. *Qui habitat in adjutorio altissimi, in protectione Dei caeli commorabitur.* Psal. 90. Puer qui natus est, Deus est, fortis est, admirabilis est, Princeps pacis est, Pater est futuri saeculi, qui vult & potest succurrere, seque succursum toties sancte appromisit: *Quid igitur dubitamus modice fidei? Insurgant tentationes, impugnent hostes, insistent mortificationes, offerant se difficultates, in Deo confidens vinces omnia. Cadent a latere tuo mille, & decem milia a dextris tuis: ad te autem non appropinquabit.* l. c. Tantum animose perge: *In Deo meo transgrediar murum.*

II. Alterum impedimentum Christi in nos adventus est mons peccatorum, mons & collis superbiae, vanae gloriae & cupiditatis. In vita seculari, tot accumulavimus peccata; ut ingens inde mons excreverit: quemadmodum olim Romani ex frustis & fragmentis ollarum fistilium aeternarum montem creaverunt, quem vocaverunt montem testaceum, qui hodieum Romae cernitur. At hunc montem cum gratia Dei per Ascensionem sacram, & exhomologatione de tota vita, jam complanavimus: & si Diabolus nos scrupulis & anxietatibus inanibus exagitare velit, repellendus est, & conscientia in tranquilla pace conservanda. Restat tamen ut peccatorum radices, vitia, ac praesertim montem superbiae & collem vanae gloriae dejiciamus & complanemus per humilitatem & sinceram intentionem. *Omnis mons & collis humiliabitur.*

Hannibal ille Romanorum terram, excelso animo Dux per altissima Alpium juga & caelo minantia saxa ac ropes, cum exercitu maximo in Italiam, velut in alterum Orbem sibi viam iteravit, rupes secando securibus, & aceto macerando ac comminuendo, ut non immerito fulmini assimilaretur, quod saxa & rupes rumpit, unde Juvenalis in satyra 10. canit:

Expende Hannibalem ---- Pyrenaum

Transiit; opposuit natura Alpesque, nivemque;

Diduxit scopulos, & montes rupto aceto.

Forte hoc debuit fuisse acetum, quod montes rumpere valuerit, & longe fortius, moderno nostro. At nos longe

certius montem Superbiæ & collem
vanæ gloriæ findemus & æquabimus
acero mortificationis, ferrâque humili-
ationis, exemplo Dâcis nostri Jesu Christi
nos deprimendo: *Qui exinanivit semet-
ipsum, formam servi accipiens, & in simili-
tudinem hominum factus, & habitu inventus
in domo.* Cùm esset plenus Divinitate
& majestate, *exinanivit se*: plenus
sapientiâ & fortitudine *exinanivit se*:
Cùm esset Rex Angelorum, homini
similis apparere dignatus est, & habitu,
veste, victu, domo, suppellectile *inventus
in homo pauper*, egenus & mendicus.
Hinc Ducem nostrum imitemur, &
in nobis *Omnia mors & collis humiliabitur.*

III. Tertium impedimentum est
via pravitas & curvitas. Nam *Impii
in circuitu ambulat.* Psalm. 11.
Amantque vias pravas & curvas ac
tortuosas: ac *Justi amant vias rectas*:
unde Sapiens ait Sapientiæ *10. 10.*
Justum deduxit Dominus per vias rectas.
At quænam est via prava & recta?
Via prava & curva est via vitiorum;
qua per circuitus ducit ad perditionem:
Via recta est virtutum, quæ rectâ
per vestigia Christi ducit ad cælum.
Utrâque describit Sanctus Ambrosius
explicans psalmum, ubi ita exponit:
*Una via est justorum, altera peccatorum:
Una equitatis; iniquitatis altera.
Hic libertas est cupiditatum; illic servitutis
incuria: hic convivium; illic jejunium:
hic intemperantia gaudiorum; illic perseve-
rantia lacrymarum: hic saltatio, illic oratio:
hic cantus dulces; illic gemitus graves.*

Quando ad trivium pervenimus, ordi-
nariæ mediæ via est recta: dux extremæ
declinant, una ad dexteram, altera
ad sinistram, & sunt curvæ. Ita in virtu-

tibus, quæ sic sunt in medio, offerunt
viam rectam: dux extremæ adjunctæ
sunt viæ curvæ vitiorum, vel per excessum
vel per defectum. V. G. Spes consilium
in medio & rectam offert viam:
extrema desperatio & præsumptio, vias
tortuosas. Religio suggerit viam rectâ:
extrema verò, Irreligiositas & Super-
stitio curvas. Liberalitas est via recta,
extrema, Avaritia & Prodigalitas
curvæ. Simplicitas est via recta, astutia &
stoliditas curvæ. Fortitudo est via recta;
Ignavia & Audacia curvæ. Humilitas
est via recta; Superbia & nimia abjectio
curvæ. Atque ita de aliis.

Lipius de magnitudine Romæ L. 3.
c. 10. inter alia stupenda opera meminit
quodque viæ Appiæ, ab Appio Roma-
norum Censore ante nongentos annos
ex duris silicibus nigris & incisione
in quadrum aptatis structæ, quæ hodie dū
cernitur & ex Germania Romam
proficiscentibus aliquot diebus teritur;
longitudine quinque dierum, Româ
Capuam usque, eâ latitudine, ut duo
curvas sibi occurrentes liberè queant
commeari. Admirabilis via, de qua
Lipius fatetur: *Stupor me habet,
cùm vel unam viam Appiam, considero*,
de qua Poëta canit:

Appia longarum teritur Regina viarum.
Verùm hæc via non est via recta, sed
curva, per quam boni & mali, justi
& injusti decurrunt. Via per quam
nos ad Christum tendere debemus, est
via recta, via virtutis & perfectionis.

Si igitur ad Christum pervenire,
Christumque ad nos divertere, &
in cordibus nostris nasci desideramus,
Erunt prava in directa. Omnes ambages
& circuitus vitiorum declinare oportet:

B

Sic

Sic implebimus illud, quod S. Gregorius Hom. 20. in Evang. scribit: *prava directa sunt, cum malorum corda, per iniustitiam detoria, ad iustitiam regulam diriguntur.* Cum scilicet mediam virtutum viam, extremis curvis neglectis, ingredi-

IV.
Asperitas
vix mit-
ganda.

mur. IV. Impedimentum quartum adventus Christi ad nos, ejusque spiritualis Nativitatis in nobis est *asperitas viarum.* Id est, asperitas morum, iracundia, durities cordis, & oris, mordacitas, dicacitas, criticatio & taxatio. Hoc impedimentum ultimum est, quod removendum clamat Sanctus Christi Prodromus: *Et aspera in vias planas.* Ut scilicet morum asperitatem leniamus & mites nos ad omnes præbeamus, nemini dantes ullam offensionem. *Aspera in vias planas immutantur,* inquit S. Gregorius Homil. 20. in Evangel. *cum immites atque iracunda mentes per infusionem supernæ gratiæ ad lenitatem mansuetudinis redeunt.* Christus mitis & lenis non nisi mites & lenes diligit atque invist. *Eccæ Rex tuus venit tibi*

mansuetus. Vis ut ad te veniat? ad lenitatem mansuetudinis redi.

Quæ cum ita sint, Dilectissimi, juxta monitum S. Joannis Baptista hæc impedimenta quaterna removeamus. 1. Vallis pusillanimitatis impleatur, mens in Deum summâ cum fiducia erigatur, à Dei infinitâ liberalitate, charitate, Sapientiâ & Potentiâ omne auxiliâ expectemus, nemo animo cadat, desperet nemo: ille paratior est datus, quàm nos accipere. 2. Mons Superbia humilietur. Humilis est Rex noster & Salvator, humiles amat, ad humiles divertit. *Humilia benigne respicit, & illa ac superbe tumida à longè cognoscit.* 3. Pravas vias vitiarum declinemus, & rectas virtutum semitas teneamus. 4. Aspera dicta vel facta, asperos mores & modos agendi, iracundiâque proscribamus, viâ æquâ, planâ, sicill, & mansuetâ incedamus: Atque ita remotis hæc adventus Christi impedimentis, *Videbit omnis caro Salutare Dni:* Et Salvatorem nostrum cum gaudio & solatio animi intimo suscipiet.

PRO FESTO NATIVITATIS DOMINI.
EXHORTATIO I.

Proponit causam, cur Christus Infans fieri voluerit, scilicet
ob majorem Dei gloriam.

T H E M A.

Parvulus natus est nobis. Isaïæ 9. 6.

Heresis olim extitit, ab Authore suo Apelle, Apellitarū nomen sortita: quæ quidem Christum Dominum crucifixum, mortuumque pro nobis; minime verò parvulum natum, puerilibusque miseris subjectum fuisse credebat: quasi illum minus deceret nasci, quàm mori. Contra hanc insurgit Tertullianus, Author antiquissimus, de carne Christi Cap. 5. ita scribens: *Quid magis erubescendum nasci an mori? Carnem gestare, an Crucem? Circumcidi, an suffigi? Idolari, an sepeliri? In præsepe deponi, an in monumento recondi?* Clare loquitur Propheta Evangelicus Isaïas, mythenia

anreogratiz seculo eventura prævidens, dum ait Cap. 7. 15. *Ecce Virgo concipiet, & pariet Filium. & vocabitur nomen ejus Emmanuel; Butyrum & mel comedet, ut sciat reprobare malum & eligere bonum.* Hoc est (ut Mellistius Doctor exponit) *Infans erit, & infantilibus vescetur alimentis.* Nemo prudens negaverit, DEUM potuisse sibi formare corpus humanum, omnino perfectum, quale esse consuevit in atate virili; quemadmodum Adamo primo Parenti nostro efformavit in Paradiso: At hoc noluit; sed potius Infans parvulus de Virgine nasci elegit.

Causam hujus rei majorem DEI gloriam esse, præsentis exhortatione demonstrabimus.

B 2

I. S.

I.
Causa
infantiae
Christi est
major Dei
gloria.

I. Si causam parvitaris Emmanuelis nostri rescire aveamus, ipsummet interrogemus Infantem. O Divine Infans, quæ (obsecro) causa est, quod non in virili statura, sed infantili mundum ingredi volueris? Si penitus Infantulum hunc intueamur, tacet quidem, sed oculos in cælum ad Patrem cælestem elevare videtur; indicans causam esse gloriam Patris: Confirmantque id ipsum Angeli, ipso tacente, concinentes: *Gloria in excelsis Deo*. Verum quomodo ex eo Dei gloria oriatur, non illico apparet. Quare sciendum est, extrinsecam Dei gloriam in eo consistere, ut Dei Potentia, Sapientia, Bonitas, aliæque Attributa Divina hominibus innescant: Gloria enim est clara cum laude notitia: Sed hinc rursùm oritur dubium; reluceatne major Dei gloria & innotescat magis Dei Potentia, Sapientia & Bonitas, quod Christus sit infans parvulus, infirmus, contemptus? An verò non longè magis divina hæc Attributa elucescerent, si Salvator Mundi & Messias in Lege promissus, mundum ingrederetur in ætate virili, staturâ perfectâ, velut Adam, speciosus ut Absalon, fortis ut David, corpore magnus & supereminens omnes, ut Saul.

Respondemus, Carissimi, nequaquam id ad DEI gloriam conduxisset: **V**ERUM enim cum sit infinita Sapientia utique elegit, quod fuit ad majorem Dei gloriam; nec aliud potuit eligere: elegit autem corpus infantile: at cur hoc ipsum? **D**EUS in eo ponit gloriam suam eamque demonstrat, non quod simpliciter patret miracula,

& molietur magna; sed quod ea patret per vilia instrumenta. Quemadmodum Scriptori majori gloria est, pulchrum efformare characteres calamo inepto, quam apto, & Pictori pingere elegantet penicillo rudi, quam subtili: Ita Deo Domino nostro majori honori est magisque ostendit Potentiam suam, si per minima operetur maxima, quam si per majora eadem efficeret.

Unde cum piensissima & fortissima Heroïna & simul humillima Judith cælestem à DEO opem postularet adversus Bellicosum Holofernem, ejusque formidabilem exercitum, approbat ad Deum. c. 9. 15. *Erit hoc memoriale nominis tui; cum manu femine deperat eum*. Quali dicat Majori erit tibi gloria, per imbellem feminam proterente hunc Ducem, quam per alium generosum Pugilem vel exercitum.

Quemadmodum majus robur & Potentia, majorque inde exorta est gloria Samsoni, quod mandibulâ alni, vili instrumento, occiderit mille viros, quam si adhibuisset acinacem, aut romphæam bis acutam; ita majus Dei robur & Potentia ac gloria est per Infantem hostes potentes vincere. Et hæc major dei gloria fuit sternere Goliathum per Davidem juvenem, & quidem fundâ, quam per Heroem aliquem gladio & hastâ instructum; ita patret Dei major elucet Potentia & gloria per infantem hostes suos debellare, quam per virum robustissimum.

Quid enim gloriosius, quam mundum longè, latèque dominantem vincere? Vicit Infans. Quid gloriosius, quam carnem omnibus insultantem compi-

mere? compressit Infans. Quid gloriosius, quam Dæmonem omnibus imperantem subjugare? Subjugavit Infans. Valde igitur in eo Dei omnipotentia & fortitudo elucescit. Deinde quanta potentia in tot, quæ circa Infantem hunc accidunt, mirabilibus refulget? Puellus hic in stabulo tenebroso nascitur; & claritas Dei circumfulget Pastores: quanta potentia, quanta gloria! Hic Puellus jacet in præsepio, absque famulatio; & Cherubini ac Seraphini, famulaturi advolant è cælo: quanta gloria? Hic Puellus ab Herode Rege negligitur; sed à tribus Magis ab Oriente, stellâ duce, venientibus adoratur: quanta gloria? Hic Puellus jacet inter brutas animantes, & Angeli annuntiant ejus gloriam apud mortales: dormit quietè in præsepio, & omnis Hierosolyma turbatur & angitur. Præ rigore tremis, & Herodem facit contumilicere: teneras ex ocellis fundit lacrymas, & omnes pueri infra bimatum, in tota Regione effundunt sanguinem. O quanta hic elucet in hoc infante Dei Potentia, Sapientia, Bonitas & Gloria? Præclarè S. Chrylóstomus: *Tanto tempore in cælu tonuit, & non salvavit: in cunis vagiit & salyavit. Toties tonuit in Oriente, & nullus Rex se ideo movit loco suo: gemit & more infantili lacrymatur in cunis, & efficit, ut è sua Patria egrediantur tres Reges. Fecit multa alia prodigia in Ægypto sub Pharaone Rege, in aère, in aqua, in agris, in domibus, in aula & extrâ; neminèque convertit suam videns transiit infantiam; & ad veri Numini agnitionem totum illud regnum transfudit.*

An non igitur, Charissimi, ex his omnibus clarè liquet, majorem Deo gloriam accrevisse, ex infantia Christi, quam si absque ea, in virili atate, salutem nostram in terris operatus fuisset? Major enim inde, ut vidimus, Dei Potentia, Sapientia, Bonitas, aliæque attributa resplendent. Laudemus ergo Dei potentiam, quæ tanta per hunc infantem operatus est prodigia! Glorificemus ejus sapientiam, qui per parva novit debellare magna, & per infirma confundere fortia! Deprædicemus ejus Bonitatem, qui per hunc infantem tori mundo succurrere, salutemque adferre dignatus est.

II. Nunc Protasi, addamus apodicticè atque ex dictis colligamus, ac dicamus, hodie dum à Deo eandem observari methodum, gloriam suam mundo manifestandi: dum infinita ejus Potentia, Sapientia & Bonitas per parva operatur magna, & maxima, per minima. Id est opera magna & gloriosa efficit, non per superbos, sed per humiles. *Deus enim superbis resistit, humilibus autem dat gratiam. Jacobi 4. 6.*

R. P. Cornelius Vishavæus insignis Tironum in Societate nostra Magister, hoc dare solebat Tironibus suis documentum, ad sanctæ humilitatis commendationem. *Deus gaudet res ex nihilo condere, quod è modus infinita ejus virtuti proprius sit, & clarior eam prodatur: ut igitur hanc rerum universitatem & pulcherrimam speciem ex nihilo procreavit; ita & in animis hominum, mundum, ornatumque virtutum, ex nihilo, id est, ex humilitate, quæ suum*

B 3

II.
Per parvos & humiles
Deus magna operatur ad gloriam suam.

quisque nihilum profiteatur, effocere: super-
bos vero: insinua tentationibus subicere,
quod id Deus permittat, ut diffidere sibi dis-
cant. Tannerus in vita pag. 74. Hæc
ergo est praxis Dei, gaudet res ex nihilo
condere, solet humiles nihilum suum
agnoscentes, ad magna efficienda,
velut aptissima instrumenta, adhi-
bere.

Asserebat olim Deus Regi Pharaoni
Exodi 9. 16. Idcirco posuisti, ut ostendam
in te fortitudinem meam; & narretur no-
men meum in omni terra. In quoniam ve-
ro Deus contra Pharaonem maximè
potentiam suam demonstravit? In hoc
videlicet, quod bellum grave & into-
lerabile ei indixerit per cyniphe, mi-
nutissima animalcula. Egyptii enim
qui ad alias sibi inflictas plagas exce-
cati & indurati fuerant, aspicientes &
sentientes has volatiles tutmas, protin-
us exclamârunt: *Digitus Dei est hic*,
Exodi 8. Ita hodie dum Deus, ut ma-
gis ejus elucescat potentia, per minima,
seu per humiles, operatur maxima.
Innumeris res hæc comprobari posset
exemplis.

1. Quàm admiranda Deus in mundo
universo operatus est per humiles &
idiotas Apostolos? Nonne in omnem
terram exiit sonus eorum; & Reges
ac Principes cum Regnis & Regionibus
jugo Christi subdidit? Ut verè di-
xerit Doctor Gentium: *Infrma mundi
elegit Deus, ut confundat fortia, & qua
stulta sunt Mundi, ut confunderet Sapien-
tes?*

2. Quàm admiranda patravit idem
Deus per Antonios, Paulos, Simeones,

Franciscos, homines indoctos, sed om-
nino humiles: *Humilibus autem dat gra-
tiam.* Non multi nobiles, non multi
potentes mundi: sed debiles magna ef-
ficiunt pro gloria Dei, & stupenda ope-
rantur.

3. Quàm admiranda egit idem be-
nignissimus Deus per Theresiam Vir-
ginem humilem, quæ & 32. Monaste-
ria ædificare, libros conscribere, alios
instruere, Ordinem reformare potuit,
similiter de S. Clara, aliisque Ordinum
fundatricibus legere est? Quæ licet Ju-
ditha de Holoferne, ita de mundo, car-
ne, & Dæmone triumphârunt. *Infrma
Mundi Deus eligit, ut confundat fortia.*

4. Quàm admiranda operari digna-
tus est Deus per S. Ignatium, per unum
militem sæcularem, talem Ordinem
Religiosum per totum mundum ex-
citavit. Quàm admiranda per S. Franci-
scum Xaverium in India fecit? quoti-
anarum millia in Ecclesiæ ovile in-
trodixit; Idololatricæ abstulit? Quàm
admiranda per reliquos primos Socie-
tatis nostræ Patres; qui erant viri hu-
millimi, eleemosynis viventes, holti-
talia frequentantes, omnem saltum de-
clinantes, rudibus & pueris catechetis
explicantes. Et quid non egere in Con-
cilio Tridentino, in Gallia, Germania,
Hispania, Italia, India & Japonia? Idem
in illorum sequacibus & posteris depre-
hendere licet, quò majori fuere humilitate;
eò copiosiores, in proximo, fructus
fecere; & gloriosiora pro Dei gloria
machinati sunt. Admiranda fecit R.P.
Franciscus de Villanova; vir humilitate
excellens. Erat is parentibus agro-
natis

libus natus, doctrinā modicā instructus, Grammatica rudimenta pueris tradens; & assidue Domi in culinā mitteris, aliisque vilibus officiis se exercens; & tamen, quanta sunt, quae pro Dei gloria & salute animarum egit? Tanto fervore concionatus est, ut in stuporem dederit Auditores; etiam doctissimos; & 144. selectissima capita ad Societatem adduxerit. Collegium Complutense edificavit & fundavit, ad alia plurima multum contulit, Cordubae, Montillae, Conchae, Placentiae. Ut Tanneros in vita ejus referret. Ex quibus omnibus cernimus, Deum eligere infirma mundi, ut fortia quae confundat.

Quae cum ita sint, concludamus, Charissimi, majorem Dei gloriam provenisse ex Christi infantia & humilitate, quam ex ejus statū virili assumptā proflixisset. Discamus quodque, si verē cupiamus, Deum per nos, tanquam instrumenta, operari magna, per nostras catecheses, conciones, sci-

entias, conversationes efficere multa, oportere nos esse humiles in oculis nostris: ita ostender in nobis gloriam suam, & per humilia confundet fortia: & sicut per cynipēs, prosternet per nos Pharaonem stygium, & tanquam per alteros Davides, dejiciet Goliathum; & tanquam per mandibulam asini, sternet mille viros, quos vel à peccatis ad gratiam, vel ab haerese ad fidem orthodoxam perductos Christi jugo subjiciemus. Simus humiles & cum Sancto Francisco, Sancta Theresia, Sancto Ignatio & primis Patriarchis nostris, magna pro Dei gloria operabimur. E contra verò si superbi inflati, viribusque propriis nixi fuerimus, incassum laboraturi sumus: *Deus enim superbis resistit & humilibus autem dat gratiam. Deposuit potentes de sede: & exaltavit humiles.*

Deus enim superbis resistit & humilibus autem dat gratiam. Deposuit potentes de sede: & exaltavit humiles.

* *

PRO

PRO FESTO NATIVITATIS DOMINI.

EXHORTATIO II.

Proponit aliam causam, cur Christus fieri voluerit infans;
ut scilicet disceremus ab ipso simplicitatem
puerorum.

T H E M A.

Invenietis Infantem. Lucæ 2.

Admirandum pe-
nitur est, quod
ad Christum in-
fantem in stabu-
lo, in præsepio
jacentem, per
Angelos accer-
santur Pastores,
& per stellam Magi. De Pastoribus
ait Evangelista: *Venerunt festinantes* de
tribus vero Regibus scribit: *Ecce Magi*
ab oriente venerunt. O Divine Infans!
Quo fine ad te veniunt hi Pastores &
Reges? An non præstaret eos exspecta-
re tempus prædicationis tuæ; quando
eis Evangelium & Legem novam pos-
ses proponere? Non. Ad quid ergo ve-
niunt? Num eis loqueris, aut instru-
ctiones dabis? Non. Num in eorum
præsentia, miracula & signa patrabis?

Non. Quid igitur apud te facienti? Vo-
lo, ut me in hoc statu, in quo sum, vi-
deant: volo, ut hanc meam innocen-
tem, humilemque simplicitatem oculis
suis intueantur, atque ita primam, de
initio conversionis maximè neces-
sariam virtutem addiscant. Ecce meli-
or Pastores! o Magi! aspiciete me & pro-
bè perspicite; quomodo ego caeli ter-
raeque Monarcha, Dominus potentia,
sapientia & magnitudinis infinita, pro
amore & exemplo vestro, factus sum
innocens, humilis, & simplex infans.
& hæc sit doctrina, quam à me discatis,
hæc sit prima lectio, primam dogma,
quod alitè vobis imprimatis. Illud ip-
sum revera præclare didicerunt Pastro-
res; qui revertebantur laudantes & glo-
rificantes Deum: idem quoque dogma,
tres Reges rectè percepisse, satis ostendit
effectus

eff. Auctus ipse & quàm efficax fuerit hic aspectus in eorum cordibus ; nam per aliam viam reversi sunt in regiones suas ; & non solum in Christum crediderunt, atque conversi sunt ; verùm etiam ipsum aliis prædicarunt.

Quomodo & nos idem præstare , & à Christo infante simplicitatem infantilem discere debeamus , jam exponemus.

I. Prima igitur virtus , quam Tiro Religiosus a Christo infante haurire debet, est simplex innocentia, & innocens humilisque simplicitas. *Illud attulit, ait Doctor Mellissius, quod principium omnium Christus apparuit puer; ut simplicitatem ante omnia quarendam nobis doceret esse.* Et quidem teste eodem Doctore , in conversationis nostræ initio, nulla nobis magis necessaria virtus est, simplicitate : oportet enim redire ad pueritiam : licet enim, è sæculo ad Religionis scholam veniens, esses Philosophia, Theologia, Jurisprudentiâ, & omni politicâ ac mundanâ Sapientiâ instructissimus ; oportet in hac schola, redire ad infantiam, ad prima religiose vitæ & perfectionis rudimenta. *Noli egredere, ait dictus S. Bernardus, Oratoriam habeo, jejunium, recollectionem, & modestiam : habesne simplicitatem? Non in tegete: exi ergo ex Clara Valle; non es habilis ad acquirendam perfectionem ; quia cares eum principio; sine quo vana spes est ejus assequenda.* Hæc ergo simplicitas innocens & humilis, ante omnia, nobis à Christo infante est addiscenda ; tanquam necessaria ; non solum ad perfectionem ; sed etiam ad æternam salutem ; teste Veritate ipsâ : *Nisi efficiamini sicut par-*

vuli, non intrabitis in regnum celorum. Matth. 18.

In quo autem consistit, quòsque Auctus habet hæc simplicitas puerorum? Varii Sancti Patres varios allegant ; ac præ reliquis, clarè S. Hilarius ait : *Hi Patrem sequuntur ; Matrem amant ; proximo velle malum resistunt ; curam opum negligunt ; non insolent ; non oderant ; non mentiuntur ; dictis credunt ; & quod audiunt, verum habent.* In his omnibus præluxit nobis Christus infans ; & nos, ad ipsius servitium vocatos, ad imitandum provocat : *Revertendum est, inquit S. Hilarius, ad simplicitatem puerorum ; quia in ea collocati, speciem humilitatis Dominicæ circumferemus.*

Si igitur ad hanc puerorum simplicitatem aspiremus, intueamur, quo pacto, Christus Dominus infans omnia prædicta puncta tam egregie observaverit ; & qui eum imitari Tirones debeant.

II. Primus igitur auctus simplicitatis puerilis est : *Patrem sequuntur, Matrem amant, dictis credunt, & quod audiunt, verum habent.* Et quæ ad verbum vel nutum obediunt : præluxit nobis Christus infans, obediens Patri æterno in omnibus in nativitate, in vita, in prædicatione, in passione, in morte crucis : *Non venit, ait, ut faciam voluntatem meam, sed ejus, qui misit me Patrem.* Joan. 6. 38. *In capite Libri scriptum est de me ; ut faciam Deus voluntatem tuam.* Tunc dixi : *ecce venio.* ad Hebr. 10. 7. *Ecce venio in carnem : ecce venio in stabulum ; ecce venio in crucem.* O luculentum simplicis & perfectæ obedientiæ exemplum ! Similiter B. V. obediit & S. Josepho in

II.
Patrem
sequi.

C

omnibus. *Erat enim subditus illis.* Luca 2.

Novitiis Societatis JESU, primo loco, hoc amplectendum est: *Patrem sequuntur*; id est iudicium proprium mortificent, & Directorem seu Instru-ctorem suum cœcè sequuntur; quemad-modum cœcus puerum ducentem suum; non querendo causas, cur hoc illi dicitur mandetur. Quemadmodum Christus Dominus non interrogavit, cur nasci deberet non in palatio; sed in stabulo: cur mori in ligno, & non in lecto? Et quemadmodum Apostolus Paulus, suæ conversionis initio. Actuum c. 9. *Aper-tis oculis nihil videbat.* Et: *Vade ad Ana-niam, ibi dicitur tibi, quid te oporteat fa-cere.* q. d. Si vis esse Apostolus, & vir perfectus, oportet te quasi cœcum esse, & nihil videre: oportet te vadere ad Ananiam, ejusque manibus te totum tradere; deinde Petro te subicere; hoc enim est primum fundamentum perfe-ctæ conversionis, & quasi primus lapis, sublimis cujusdam Apostolatûs, simpli-citer ambulare, simpliciter sequi, sim-pliciter obedire: nunquam inquirere, cur hoc potius, quàm istud aliud jubea-tur; cur iste & non ego adhibeatur: cur iste mihi præponatur. Nihil horum sim-plex cogitat: *Aper-tis oculis nihil videbat* Paulus. Ita gerere se oportet Novitios: oculi quidem illorum sint aperti, vi-deantque hæc vel illa fieri; sed ita o-culi illorum, quasi ligentur & continean-tur, ut rerum causas & differentias non videant: ita confusè cernant, ut nullam colorum varietatem discernant; sed om-nia dispositioni & ordinationi Superio-ris relinquunt, illique se totos commit-

tant. Atque hoc est instar puerorum, Patrem sequi simpliciter: & aperti o-culis nihil videre. Hoc est implere illud Apostoli: *Si quis inter vos videtur sapiens esse; stultus fiat, ut sit sapiens.* 1. Corinth. 3. 18. Bene ait, *videtur sapiens esse, non ait, est*: Sic mundani videntur sibi sa-pere; sed verè non sapiunt, nisi illi fiant.

III. Alterum simplicitatis puerili-actum, assignat S. Hilarius: *Proximo vel-let malum ne sciunt, non oderunt, non in-festant*: Sed suæ charitate & humilitate præditi. *Simplicitas*, ut ex S. Chrysostomo docet S. Albertus M. in Paradiso c. 30. *Est neminem ledere; sed omnibus proficere.* Verba illa Christi, Matth. 10. 16. *Estote prudentes sicut serpentes, & simplices ut columba.* Ex græco *ἀεγασσι*, sine cornu, sine vindicta, sine noxa, id est in-nocentes & innoxii, exponit S. Basilias. S. Hieronymus explicat: *Ut per prudentiam devitent insidias, & per simplicitatem malum non faciant; columba enim sine car-rot, nec ulli nocet, sine rothro, sine unguibus.* Hæc virtus vel maxime in Christo resplenduit, quem enim ille unquam læsit? cui non profuit? Bethlehæm te excludunt hospicio, coguntque ad ole-dum pecudum divertere stabulum; non malè vult, non irascitur, non imprecatur, non odit. Herodes persequitur & vitæ innocentis insidiatur: non vindictam parat, non ulciscitur, vitam adimendo, quia malum velle nescit.

Idem imitandum Societatis JESU Tironibus: conversionis initio, non omnis ita linguam frenare didicit statim; ut non imprudens verbum exci-dat, quod charitatem lædat nonnulli-

filiius, perfectionis avidus est, non te-
la retroquet, non odit; valle malum
nescit. Simplex ut columba, sine cor-
na, sine noxa, & similia agit, dum factis
nonnunquam charitas aliquantulum
paritur. Theophylactus & Euthymius
asserunt, columbas, licet pullis orben-
tur, tamen ad eisdem redire lares &
Dominos: sic ergo Christus Dominus
induare voluit Apostolis: Vos Apo-
stoli mei ita quoque nolite esse memo-
res injuriarum vobis factarum; sed pla-
cidi & amantes redite ad eos juvandos
& convertendos à quibus laesi, vexati-
que estis. Idem igitur imitandum est
Religiosis: nulli malum pro malo red-
dentes; sed vincentes in bono malum.
Hoc enim postulat simplex sinceritas,
& sincera charitas.

IV. Tertius simplicitatis actus est; ut
loquitur S. Hilarius, non falsum dicere,
Non mentiri. Simplicitas enim, ut ait S.
Albertus M. in Paradiso c. 30. Est vir-
tas, quæ quis hypocrisis, duplicitem &
multiplicitatem vitat. Simplicitas est vir-
tas, quæ quis talem se exterius verbis &
factu exhibet, qualis interior est. Sim-
plicitas est virtus, quæ ab omni astutia, & do-
lo, & fraude, & non necessaria ad vitium
multitudine, aliena est. Hæc virtus vel
maximè fulget in Christo Infante, Ipse
est *Via, Veritas & Vita*: nec ullum in-
ventum est in ore ejus mendacium, nul-
la simulatio, nulla fraus, nulla falsitas,
nulla hypocrisis, sed summa in eo sin-
ceritas, candor & simplicitas refulget.

Tironi Societatis cum primis in hoc
puncto imitanda Christi simplicitas &
sinceritas, vitandæque fraus, dolus, du-
plicitas, multiplicitas, hypocrisis, men-

dacium, aliæque omnia simplicitati re-
pugnantia. *Nisi efficiamini sicut parvuli,
non intrabitis in regnum calorum.* Multò
minus ad culmen perfectionis eluctabi-
mini. Totum ergo hoc simulationis
fermentum, mox ab ipso conversionis
initio penitus exhaustiendum & eva-
cuandum est. Præclare S. Chrysostomus
Orat. 10. in 1. Corinth. 3. in illa
verba: *Si quis videtur inter vos sapiens esse,
stultus fiat ut sit sapiens;* ait: *In externa
(mundana scilicet) sapientia, nisi totum
exemeris, & verteris mentem, & non secus
atque rudis, te præbueris fidei; nihil præ-
clarum exactè scies.* Si in mente tua re-
manferit germen hujus pravæ radicis,
politix mundanæ, sapientix tertanæ,
duplicitalis, simulationis, hypocrisis;
eradica, pedibus contere; aliàs in via
spiritus proficere te est impossibile. Nisi
sine discursu, sine examinandi volunta-
te, & sine dijudicatione, sinas te regi,
tanquam simplex & improvidus pueri.
*Nisi non secus atque rudis te præbueris fidei,
nihil præclarum exactè scies.* Dic mihi:
sentine in pectore tuo vigorem quen-
dam & ardorem spiritus? Non. Sentine
notabile in corde tuo virtutes sume-
re incrementum? Non. Unde censet
hoc ipsum procedere? Aliunde non,
quàm ex eo, quòd nondum totaliter
abnegasti hoc proprium judicium; nec
execrabilem hanc politiam proscripsi-
sti penitus. Ac proinde, *In externa sa-
pientia, nisi totum exemeris, nihil præcla-
rum exactè scies. Si quis inter vos videtur
sapiens esse, stultus fiat, ut sit sapiens;* ait S.
Paulus.

Neque credatis hanc doctrinam ab
Apostolo inchoaram, longè antè, hoc
C 2 mentis

mentis suæ arcæm stabiliverat, & manifestaverat Deus. *Sapientia edificavit sibi Domum.* Proverb. 9. 1. Sapientia voluit esse aliquando Architecctrix, sumptu in manus scalpella & malleos, & edificavit domum præclaram: excidit in ea columnas septem: deinde voluit etiam exercere officium Architrclinii: stravit enim quasi mensam regiam, *miscuit vinum & proposuit mensam:* neque pro se sola, hoc palatium struxit ac mensam stravit; sed pro multorum bono: Nam *miscit ancillas suas, & vocavit ad arcem & mania Civitatis.* Verùm quosnam, obsecro, ad hanc arcem, domum & mensam evocavit? *Si quis est,* inquit, *sed quis? An castus? An orationi deditus? An jejuniis addictus? Non. Sed si quis est parvulus, veniat ad me: & insipientibus locuta est: Venite, comedite panem meum, & bibite vinum, quod miscui vobis.* Quasi dicat: Estne puer aliquis? Estne aliquis, qui depositâ humanâ sapientiâ simpliciter vivit? Ille veniat, ad habitandum cum Sapientia vera & æterna, ac sanctitate repleatur: non requiruntur initio conversionis in te excelsa oratio & contemplatio, non ardentia martyrii desideria. Sed veni, modò sis puer. *Si quis est parvulus veniat: & insipientibus locuta est: Venite, & comedite.* Modò habeas simplicitatem innocentem & hu-

milem, sufficit. *Dives in simplicitate, dives in Deo est,* ait S. Ambrosius c. 14. de Nabothe.

Quæ cum ita sint, Dilectissimi, alluminate hunc Puellum pro streua. Et aspiciate illum, cum Paltosibus & Migis, & hanc primam ab eo discite lecturam; innocentem, & humilem simplicitatem, sine qua, nondum fundamentum perfectionis locatum est. 2. Relinquitte iudicium proprium & voluntatem vestram; & Pauli exemplo aperitis oculis non videte, non diiudicate, non examine majorum imperia, sed simpliciter obedite: cæcè sequimini eorum ductum; & ab eorum iussis non declinate. 3. Nescite proximo velle malè, sed omnibus suaves, amabiles & beneficos vos exhibete. 4. Omnem humanam & politicam sapientiam deponite, omnem duplicitatem, simulationem, hypocrisis, fraudem, dolum, & mendacium fugite: sic eritis dispositi ad veram sapientiam & disciplinam Christi; apti ad domum & mensam divinæ Sapientie: quod si verò ab ea deflexeritis, & *insipientiamini sicut parvuli,* simplices, innocentes, obedientes, *non intrabitis in regnum celorum.* Matth. 16. Neque in Domum sapientie, perfectionis & sanctitatis.

PRO FESTO CIRCUMCISIONIS DOMINI
ET STRENA.
EXHORTATIO I.
JESUS OMNIBUS OMNIA.

T H E M A.

Vocatum est nomen ejus JESUS. Lucæ 2.

SANCTUS FRANCISCUS Seraphicus, consideratione & contemplatione Christi Domini abreptus, tanto nonnunquam lumine & solatio replebatur, ut noctes integras transigeret, ingeminando: *Deus meus & omnia.* Idem nobis de Salvatore nostro dicere licebit: *JESUS meus & omnia.* Ut enim ait in quodam sermone S. Ambrosius: *Omnia habemus in Christo, & omnia in nobis Christus. Si a vulnere curari desideras; Medicus est: Si febribus aestuas; sanus est: Si gravaris iniquitate; Justitia est: Si indiges auxilio; virtus est: Si mortem times; vita est: Si tenebras fugis; Lux est: Si calum desideras; via est: Si cibum quæris; alimentum est.* Verbo omnibus omnia est. Isaias Propheta plura alia ipsi tribuit encomia; prioribus ferè synonyma Cap. 9. asserens: *Parvulus natus est nobis, & Filius datus est nobis: & vocabitur nomen ejus Admirabilis,*

Consiliarius, Deus, Fortis, Pater futuri seculi, Princeps pacis. Nos honorum titulos mellifluus Doctor Serm. 10. inter parvos hæc ratione exponit: *Admirabilis est in Nativitate; Consiliarius in predicatione; DEUS in operatione; Fortis in Passione; Pater futuri seculi in Resurrectione; Princeps pacis in futura beatitudine.* Hunc ergo Jesum Salvatorem nostrum, omnibus omnia existentem, omnibus & singulis in strenam Anni hujus novi offero. nec quisquam ingerat; quomodo datur, qui jam datus est? *Filius datus est nobis* (teste Isaiâ) *nobis natus, nobis datus.* Verissimum istud est: *Dedit semetipsum pro nobis.* Tit. 2. *Dedit quoque se nobis; sed iterum, iterumque se dare, & amplius sese nobis communicare paratus est.*

Ego autem JESUM in strenam do, tanquam omnibus omnia, & qualem quisque desiderat, talem accipiat, juxta cujusque indigentiam. Quod dictione præsentè declarabimus.

C 3

I. Si

I. Si fortasse in hoc Tirocinio repantur nonnulli Pusillanimes, qui vel in tentationibus superandis, vel in virtutibus assequendis, vel vocationis respondendo, vel in ea perseverando animum prope despondeant & abiciant. Erigant oculos ad Jesum Salvatorem suum. Emmanuel hic noster est. secundum Isaia vaticinium *Admirabilis*. Mirabilis enim est ejus Potentia & operatio, ac praesertim gubernatio & creatio totius Universi, qua uti omnium, ita singulorum, ac proinde etiam nostri curam gerit plus quam paternam. Et quis animo cadat? Non dicam modò de mirabili ejus incarnatione, nativitate, vita, doctrina, passione, morte, & resurrectione, propter quae meritò ab Isaia Cap. 8. 18. *Portentum* vocatur; sed de ejus gratia, quae mirabilis est, uti in Ss. Martyribus, Confessoribus & Virginibus, ita pariter in nobis quòque mirabilis est. *Mirabilis Deus in sanctis fuit.* Psalm. 67. Et S. Cyprianus in Tract. de Nativ. Christi: *O Domine quàm admirabile est nomen tuum! Verè tu es Deus, qui facis mirabilia! Nunquid non verè admirabilem eum singuli experti sumus?* Interrogat S. Bernardus Serm. 2. de Circumc. At quibus in rebus? In mutatione utique voluntatum nostrarum: *Hoc nempe est salvationis nostra principium: cum incipimus resurre, quòd diligebamus; dolere, unde letabamur; amplecti, quòd timebamus; sequi, quòd fugiebamus; optare, quòd contemnebamus. Admirabilis planè, qui haec operatur mirabilia.*

Quòd si nunc inter vos quispiam in pusillanimitatis profundo hærens,

quò pacto passionem meam ad eam vividam debellabo? Quomodo vobis servabo? hæc & illa in Societate communis obibo? Montem perfectionis contendam? nolite timere. Dominus nobiscum est: Emmanuel est nobiscum, qui operatus fere: Hunc accipite Adjutorem, Salvatorem, Ducem; cujus admirabilis est Potentia, & operationis efficacia, qui tam mira operatus est in Sanctis suis innumeris, & in vobis, uti scripsit, porro mirabilia operari non desinet. Tantùm confidite; Illique constantèr adhaerete; & experiemini mirabilia.

II. Si fortassis repantur in hoc Tirocinio nonnulli dubii, perplexi, Gal. bono indigentes consilio, Messias noster est *Consiliarius*: vel (ut Septuaginta vertunt) *Magni consilii Angelus*; ac proinde optima vobis consilia suggeret. Est *Consiliarius* 1. propter Sapientiam & Scientiam divinam, in qua eadem sunt consilia Patris & Filii & Spiritus Sancti; & per quam omnium Angelorum & hominum Magister est ac Director, ut docet Clemens Alexandrinus Lib. 4. de Relig. c. 6. 2. Est *Consiliarius*, qui homo est, ob Scientiam ejus beatam, qua à primo conceptionis instanti perfectissimè in ipso DEO contempe omnia Dei consilia circa præsens seculi & futurum, circa Angelos & Homines, Electos & reprobos. 3. Est *Consiliarius*, quia prudentissimè instituit & percepit consilium de redemptione hominum per Incarnationem & Passionem, quòd omnium operum Dei maximum & divinisimum fuit: ac praesertim mysterium vocationis omnium Gentium, & reproborum.

& reprobationis Judæorum, inquit S. Hieronymus & S. Basilius. 4. *Est Confiliarius*; quia homines docuit arcana Dei, mysterium Ss. Trinitatis, cateraque ad salutem necessaria: atque omnia Diaboli consilia, artes & fraudes detexit ac discussit: ut ait S. Cyprianus de Nativ. Christi, & S. Cyrillus. 5. *Est Confiliarius*: quia ab ipso omne sanum consilium procedit, præsertim paupertatis, castitatis obedientiæ, aliaque consilia Evangelica; quæ sunt supra naturam, & mundi ac humanæ rationis captum excedunt, ut docet Sanctus Cyprianus l. 6.

Ad hunc igitur Confiliarium sapientissimum & benevolentissimum nobis in dubiis confugiendum est. 1. Si quis Tronium non factis capit, nec factis apprehendit, spiritualia, cœlestia & æterna. Hunc adeat Confiliarium; quia Sapientia præditus est infinita, docetque arcana Dei, & fidei mysteria, ac perfectionis documenta. *Si fugis tenebras lux est*; ait S. Ambrosius. 2. Si quis inter duo extrema anxius fluctuat; ne aut per zelum indifferetum excedat, aut per defectum fervoris intrepescat: hunc accedat Confiliarium. Aptè ad hanc rem Bernardus l. c. *Sed nihilominus Confiliarium sese exhibeat, necesse est, in electione penitentiæ, & vita ordinationis; ne forte sit nobis absque scientia zelus, & voluntati bona prudentia desit.* 3. Cupit quis renovare vota, & simul vitam suam, sed nescit rationem, quæ id aggreduatur. En Confiliarium, qui modum suggeret, qui feret auxilium, qui applicabit manum; quia promittit: *Ego nova facio omnia.* Apoc. 21. Rece-

dant vetera, nova sint omnia, corda, voces & opera. Sit cor novum: *Dabo vobis cor novum.* Ezech. 36. 26. Sit lingua nova: *Linguis loquentur novis.* Marci 16. Nova sint opera: ita novum annum, novum sæculum, novam vitam feliciter auspicabimur. 4. Si verferis in periculis, in ærumnis, vel in arctis positus exitum non vides; obsecra *magni consilii Angelum*; dicit cum Josaphat Rege sibi presso; & ab hoste obsessio: *Cùm ignoremus, quid agere debeamus; hoc solum habemus residuum, ut oculos nostros dirigamus ad te.* 2. Paral. 20. 12. Ita fecit Elther Regina; ita Judith heroina; ita Ezechias obsessus à Sennacherib; ita David fugiens Absolonem & Saulem. Et Machabæi obsessi ab Antiocho. Denique illustre exemplum est in vita Josaphat apud Damascenum Cap. 30. Cùm enim ipse fraudulentè à femina gentili, instinctu Parentis, tentaretur, ut secum unâ nocte maneret, adderetque sponsonem, si id faceret, se futuram Christianam. Hæsit ille perplexus; sed conversus ad orationem & boni consilii Angelum, cognovit fraudes serpentis tentationemque superavit, & altum Patris & mulieris suæ sapientiæ & constantiæ discussit.

III.
Deus.

III. Si anxii & solliciti sumus ob peccata antehac admittenda, ad Salvatorem, & Agnum Dei tollentem peccata mundi, pro solatio est recurrendum. Est enim Deus, adeoque est omnia: *Deus meus & omnia*, exclamabat S. Franciscus Seraphicus, & cum eo V. Pater Souellus, Angliæ Martyr. Si est Deus: est Creator, Conservator, Liberator, Redemptor, & Pecca-

Peccatorum Remissor & Condonator. Si est Deus, est infinita Potentia, Sapiencia & Bonitas; adeoque omnia ab ipso sperare licet: at in primis remissionem peccatorum, gratiam & gloriam, quam toties Pœnitentibus appromisit. Unde rectè S. Bernardus l. c. *Sanè opus est, ut Deum quodque probemus in remissione videlicet priorum delictorum; quia nec sine hac salus nobis constare potest: Et nemo potest dimittere peccata nisi solus Deus.*

Ne igitur timeas, mi Tiro, ne anxie te crucies de peccatis commissis, & nondum (ut metuis) dimisis. Si iniquitate gravaris, *Iustitia est*, ait S. Ambrosius. Ipse DEUS est, ipse est Agnus Dei, qui tollit peccata mundi, ne igitur dubites. Cum avertit se *Iustus ab iniquitate sua: Et si Impius egerit poenitentiam ab omnibus peccatis suis, omnium iniquitatum ejus non recordabor*, Ezech. Cap. 18. Subsume: Tu avertisti te ab iniquitate tuâ: egisti poenitentiam; igitur omnium peccatorum tuorum amplius non recordabitur. Non morieris; sed vitâ vives.

IV.
Fortis

IV. Si debiles & infirmi virum nostrarum imbecillitati metuamus, Redemptor noster est *Fortis*; & incomparabili potentia & robore præditus. 1. Quia tot labores exantlavit, tantas superavit difficultates, mortem tam crudelem constantissimè pertulit; ut explicat S. Bernardus. 2. Quia ipse est Judex vivorum & mortuorum, ac Potentes potenter condemnabit, ut exponit *Rupertus*. Et malos in virgâ ferreâ regens, tandem sicut vasa figuli confringeret. 3. Quia sine ejus auxilio vana est omnis Creaturæ fortitudo,

inquit Haymo. 4. Quia nos in omni tribulatione protegit & roborat; atque à nobis aéreas potestates arceat ac repellit (ait S. Bernardus 5. Denique & maximè, quia potentissimum regnum Diaboli, peccati, & concupiscentie evertit. Quantum hoc, Carissimi, nobis est solacium, quòd Redemptorem adeò fortem nacti sumus?

Nemo igitur vestrum animo cadat; nemo trepidet, hostemque formidet; nemo ad ejus tentationes & impetum expellescat. Si auxilio indiges, virtus est; ait S. Ambrosius. Fortis est Diaboli; sed JESUS fortior: Fortis est mundus; sed JESUS fortior: Fortis est caro; sed JESUS infinitè fortior. *Confiteor* (ait) *Ego vici mundum*; & carnem & dæmonem; ut rectè S. Bernardus loquitur. Verùm ne id quidem sufficit ad salutem; nisi fortem quodque experiamur in expugnando impugnantes nos; ne ab inimicis rursùm concupiscentiis superemur, & si int. novissima nostra peiora prius. In illius igitur potentia, virtute, & fortitudine omnino securi confidite.

V. Si qui fortassis desperabundè haud absimiles modicam salutis spem concipiant; Christus est *Fortis* futuri Seculi. 1. Quia futurum seculum, id est, futuros Christianos ad novam & evangelicam vitam atque sanctitatem futuri seculi instituit. Ita S. Bernardus. Sicut Noë, ita & Christus novissimè Author & Parens extitit. 2. Quia post Passionem resurgens & in caelum ascendens, cæli januam nobis patefecit ac vitæ æternæ præmia, patiendo & moriendo nobis promeruit. Ita S. Hieronymus & alii. Adam genuit nos temporis

Christus aternitati : Adam genuit nos morti ; CHRISTUS resurrectioni : Adam genuit nos terræ ; Christus cælo. *Videreturne jam aliquid deesse Salvatori ? Planè deest, quod maximum est, nisi & Pater esset futuri Seculi, ut per eum scilicet in immortalitatem resurgeremus, qui per præsentis seculi Patrem generamur ad mortem. S. Bernardus l.c. Quantum hoc rursùm nobis solatium ?*

Si quis igitur (quod minimè sperem) ex vobis, Carissimi, exiguam de salute suâ spem conceperit ; animum erigat, fiduciam assumat, Christum Patrem futuri Seculi esse sciat. Pater est, non deseret Filios : Et pater quidem, qui tanta egit, & passus est pro Filiis ! Illiusmodi sanè Pater non volet incallum egisse & pertulisse ; sed sese Jesum, id est, Salvatorem & seculi futuri Patrem demonstrabit.

VI. Si qui etiam inter Tirones sint inquieti, tentati, & perturbati ; JESUS natus est *Princeps pacis*. 1. Quia pacem Orbi dedit, & moriens testamento legavit, dicens : *Pacem meam relinquo vobis ; pacem meam do vobis.* Joan. 14. 17. 2. Quia morte suâ parietem medium, qui inter Deum & homines erat, dissipavit ; & homines deo & summa imis reconciliavit. *Ephes. 18. 3.* quia fines nostros posuit pacem sempiternam, & hinc & in cælis. *Psal. 140. 14. Ita S. Bernardus. 4.* Quia ipse est Author & Dator pacis internæ, quæ Justorum conscientia perficiuntur. *Neque hoc satis (ait idem S. Bernardus) si non etiam*

Princeps Pacis Patri nos reconciliaret ; cui traditurus est Regnum : ne fortè sicut filii perditionis utique non saluti, resurrecturi videremur ad penam.

Quisquis igitur Tironum Conscientia pace & tranquillitate non gaudet, ad tam potentem Pacis Principem confugiat. Si ob peccata præterita scrupuli angant, & mentem lancinent, hunc universalem Pacificatorem adeat, ejus gratiam ambiat ; ille mentem protinus serenabit.

Quapropter, Dilectissimi ; hanc, quam obtuli strenam, animo benevolo suscipite, atque in honore ac pretio habete. JESUS omnibus omnia. 1. Si quis pusillanimitate obruatur, cogitet quàm admirandis modis DEUS ipsum vocârit, conservârit, & hucusque adfuerit ; & opem ejus mirabilem sentiet. 2. In dubiis positus Consiliarium hunc optimum & sapientiâ infinitâ præditum adeat & consulat ; atque lumen obtinebit. 3. De peccatis præteritis anxius recurat ad DEUM ; omnia peccata ob Filii Unigeniti merita promptè remittentem. 4. Debilis & infirmus ad Fortem & robore immenso pollentem confugiat ; & confortabitur. 5. De salute sua trepidus ad Patris futuri seculi sinum, velut asylum se recipiat ; & intromittetur. 6. Anxius & scrupulis agitatus ad Principem Pacis accedat, qui bella intestina Conscientiæ sedabit ; atque ita JESUM Salvatorem in his omnibus omnia esse experietur.

PRO FESTO CIRCUMCISIONIS DOMINI
ET STRENA.
EXHORTATIO II.

De æternitate incomprehensibili & infinita.

T H E M A.

Annos æternos in mente habui. Psal. 76. 6.

Infinitum est, ex
communi Philo-
sophorum sen-
tentia, cujus sem-
per est aliquid
extrà vel ultrà
accipere: v.g. in
infinita homi-
num multitudine, nunquam tot millia,
aut miliones desumes, quin semper
plures ultrà decerpere valeas. Dum
quis sacrarum Literarum monumenta
evolvens, diversis in locis reperit, in
æternum & ultrà; meritò primà fronte
admiratur, rogatque num quid esse aut
fingi queat ultrà æternitatem? Sic dum
Michææ c. 4. v. 5. legit: *Nos autem
ambulabimus in nomine Domini, in æter-
num & ultrà.* Et Exodi c. 17. v. 18. *Do-
minus regnabit in æternum, & ultrà.* Num
igitur, inquit, ultra æternitatem repeti-

ri quidquam poterit? Sed responsio in
promptu est: Nam apud Hebræos, æ-
ternum aliquando nuncupatur *saeculum*
longissimum, cujus finis & terminus
non perspicitur. Quando autem æter-
nitatem absolutam designant, addunt,
ad tollendum dubium, distinctionem he-
bræam *væed*, id est, *& ultrà*: vel, ut
Chaldæus vertit, *in secula seculorum*. Et
septuaginta Interpretes, *In seculum & æ-
ad hunc*: Et ut Pagninus, *In seculum & æ-
que in perpetuum*: id est, in omnem æter-
nitatem. Quamvis aliqui, per *æter-
num*, absolutam intelligant æternita-
tem; sed per *& ultrà*, ostendi velint ex
abundantia cordis & ingenti desiderio,
optari Deo perennem & immensam
gloriam, laudem, regnum: Quasi dicat:
Deus regnet in æternum, & si quæ ulte-
rior duratio dari possit, per eam ulterius
semper & sine fine regnet. Sed dicitur
hoc

hoc in æternum & ultra vobis exponere cupio, non video, quâ ratione, quod incomprehensibile, ideoque & ineffabile est, verbis explicem. D. Thomas tamen l. p. 10. a. 1. methodum aliquam æternitatem investigandi insinuat, dum ait: *Sicut in cognitionem simplicium, oportet nos venire per composita; dicimus enim: Simplex est expers compositionis; ita in cognitionem æternitatis, oportet nos venire per tempus.*

Consideremus itaque tempus longissimum, ut non nihil de æternitate capiamus, eaque memoria, sit nobis, in mundici ac rerum terrenarum contemptu, atque laboribus calcar in adversitatibus solatium, in peccandi occasionibus amuletum. Eaque consideratio & memoria æternitatis, strena sit, per anni decursum, sæpius refricanda, & non absque fructu spiritali usurpanda.

I. In æternum & ultra. Consideremus, quid hoc sit perpendendo tempus longissimum, & componendo tempora, ut per composita simplicem æternitatem melius intelligamus & videamus, quod in æternitatis infinito semper sit aliquid ultra accipere, incipiendæ ab infinito numero arenarum. P. Clavius Matheseos peritiâ celeberrimus, in Sphæram c. 1. manifestè demonstrat, duos & quinquaginta characteres arithmeticos, excedere numerum arenarum, quæ universum hoc ad concavum firmamenti opplerent, tametsi arenulæ tam exiguæ forent, ut decem millia, unum granum duntaxat paraveris, magnitudine æquarent. Quid si duplicetur characterum arithmeti-

corum numerus, sintque centum & quatuor, jam millies major erit numerus; & per consequens, millenos mundos implebunt arenæ. rursum duplicentur numeri, triplicentur, multiplicentur; ita ut sint tot numeri arithmetici, quot sunt characteres in omnibus tomis & libris totius mundi, in omnibus Bibliothecis. Imò cælum totum extendatur instar pellis pergamens, totum mare in atramentum, omnes pennæ volucrum aptentur in calamos, omnes Angeli & homines velociter scribentes, dictam pellem citris impleant: quis obsecro, & quantus quàmque innumerabilis exsurgat numerus? Et tamen Deus novit totum hunc arenarum numerum novit, quot in eo sint milliones, quot billiones, trimilliones, & utrùm pares vel impares existant.

Ponamus nunc Deum singulis mille annis unam arenulam annihilare: quot milleni anni labentur, antequam unum arenarum pugillum annihilarit? Quot milleni antequam descriperit, quantum hoc conclave caperet? Quot milleni, antequam tot, quot vicino in monte sunt, demeret? Et tamen cum sit numerus infinitus, certum est tandem aliquando deveniendum ad annihilationem ultimæ arenulæ. Et quid tunc solatii miseris in inferno? Quid demptum foret de æternitate? Nihil, omnino nihil: *Æternitas nec tempus, nec temporis pars ulla est:* ait Nazianzenus Orat. 38. in Nativit. Christi. Semper licebit dicere: *In æternum & ultra.* Demantur tot anni, quot arenæ sunt in uno ejusmodi spatio, usq; ad firmamentum,

D 2   adhus

adhuc dicere licebit, *in aeternum & ultra*. Fluant tot anni, quot in mille & centies, & milles mille ejusmodi cumulis contineri possent arena, adhuc integra manet aeternitas & cum veritate dicere licebit: *in aeternum & ultra*. Est hoc fautor stupendum; vires ingenii superat, dici potest, comprehendi non potest aeternitas.

Hæc verò aeternitatis viva memoria, optima est Magistra, docens nos omnia terrena despiciere, divitias, honores, voluptates pro nihilo ducere & tanquam puerorum crepundia reputare. *Aeternis inbians, fastidio sunt transitoria*: ait S. Bernardus Epist. 3. Hæc consideratio aeternitatis, sine omni carentis, hoc *in aeternum & ultra*, ritè perpensum persuasit tot Regibus & Reginis sceptrâ & regna abjicere: hoc *in aeternum & ultra*, fecit Principes, Comites, Nobiles innumeros, omnes mundi divitias, honores & voluptates pedibus conculcare, in monasteria & solitudines sese recipere, atque exclamare: *Vanitas Vanitatum & omnia Vanitas!* Quid enim? Si possemus, aiebant, centum annis frui mundi deliciis, honoribus & opibus? Quid sunt centum anni ad aeternitatem? Nihil aliud, atque pulvisculus ad totum univrsum, gutta ad oceanum, arenula ad totum illum antedictum cumulum, ad firmamenti concavum sese extendentem. O momentaneum! ô aeternum! momentaneum quod delectat, aeternum, quod cruciat. Vale igitur momentaneum; quòd citò tranlit, timeo aeternum, quod cruciat in flammis, *in aeternum & ultra*; anhelo ad aeternum, quod recreat in coelis, *in aeternum & ultra*.

II. *In aeternum & ultra*. Consideremus deinde aeternitatem hac ratione, & rursus componamus tempora, ut simplicem aeternitatem clariùs perspicimus & cernamus, in ejus infinitudine semper aliquid licere ultra accipere, perpendo globos ferreos. Creet Deus globum rotundum, ex ferro aut chalybe, huic nostro mundo magnitudinem parem: dicat Proditori Judæ damnato: Juda hunc ferreum globum calcabis & circuibis tam diu, donec penitus atteratur & consumatur. (ferreum enim, ut experientia docet, longo usu atteritur, ut in Coemiteriorum cratibus ferreis videre licet, quæ excavantur calcando & transeundo, atque atteruntur) Quid, hoc promisso, Judas? Credo præ gaudio exiliret, quia tandem aliquando, post miliones, & miliones incomprehensibiles annorum, eriperetur penam infernalibus. Perpendamus jam: quot millionibus annorum circuibit orbem hunc ferreum Judas, antequam atteratur ad crassitiam unius cultri? Quot miliones, antequam, ad crassitiam unius trabis? Quot miliones, antequam ad crassitiam unius domus? Quot miliones, antequam ad crassitiam unius montis? Deinde si jam attriverit, in una semita, unæ longitudinem æquante; quot miliones labentur, ut ad dexteram, & postea ad sinistram, novam semitam, pari modo, ambulando atterat: & si has ternas semitas jam attriverit ad cultri vel trabis crassitiam, quot adhuc semitæ conficiende restabunt? Versus meridem metas, Parisios, Madritum? quot ad Septentrionem Coloniam, Hamburgum, Berolinum? Quid

Quid enim sunt trium ulnarum spatia?
 Quid millenarum ad superficiem totius
 mundi? Et quid consumpro tandem &
 attrito longissimâ ambulatione hoc
 mundo ferreo, supererit de æternitate?
 Adhuc licebit dicere quod antè, dura-
 bit in æternum & ultrâ. Atterantur de-
 cem ejusmodi globi, atterantur cen-
 tum; atterantur mille; & millies mille;
 etiam tot, quot ante numeravimus a-
 renas. O stupendus! ô incomprehensi-
 bilis numerus! sed his attritis obsecro,
 quid demptum erit æternitati? Nihil:
 nam adhuc durabit in æternum & ultrâ.
 Adhuc in caelis gaudebunt & exulta-
 bunt Sancti cum Deo in æternum & ul-
 trâ: Adhuc ardebunt damnati in in-
 fernis cum Luciferis in æternum & ultrâ.
 O æternitas! ô æternitas! Quàm rarò
 versaris in mentibus hominum! ô æter-
 nitas beatorum amabilis! ô æterni-
 tas damnatorum terribilis & formida-
 bilis!

Si hæc, Charissimi, probè perpen-
 deremus; quis labor, sudor, molestia,
 ærumna gravis accidere posset? Sive e-
 nim quis cogitet: uno duntaxat pecca-
 to lethali, meruisti incendia inferni sus-
 tinere in æternum: at si centum admi-
 seris ejusmodi peccata, centies merui-
 sti torqueri in orco in æternum: & quid
 est labor iste, quid est difficultas ista,
 quam sustines, respectu incendii sempit-
 terni; in quo, ut loquitur S. Bernardus
 Lib. med. c. 4. *Ardebunt miseri in igne
 æterni, in æternum?* Non est id, quod
 gutta est ad Oceanum, quod arenula ad
 mundum universum. Sive quis etiam
 animo volvat laboris aut molestiæ præ-

mium æternum, certè hæc meditatio æ-
 ternitatis, omnia amara dulcoret, ne-
 cesse est: Quid enim hæc sunt ad præ-
 mium æternum? Quid labor etiam cen-
 tum annorum, ad coronam & gloriam
 perennem? Verè ait S. Hieronymus:
*Nullus labor durus, nullum tempus longum
 videri debet, quo gloria æternitatis acqui-
 ritur.*

Quemadmodum verò hæc conside-
 ratio æternitatis, animavit & conforta-
 vit Martyres, ad quosvis cruciatus, ac
 tormenta prompto libentique animo
 sufferenda; ita ut licèt includerentur
 carceribus & ergastulis, licèt onera-
 rentur compedibus & catenis; licèt vol-
 lutarentur in sanguine, præciderentur
 membrazingerentur opprobria, atque
 ad ignes, bestias, rotas, gladios, furcas
 & cruces condemnarentur, Tyrannis
 nihilominus insultarent, ut de S. Lau-
 rentio, de Machabæis fratribus, aliis-
 que legimus. Sic eadem meditatio æ-
 ternitatis Martyres incruentos, Reli-
 giosos inquam, ac Dei famulos roborat,
 omniâque eis onera ac difficultates al-
 leviat. *Nullus labor durus, nullum illu tem-
 pus longum videtur, quo gloria æternitatis
 acquiritur.* Occurrunt illis longæ me-
 ditationes & preces, studia & labores,
 jejunia & mortificationes: sed nullum
 tempus longum videtur, quo ab ipsis
 gloria æternitatis acquiritur. Occur-
 runt quandoque humiliationes depre-
 siones, degradationes, falsæ delationes,
 sinistra accusationes, diffamationes,
 gravesque persecutiones. Sed quid ista
 omnia sunt respectu æternitatis? Pun-
 ctum ad mundum arenula ad montem,
 D 3 gutta

gutta ad Oceanum. Quare cuncta pro nihilo ducenda & exclamandum cum S. Hieronymo: *Nullus labor durus, nulla persecutio dura, nulla humiliatio & degradatio dura, nullam tempus longum, licet centum annorum, quo gloria aternitatis acquiritur. Verè enim, omnia illa respectu aternitatis brevissima sunt, & momentanea. Et tamen hoc Momentaneum & leve tribulationis nostrae supra modum in sublimitate, aeternum gloria pendus operatur in nobis.*

III.
Confideratio aternitatis.

III. In aeternum & ultra. Consideremus tertio (veluti contempletus est S. Bonaventura de Inferno c. 40.) Hoc infinitum durationis; in aquis, in mari & fluminibus, & videbimus ad finem non pertingi, sed semper aliquid restare ultra accipiendum. Si quispiam damnatorum, V. G. Dives Epulo, ita ploraret, ut singulis centenis annis non nisi unam lacrymam funderet, hæc autem guttula tot annorum centuriis aservaretur, ut demum mare aliquod æquarent: eheu quot annorum miliones erunt evolvendi? Quot annorum millia expectanda eierunt, antequam vel scyphum impleret? Quot miliones, antequam vas aliquod? Quot miliones millionum, antequam Mosellam, Rheno aut Danubio parem fluvium ex lacrymis amaris conficeret? Quot miliones millionum, antequam mare, mediterraneo, orientali, aut occidentali Oceano par è lacrymis colligeret. Et si Pelagus toti mundo, aëri, & cælo haud impar plorando imple-ret, quid obsecro decerpisset ex aternitate? Nec esset medium, nec princi-

pium multò minùs finis aternitatis. Sed durabit adhuc ut antè in aeternum & ultra. Impletur lacrymis, alterum, & tertium, & centesimum & millesimum mare, imò tot hujusmodi maria, quot nunc sunt in toto universo aque guttae, aëris atomi, cæli stellæ, terræ pulveres & arenæ. Quid aternitati adimetur? ò res stupenea! adhuc integra persisteret aternitas, adhuc licebit dicere; ut antè in aeternum & ultra. Abyssus est, ingredi licet, non egredi & quo profundius ingrederis, eò profundioris ac longioris reperies. O mare sine termino! ò abyssus sine fundo!

Cui hæc consideratio aternitatis in omni tentatione frænum non præbeat? offert caro voluptatem illicitam. Quid ages? repelles, an admittes? Pone in una lance voluptatem, durantem per horæ spatium, per annum, per decenniū, imò per totam vitam 70. aut 80. annorum: rarè enim diutius vita protrahitur. Nam *dies annorum nostrorum*, ait David: *septuaginta anni, si autem in potentatibus, octoginta.* Jam quid sunt septuaginta aut octoginta anni ad annos aternos? guttula una sunt, & vix guttula respectu maris immensi aternitatis. Quanta ergo dementia pro guttula mellis | accedere sibi pelagus fellis immensum! Verè momentaneum quod delectat, aeternum quod cruciat. Modica hic voluptas, sed postea pena immensa, ait S. Bernardus, Lib. de anima, *aut semper cruciari cum improbo, aut perpetuo letari*

cam Sanctis, bonum siquidem & malum, vita & mors ante nos sunt posita.

Quare, Charissimi, per anni decursum, vigeat in nobis viva aeternitatis memoria. Hanc assumamus in Magistrum, quae docebit nos omnia mundana, tanquam momentanea aspernari. Offert mundus caduca bona; sed quid ea sunt, ad bona quae durant *in aeternum & ultra*? Offert caro voluptatem evanidam; sed quid illa est ad gaudia permanentia *in aeternum & ultra*? O quam brevis est omnis mundi voluptas, honor & opulentia! *Omnis res quae finem habet, brevis est*: ait Sanctus Augustinus in Psalm. 60. Duret decem, viginti, triginta, sexaginta annis, brevis est, quia finem habet: aeternitas sine nullo clauditur. Deinde: si quid in statu Religioso videatur difficultate nonnulla septem; cogita: quam diu durabit illa molestia? An viginti, triginta, quinquaginta annis? Sed quid sit ad aeternitatem, nisi pulvisculus ad immensum montem? O quid est poena infernalis, quam toties meruisti,

quae durat *in aeternum & ultra*. Quae durat diutius, quam si mille ferrei globi, toto mundo majores, à te calcando & ambulando atterendi forent. Hae si serio cogitaveris, nullus labor durus, nullum tempus longum, videbitur, quo gloria aeternitatis comparatur. Denique si tentatio, vel mundi, vel carnis, vel daemonis te infestaverit; cogita praemium promissum vincenti, supplicium intentatum victo, utrumque durans *in aeternum & ultra*: & tantae non eris stoliditatis, ut guttam mellis pro pelago fellis infinito commutes. Validissimum hoc in omni tentatione strenum senties. *Hac cogitatio (de aeternitate) quotidie nobis animo versanda, quia nulla ad omnes tentationes vincendas, ac pericula peccatorum cavenda potentior, nulla efficacior,* ait Lessius de perfect. div.

L. 4. c. 4.

* *

EXHOR.

EXHORTATIO III. PRO STRENA.

De cura accurata temporis pretiosissimi.

T H E M A.

Fili, conserva tempus. Eccli. 4. 23.

EZECIAM Regem, (ut L. 4. Regum c. 20. legimus,) ad mortem agrotantem, accedit Propheta Isaias, eique Dei nomine denuntiat: Hæc dicit Dominus Deus: *Præcipe domui tuæ; morieris enim tu, & non viues.* Duro hoc accepto nuntio, Rex, convertit faciem ad parietem, oravit Dominum, & flevit fletu magno. Et audivit Dominus orationem ejus, vidit lacrymas, sanitatem restituit, annosque omnino quindenos, inclinatæ aliâs vitæ ejus adjecit. *Flevit Ezechias*, ob instantem, denuntiatamque mortem: flevit claudendum sibi vitæ tempus, iterque æternitatis jamjam ingrediendum. Quod dictum fuit Regi Ezechia, idem quodque aliquan-

do dicitur cuilibet nostrum: *Morieris tu, & non viues: Et tempus non erit amplius.* Quis verò tunc tibi erit sensus? Quis animus? Quis dolor? Flebis fortassis elapsum tam citò tempus tuum: nec certe dolebis; tempus gratiæ, tempus meriti, tempus lucri & negotiationis pro æternitate: adeò properè præterverlâsse. Neque est, quòd exspectes Prophetam quempiam, vitæ tuæ tempus protelantem, & annos tibi quindenos adjicientem. Sed *tempus non erit amplius*: Deum placandi, peccata deplorandi, merita augendi: ideòque flebis & dolore torqueberis.

Ne verò id tibi tunc accidat; nunc tempus pretiosum ritè colloca: & dum tempus habes, bonum operare: cum in finem temporis nostri brevitatem, nobilitatem, & irrevocabilitatem nonnihil discutiemus ac ponderabimus.

I. Primum,

I, Primum, quod ad tempus æstimandum, utiliterque impendendum multum valet, est consideratio ejus brevitatis: hanc docet nos S. Paulus in Epist. 1. ad Cor. c. 7. ubi ait: *Tempus breve est: reliquum est, ut qui utuntur hoc mundo, sicut, tanquam non utantur: præterit enim figura hujus mundi.* Quantâ verò celeritate tempus, vita & mundi figura, prætereant, quis enarrabit? Respondet Job c. 9. v. 25. *Dies mei velociores fuerunt cursore; fugerunt & non viderunt bonum.* Moderno tempore Principes suos habent: cursores, qui unius horæ spatio plus itineris conficiant, quàm alii ternis aut quaternis. *Sed dies mei velociores cursore, transtulerunt,* pergit Job l. c. *quasi naves poma portantes.* Scilicet quasi naves portantes ad mundinas, quæ concitatissimo feruntur cursu; tum ne poma putrescant; tum ne ab aliis Mercatoribus præveniantur; addunt septuaginta Interpretes: *Que nullum sui vestigium relinquunt:* Pergit Job: *Sicut aquila volans ad escam.* l. c. Aquila ex alto prospectans prædam, velocissimo in eam impetu & volatu rapitur. Idem Job c. 14. v. 5. *Breves, inquit, dies hominis sunt: qui quasi flos egreditur & conuertitur & fugit velut umbra.* Quàm citò flos aut decidit sponte aut falce à mesoribus deciditur? quàm velociter umbra avolat & evanescit?

Sed brevitatem temporis melius cognoscimus, si ejus velocè decursum penitus inspiciamus. Solemus initari tempus vel ad cursum solis, vel ad motum primi mobilis seu cœli decimi ac supremi. Si ad cursum Solis; videamus quantâ sol celeritate orbem suum per-

currat. Afferunt celeberrimi Mathematici, quos inter P. Clavius in Sphæram c. 1. solem, centies & sexages terræ globo majorem esse, eumque distare a terra quatuor millionibus milliariis seu leucarum; millionem vocamus decies centena millia. Extanta magnitudine corporis solaris & ejus peripheriæ seu orbis aut circuli vastitate rectè colligitur, solem viginti quatuor horarum spatio circuitum suum perficientè, unâ horâ percurrere 1140000. milliaria, hoc est unum millionem & centi quadraginta millia milliariis; quod tantundem est, ac si terræ ambitum & gyrum circuiret quinquages. O quanta velocitas cursus solaris! ac proinde, quanta pernitas temporis! Si verò idem tempus, aut ejus cursum, cum cursu conferamus stellarum, deprehendemus longè esse celerius. Quævis enim stella in æquinoctiali posita, singulis horis conficit duos supra quadraginta milliones milliariis & tres partes millionis: hoc est tantum spatium, quantum eques quadraginta milliaria quotidie conficiens posset 2904. annis conficere. Rursum tantum, quantum si quis unâ horâ bis millies ambitum terræ circumiret. Quanta igitur est temporis pernitas! Quàm velox est motus primi mobilis, cujus est mensura. Longè igitur velocius fertur atque sagittâ, quam globus tormento aëneo ejaculatus: hinc enim egeret 40. diebus ad hoc, ut totum terræ ambitum obiret, quem stella obit unâ horâ bis millies. Instat ergo fulguris volat irrevocabile tempus; & nos instar fulguris cum tempore rapimur ad æternitatem.

E T.

Tu dormis (ait S. Ambrosius in Psal. 1.) & tempus tuum non dormit; sed ambulat, imò volat. Cùm igitur tam velociter tempus nobis avolet, facile patet, quanto studio advigilandum, ut non absque fructu nobis elabatur: & quidquid hoc brevi tempore pro aternitate comparare nobis possumus, minimè prætermittamus. Sicut Falcones Norwegiæ ob brevissimos istic dies magnâ cum velocitate prædantur, ne à nocte præveniantur: quanto magis nobis brevitate tempo is utendum, & citò colligendum, unde in æternum vivamus?

II. Ad tempus bene, fructuosèque collocandum excitat consideratio pretii & nobilitatis temporis. Quis ejus pretium sat æstimaverit? Spiritus Sanctus per Ecclesiasticum Cap. 14. monet: *No de frauderis à die bono, & particula boni doni non te prætereat.* Bonum sanè donum est tempus, & dies bonus, cujus nec particula minima malè infumenda est. Quemadmodum non negligit Aurifaber decidua auri vel argenti ramenta: quia singula collecta juvant, & massam tandem conficiunt; neglecta verò non leve damnum inferunt. Particulæ verò temporis auri particulis longè sunt pretiosiores: unde S. Augustinus insinuans, quanti illas faceret, ait Lib. 1. Confess. Cap. 21. *Carò mibi valent stille temporum. Quàm autem carò? Ut potiùs jacturam fortunarum, quàm temporis faciendam existimet.* Serm. 29. de verb. Domini: *Quando (inquit) aliquis tibi infert litem, perde aliquid, ut Deo vaces, non litibus; id enim quod perdis, pretium temporis est:*

Sicut enim das nummos & panem emis; & ita aliquid amittis & aliquid acquiris; sic perde nummos, ut emas tibi quietem, id est, tempus vacandi Deo; hoc est extra tempus redimere.

Sanctus Bernardus prudens temporis æstimator: *Tempus (ait) tantum valet, quantum Deus; quippe in tempore bene consumpto comparatur DEUS.* Unde idem Mellissius Doctor Serm. ad Scholares ait: *Nemo vestrum parvi æstimet tempus, quod in verbis consumitur otiosis. Volat verbum irremediabile: volat tempus irremediabile; nec advertit insipiens, quid amittat. Libet fabulari (inquit) donec hora prætereat. O donec hora prætereat! quam tibi ad agendam penitentiam ad obtinendam veniam, ad acquirendam gratiam, ad promerendam gloriam miseratio Conditoris indulserat. O donec transeat tempus! quo divinam propitiare debueras Pietatem, properare ad Anglicam Societatem, suspirare ad auxilium hereditatem, excitare remissam voluntatem flere commissam iniquitatem.* Simili tenore loquitur Sanctus Laurentius Justinianus de vit. solit. c. 10. *Quis mente assequatur, ut pretiosum est tempus? Aut quis impudè caritatem ejus explicet? Noverunt qui amiserunt: hi enim grato animo rogaverunt opes, honores, delicias, & quidquid est voluptatis pro una horula: nam exiguo illa tempore possent iram & furorem Divine justitiæ sedare, Angelos exhilarare, flammis æternis se eripere, & caeleste Regnum adipisci.*

Ludovicus XI. Galliarum Rex tempore supremi morbi suo Medico in dies numerari jubebat quingentos nummos aureos coronatos, ut pharmacis vitam protraheret. Bonus Rex auro tempus mercari

mereri volebat; sed non poterat pretio vel breve tempus emi. Die enim statuto à Divinâ Providentiâ fati concedendum fuit.

Vis scire, quàm pretiosum sit tempus? Vis cognoscere ejus pretium? Interrogamur, ipsi sciunt per experientiam. Prodeat ex abyso unus Dives Epulo. Die nobis ô Epulo! Quid dares pro anno uno, pro die, pro hora hujus temporis? Darem (inquit) mundum universum, darem mille Mandes, si haberem, darem delicias omnes, opes omnes, tormenta omnia. O si daretur vel momentum resistendi, poenitendi, veniam merendi; illud emerem omnibus laboribus, poenitentibus, afflictionibus, quas unquam homines tolerarunt, aut etiamnum tolerant in Mundo, Purgatorio & Inferno, etiamsi illæ centum millia, imò mille milliones annorum durarent!

Interroga Animas in Purgatorio. Dicent illæ: Si possemus redire ad tempus merendi & satisfaciendi, emeremus illud non auro, nongemmis totius Orbis; sed sanguine & vitâ, imò mille mortibus.

Interroga Beatos: Dicent illi: Beati mortales, ô si sciretis, quæ merita, quæ lucra gloriæ comparare possitis singulis temporis momentis, vos illa emeretis omni sudore & labore. O si nobis redire liceret ad tempus merendi, emeremus unam horam omnibus equalibus, ignibus, bestiis, martyriis, superemusque illa pati, quæ unquam Sancti passi sunt usque ad diem Judicii. Q si redire liceret! Nos aliter illud

exponderemus, quàm expendimus. Sum? jam inter Angelos; nos extremum potentie exereremus, ut inter Seraphinos & Cherubinos adscribi mereamur. Quot, hic momenta in otio deperdis, tot aternitates gloriæ, quas acquirere poteris laborando, patiendis, animas convertendo perdis, & irrevocabiliter perdis; ut si in cælo poenitere posses, non alterius rei, quàm temporis perdis, aut minus strenuè impensis te poeniteret.

O ergo tempus nobile! ô hora pretiosa! ô momentum carum, à quo pendet aternitas! Quantâ vigilantia opus est, ut illud bene impendamus; ut illud non otiosis fabulis proteramus: ut illis, qui nos invisunt, nobiscum tempus trituri, non auscultemus. Sapiens profectò fuit Philosophus ille, qui Amico fabulis secum tempus terere volenti severo vultu dixit: *Abi hinc fur temporis.* Imitemur Nos Religiosi: Tantò enim est fur temporis fure pecuniæ pejor & nocentior, quò tempus, quod furatur, pecuniâ est pretiosius. Sed totum in colligendis magnis meritis, tanquam mercibus in aternitate solùm valentibus infumamus.

III. Tertium, quod temporis pretium mirificè auget, est irrevocabilitas. Tempus enim semel elapsum nunquam rediturum est: quantumvis quis suspiret cum Poëtâ:

Omni præterito referat si Juppiter annos
Frustranea & irrita sunt ejusmodi vota. Volat irrevocabile tempus, & nunquam revertitur: nam ut Ovidius Lib. 6. Faistorum canit:

E 2 Nec

III.
Tempus
irrevocabile.

*Nec qua praterit rursum revocabitur unda:
Nec qua praterit hora redire potest.*

Quare rectè dixit Seneca Lib. de brevitate vitæ c. 9. *Nemo annos, nemo tot dies optimos restituet: nemo iterum te tibi reddet.* Perdidisti pecuniam, aliam lucrari potes: perdidisti domum, aliam extruere vales: perdidisti honorem & dignitatē, atque res omnes. Rex aut Princeps restituere poterit, tempus nemo reddet, volat irrevocabile. Unde quidam lamentabatur ob temporis iacturam dicens:

Damna fleo rerum, sed plūs fleo damna dierū:

Rex poterit rebus succurrere, nemo diebus.

Quòd si Rex pauperi Regii Thesauri sui ostium aperiret, cum eā facultate, eo die quidquid posset exportandi, nec unquā postea thesaurariam domum ampliùs referendam: is sanè nec momentum sinè exportatione abire sineret: ita cum iam merendi & thesauros pro aternitate felice acquirendi tempus & facultas detur, sanè nec momentum negligere oportet, quia ubi transierit, est irrevocabile. *Juravit Angelus in apoc. per viventem in secula, seculorum: Quia tempus non erit ampliùs.* Meminisse nos oportet, quòd docet S. Gregorius Nazianzenus, in Sententiis, vitam nostram quasi mercatum esse, cujus dies cum abierit, tempus non erit ampliùs emendi quæ velis.

Ex quo cum Apostolo meritò concludimus: *Ergo dum tempus habemus, operemur bonum ad omnes, maximè ad domesticos Fidei.* Ad Galat. 6. 10. Et 2. Corinth. 6. *ecce nunc tempus acceptabile, ecce nunc dies salutis.* quòd dum habemus, bene impendamus: quia (ut ait Thomas Kempensis) perditum non redit tempus.

Tempus semel amissum in aeternum non est recuperabile.

Quapropter, Carissimi, cum tempus nostrum 1. breve sit, & instar Curioris seu Tabellarii celeriter transeat: instar navis poma portantis citò transcurrat: instar Aquilæ, instar sagittæ, instar umbræ, imò & instar fulguris quàm citissimè tranivolet, & opinione nostrâ citius instar arenæ in clepsidra elabatur. 2. Cum tempus sit adeò pretiosum, ut nullo cum auro, nullis cum gemmis, thesaurisque comparari valeat; utpote in quo thesauros caelestes, infinitos & aeternos acquirere nobis valeamus; ut animæ tam in Inferno & Purgatorio, quàm in Cælo degentes experienciâ didicerunt. 3. Cum denique tempus sit irrevocabile, & semel elapsum, in aeternum nobis non sit restituendum. *Dum tempus habemus, operemur bonum, maximam temporis curam & rationem geramus, ne absque fructu elabatur.* Nunc est tempus acceptabile, tempus nundinarum, tempus mercatorum, tempus gratiæ, tempus gloriæ aeternæ promerendæ. Quare nunc redimentes tempus, & duplici fervore, duplici bonorum operum cumulo, tanquam duplici fenore, neglectum resarciamus: secundum Apostoli monitum ad Ephes. 5. 15. *Videte Fratres, quomodo cautè ambuletis, non quasi insipientes, sed quasi sapientes, redimantes tempus, quoniam dies mali sunt; id est, dies miseriæ & arumnosi; dies breves, dies pretiosi, dies irrevocabiles, quibus malè perditis, & dilapidatis, totâ aeternitate tempus merendi, caelestes que thesauros colligendi non erit ampliùs.*

EXHOR-

EXHORTATIO I.

Die Veneris Sancto.

DE PASSIONE DOMINI.

S E U

De tribus Christi Domini sociis paupertate, contemptu & dolore.

T H E M A.

*Pauper sum ego, & in laboribus à juventute mea :
Exaltatus autem, humiliatus sum. Psalm. 87.*

Redemptor noster tres ex omni Apostolorum numero singulari dilectione est persecutus, scilicet Petrum, Jacobum & Joannem : Hos tres tanquam Socios individuos sibi adesse voluit in resurrectione mortuæ Filie Sairi, in transfiguratione suâ in monte Thabor, ac denique in Agoniâ suâ in Horto Gethsemani, in signum peculiaris sui in eos amoris & vicissim illorum erga Dominum & Magistrum suum. Fuere hi tres Socii Christi aliquo tempore ; sed non toto vitæ ejus decursu : habuit alios tres Socios, semper sibi præsentis, quos nec ad momentum temporis totius vitæ spatio à se separari permisit.

De his agit divinitus illustrata B. Angela de Fulgino, atque ita loquitur : *Liber vitæ non est aliud quàm Christus*

Dei Filius, qui est VERBUM & SAPIENTIA Patris, qui in hoc apparuit ut per vitam suam, mortem & doctrinam nos instrueret. Videndum proinde nobis, qualis fuerit ejus vita & conversatio : & videbimus, quod totâ vitâ habuerit hos tres socios : perfectissimam, summam, & continuam paupertatem ; perfectissimum, summum & continuum despectum ; perfectissimum, summum & continuum dolorem.

Hæc est Societas, cui associatus fuit totâ vitâ Christus ; ut nobis exemplum præberet, eandem quodque ante omnia eligendi, diligendi, ac tolerandi usque ad mortem. Per hanc Societatem ipse quia homo cælum conscendit : per hanc potest, ac debet Anima Religiosa ad Deum pergere : nec est alia via rectior, securior & melior ad ipsum : & par est, ut viam, quam tenuit Caput, teneant & membra : Par est, ut Filii Patris, Milites Ducis, Subditi Régis sui vestigia legant.

E 3, Has

Has igitur ternas societates, seu ternos Socios vobis, qui in Societatem Jesu vocati estis, proponemus, ut eos eligamus, amemus, & constanter totâ vitâ retineamus, nec usque ad ultimum spiritum dimittamus.

I.
Societas
JESU
Paupertas

I. Prima Societas Jesu Christi libri vitæ, & salutis nostræ fuit perfectissima, summa & continua Paupertas: quemadmodum Vates Regius in ejus Personâ loquens testatur: *Pauper sum ego; & in laboribus à juventute mea.* Psal. 87. Ab infantia usque ad mortem.

1. Primus gradus perfectissimæ hujus Paupertatis Christi, qui est Magister noster, & Via, & Liber animæ nostræ, in quo studere debemus, & à quo discere oportet, est; quia voluit esse pauper & egenus omnium rerum temporalium hujus mundi; ita ut non habuerit terram, nec vineam, ne hortum, nec domum, nec aliam possessionem, nec aurum, nec argentum, nec pecuniam, nec ullam rem propriam: Atque ex omnibus id solum recipere voluit, quod esset ad puram vitæ sustentandæ necessitatem; cum fame, siti, penuriâ, frigore, calore, labore, austeritate, & mendicitate, rebus grossis & vilibus contentus, omnia delicata & commoda respuendo. Ita ut verè dicere potuerit: *Pauper sum ego.*

2. Alter Paupertatis gradus, priore altior, in eo fuit; quia voluit vivere pauper amicorum & consanguineorum, & omnis familiaritatis magnorum & Potentum, Scribarum, Sacerdotum, Phariseorum, omnisque amicitia temporalis: ita ut nec ex parte Matris, nec ex parte Sancti Joseph Nutritii,

nec ex parte Discipulorum ullo modo habuerit, cujus intuitu vel una alapa, vel unus flagelli ictus condonatus fuisset. Verè *Pauper sum ego.*

3. Tertius gradus perfectissimus fuit, quando exspoliavit se semetipso, id est, Potentiâ, Sipientiâ, Sanctitate & Imperio. Et quidem primò exinanivit se in Potentiâ: Cum enim esset omnipotens, voluit apparere coram Mundo debilis, infirmus, miseris nostris subiectus, doloribus & fatigationibus exhaustus. *Secundò* exinanivit se Sipientiâ; & apparere voluit simplex, ignorans & insipiens: licet enim esset Sipientia Patris, Scientiarum dominus, Magister Apostolorum, Inspirator Prophetarum, Doctor Doctorum: noluit tamen eruditionem suam & scientiam patefacere; sed eam occultare maluit & silere, ut omnes mirarentur. *Tertiò* exspoliavit & exinanivit se & pauperem fecit in fama sanctitatis, bonitatis & innocentia, quod summe est admirandum: licet enim verè sanctus esset, & (si voluisset) haberi potuisset Sanctus Sanctorum, & qui Servo suo Joanni Baptista sanctitatis famam eximiam concesserat, sibi quodque eam dare potuisset: non tamen voluit; sed elegit haberi peccator, peccatorum amicus, proditor, seductor, blasphemus, & inter latrones computari & in cruce pendere. *Quartò* exspoliavit & exinanivit se in Imperio, Regno, Principatu omnium rerum, & Dominiorum: Cum enim esset Rex Regum, & Dominus Dominantium, & Rex cujus Regni non erit finis: ipse tamen inter homines vivere voluit

ut servus, ut minister, ut venditus, ut mancipium; cumque eum vellent facere Regem, fugit, & Marii ac Fabio subditus fuit.

Hæc est paupertas & exinanitio JESU Christi & Redemptoris nostri, quam verbo & exemplo predicavit nobis: hæc est prima Societas JESU; sed ut exclamat B. Angela de Fulginio) *prò pudor! prò pudor! hæc Paupertas spiritus hujus est de mundo expulsa, & quasi ab hominibus fugata: Et (quod est detestabilissimum) ab illis quoque, qui eam legunt in hoc Libro Vita, & intelligunt, & eam predicant, & extollunt; ipsi tamen non amplectuntur; sed fugiunt. Hanc paupertatem mundus odit, Christus diligit: Sed quis est homo, quæ mulier, quis vir, quæ Creatura, quæ dicere possit, quod sit sociata tali Societati? Charissimi, quid de nobis sentiemus? Sumusne de Societate hæc JESU? Vocati estis in Societatem Filii ejus JESU Christi Domini nostri. I. Corinth. 1. 9. Sed estisne de hæc tam dilectâ JESU Societate? Auditis, scitis, firmiter tenetis, quo cibo, potu, vestimento, cubiculo, domo, familiâ usus sit Redemptor, Magister & Illuminator vester: estisne illi similes? Nominatis vos Christianos, Societatis JESU Novitios, summam ejus Paupertatem laudatis & beatificatis; sed num etiam desideratis & amatis? Si non; non estis in Societate JESU prædictâ; Si verò ametis, & amore JESU omnibus prædictis vos spoliaveritis, quantum potestis: genuini JESU Socii eritis; eritisque beati: nam Beati pauperes spiritus: quoniam ipsorum est Regnum Cælorum, Matth. 5.*

II. Secunda JESU Societas (ut ait Beata Angela) cui, dum vixit, Filius Dei associatus fuit, est voluntarius, continuus & summus Contemptus, dejectio, ignominia, & verecundia, quæ in hoc mundo assidue tolerare voluit: Vixit enim tanquam servus abjectus & vilis, imò tanquam servus malus: Fuit exul, fuit derisus, illusus, ligatus, verberatus, flagellatus, ac tandem absque ullâ defensione inter latrones deputatus, & cum eis morte turpissimâ condemnatus.

Honores semper fugit; contemptum quaesivit: omnes ipsum persecuti sunt, quæ persecutio ab infantia cœpit, quando in terram Barbarorum fugere & exulare coactus fuit. Postmodum verò quot calumniis, injuriis, opprobriis & blasphemis fuit appetitus? Alii eum vocabant Samaritanum; alii Dæmoniâcum; alii Gulosum & vini potatorem; alii amicum Publicanorum; alii seductorem, rebellem, deceptorem, & Falsum Prophetam; alii miracula in Beelzebub facientem, & in Principe dæmoniorum dæmonia ejicientem fugilabant, & convitiabantur. Quidam eum è monte præcipitem dare voluerunt: alii lapides ad eum lapidandum tollebant: alii deridebant, subfannabant, detrahebant, illudebant & blasphemabant: alii ad diversa tribunalia velut facinorosum raptabant; in faciem expuebant, alapas dabant, comam & barbam evellebant: alii chlamydem coccineam circumdabant, flecebant, fictè adorabant, flagellabant, spinis coronabant, arundine percutiebant, ac tandè nudum inter duos latrones crucifigebant.

Ut

Ut melius hanc secundam Jesu Societatem penetremus, elevandi sunt oculi mentis nostræ in Christum Deum & Hominem: & intuenda infinita ejus Majestas, qui contemnitur. Est enim Deus æternus, qui in veritate dicere potest: *Vivo ego in æternum.* Deut. 22. Est immensus, quem cæli cælorum non capiunt, nec mille cæli comprehendunt. *Magnus est & immensus & non habet finem.* Baruch c. 3. Imò adeo magnus & excellens est, ut Isaias c. 66. asserat: *Cælum Sedes ejus; terra autem scabellum pedum ejus.* Et Psalm. 17. *Ascendit super Cherubin, & volat super pennas ventorum. Qui (ut ait Isaias Cap. 40.) Appendit tribus digitis molem terra. Quia Omnipotentia, Sipientia & Bonitate eam conservat. Qui est infinite sanctus, cui acclamant indefinenter Seraphini: Sanctus, Sanctus, Sanctus Dominus Deus Exercituum.* Isaias 6. Et ex altera parte cum his magnalibus componamus Societatem Jesu ex innumeris contemptibus, ignominiiis, illusionibus & opprobriis conflamam: Et mirabimur, & in stuporem dabimur; & ipsi pudore suffundemur; quòd Jesu Sociorum nomina circumferamus, & Societatem ejus non diligamus.

Verus Jesu Socius erat S. Joannes Baptista, qui titulum Prophetæ respiciebat, vocem clamantis nominabat, se deprimi, Christum honorari gaudebat. Hoc gaudium meum impletum est: *Illum oportet crescere; me autem minui.* Joan. 3. Veri Jesu Socii erant Apostoli, qui *ibant gaudentes à conspectu Concilii, quoniam digni habiti sunt pro nomine Jesu contumeliam pati.* Verus Jesu Socius

erat Paulus, qui dicebat: *Placet mihi in infirmitatibus meis, in contrarietate, in necessitatibus, in persecutibus, in angustiis pro Christo.* Veri Jesu Socii erant SS. Gregorius, Ambrosius, Basiliius, qui summos honores Pontificatus & Episcopatus, tanquam pestes fugerunt. Quibus annumerandus S. Ignatius, qui verbo & exemplo nos docuit, honorem, favorem, & magni nominis umbram in mundo fugere, & quæ ræ contraria sunt, ardentè querere & concupiscere. At quàm pauci hodieam reperiuntur ejusmodi veri Jesu Socii? Rursùm exclamat dolenter & gemebunda B. Angela, dicens:

Sed heu! prò dolor! quæ postea invenitur hodie, quæ diligit talem societatem? quæ scilicet fugiat honorem, diligit verecundiam & confusionem, in humili statu, officio, paupertate, ubi invenitur talis, qui velit despici, irrideri, contemni, & de bonis ac virtutibus, quæ habet, nolit laudari? Veraciter unusquisque in viam suam declinavit: non est qui faciat hoc bonum; non est usque ad unum. Et si quis talis reperiatur, non potest non esse summe conjunctus Deo per amorem. Sed inveniuntur multi, pergit Beata Angela, qui dicant, diligo Deum, & mundi honores non curo; sed ignominiam & confusionem mihi inferri nolo. Sed illud est signum exiguæ Fidei, modicæ Justitiæ, & parvi amoris, & magnæ repugnantiæ. Vel enim commissisti confusionem digna, vel non? Si primum; sustine patienter, ut Deo & Proximo facias factis: Si secundum; centies libentius confusio toleranda est; quia tota cedit

cedit in augmentum gratiæ & gloriæ
infinite.

III. Tertia Societas Jesu fuit conti-
nua & summus dolor, cui statim, atque
Anima Christi corpori conjuncta fuit,
associatus fuit: *In laboribus à juventute*
mat. Palm. 87. Nam à primo momento
conceptionis *Virg.* Christus repletus fuit
Sapientiâ summâ, simulque fuit viator &
comprehensor: statimque cœpit sentire
summum dolorem, sciendo, videndo &
considerando omnes & singulas pœnas,
& vulnera, ac mortem, quæ pati
debebat.

2. Postea nascens crevit dolor, acce-
dente ipsâ experienciâ: nam statim
cœpit tolerare molestias, corporis
afflictiones, persecutiones, pere-
grinationes, ærumnas, jejunia,
famem, sitim, pluvias, frigus, æstum,
labores, sudores, tempore prædica-
tionis.

3. Fuit in Christo (teste B. Angelâ)
totâ vitâ dolor acutissimus ex com-
passione erga totum genus humanum,
de quo perditio, & damnando dolebat
ex amore, quo flagrabat intensissimo:
nec solum de universo genere humano
in communi; verum etiam de quovis
homine in particulari, & de singulis
cujusque peccatis, & pœnis, illis respon-
dentibus dolebat, & compatiebat.
Quæ igitur fuere homines, & quot sin-
gularum peccata; tot Christus sustinuit
dolores & tormenta ex summâ miseri-
cordiâ & compassione orta. Cum igitur
homines essent innumeri, & peccata
quali infinita, manifestum est,

eum dolores sustinuisse innumeros &
quali infinitos.

4. Habuit Christus Dominus
summam compassionem erga Patrem
cœlestem, quem summè diligebat, &
quem videbat tantâ erga genus humanû
compassione ferri, ut Filium suum
unigenitum, infinite dilectum, pro ipso
in mortem traderet, ut eidem reme-
dium adhiberet. Hic dolor (ut asserit
Beata Angela) tam intensus fuit,
ut mortalium nemo comprehendere
valeat; atque ut Christus dolorem hunc
Patris leniret, & remedium adhiberet:
Humiliavit semetipsum factus obediens
usque ad mortem (ignominiosissimam)
mortem autem Crucis. Propter quod &
DEUS exaltavit illum. Atque hic dolor
& compassio Christi erga Patrem,
origo fuit omnium dolorum, qui ex hac
oriuntur & in hac finiuntur. Fuit quodque
in Christo summus dolor & continuus
ob offensionem Patris, ob tot peccata
hominum, & maximè ob summum
scelus, quod erat, crucifigere & inter-
ficere Filium Dei. Fuit quodque summus
in Christo dolor ob compassionem
erga dilectissimam Matrem, quam
plus quàm ullam Creaturam diligebat,
& quam videbat corpore, corde, &
animo summè afflictam & desolatam.
Fuit etiam summus in Christo dolor
ex compassione erga Apostolos, &
Discipulos, & mulieres pias, quæ eum
secutæ fuerant.

5. Acutissimus Christi fuit dolor,
quia quadruplici gladiatorum genere
confossus fuit. 1. Fuit obtina-
torum cordium perversa crudelitas, quâ

quâ assidue ipsum interficere cogitabant, qui ipsorum salutis causâ venerat.

2. Fuit malitia & nequitia iræ gravissimæ & odiorum, quam crucifixo- res erga illum gerebant, quæ erant quali cultri animam Christi pungentes. 3. Malicia & dolositas linguarum, contra ipsum vociferantium: quot enim fuere accusationes, detractiones, derisiones, blasphemix, maledictiones, falsa testimonia; tot fuere sagittæ cor ejus sauciantes, tórque anima ejus dolores sustinuit. 4. Quartum genus fuit crudelissimum opus Pasionis, quod in eum dirisimè exercuerunt; impulsus, vincula, alapæ, colaphi, clavi, spinæ, flagella, crux; quæ omnia quantum Christo dolorem causârunt, patefacere voluit verbis istis: *Deus meus, Deus meus, ut quid dereliquisti me!*

Dolores hi eò fuere intensiores, quò tenerius delicatiusque virgineum ejus corpus extitit, tum etiam ratione Personæ, quæ verus erat DEUS; unde quælibet injuria & afflictio infinitam continebat offensam, quia non solum homini; sed etiam Deo inferebatur. Et in his omnibus Salvator summam ostendit mansuetudinem, patientiam & resignationem: quia cum pateretur, non comminabatur: cum malediceretur, non maledicebat: cum accusaretur, non se excusabat: cum vulneraretur, non se abscondebat, aut retrahebat; sed totaliter se hostium suorum voluntati & furori relinquebat, & ipsismet invitis & nolentibus opus redemptionis præstabat, & (quod stupendum est) exemplum patientiæ præbebat, veritatem docebat,

& pro eis lacrymas fundens Patrem deprecabatur.

Hoc totum mysterium fecit infinita Bonitas, ut nobis exemplum præberet: *Exemplum dedi vobis.* Sed ubi sequela? Scimus, audimus, legimus, meditamus hos Christi dolores; at ubi imitatio? Scimus hanc esse viam regum ad cælum: nec esse aliam, & cur mirè horremus? Quali confusione digni sumus, qui cum innocentes non simus, sed grandes peccatores, tamen penitentiam condignam agere & penam sustinere recusamus; imò à DEO immisissas repellimus, conquerimur, & ad consolationes terrenas convertimur, ut in afflictionibus sublevemur? O infelices & miseri, qui penas à cælesti Medico, ut remedia peccatorum immisissas recusamus. Si Sapiens dicitur ordinante, modicum frigoris occurrat, statim ignis quaritur: Si caput aut stomachus nonnihil doleat, mox tristamur, plangimus, clamamus, suspiramus, ad Medicos currimus, remedia quærimus, lectum mollem disponimus, ferula delicata adhibemus: atque ut Deum placeamus, Sanctos inquamus, & jejunia, peregrinationes & orationes promittimus ac vomemus. Tanta facinus pro doloribus à Deo datis & utilis, amovendis, quæ pro remissione peccatorum & animæ bono non faceremus. Quòd si etiam injuriam aliquam, aut adversitatem, Deo disponente, patiemur, illico turbamur, commovemur, irascimur, maledicimus, detrahimus, vindicamus, omnemque molestiam refugimus. Multas quoque corporis afflicta.

afflictiones spontaneas suscipimus ; sed salubria à Deo immisfa , magisque meritoria & minus vanæ gloriæ obnoxia eritate & declinare conamur.

Quapropter Charissimi , si veri JESU Socii esse & Societatem ejus amare cupimus , triplicem hanc Societatem ejus imitatione sectemur. 1.

Paupertatem : Sicut ipse exinanivit se omnibus bonis temporalibus ; ita & nos omnia abdicemus ; nulli rei cor affigamus ; omnia tanquam stercorea abutemur : Et sicut ipse exinanivit se in amicis & consanguineis ; ita & nos spem non ponamus in hominibus , amicis & patronis ; sed soli Deo confidamus. Et sicut ipse exinanivit se in Potentiâ , Sapientiâ , Bonitate & aliis perfectionibus ; ita nos agnoscamus fragilitatem , ignorantiam , & imperfectionem nostram. 2. Contemptum : Sicut Christus Dominus contemni & humiliari elegit , laudes humanas sprexit , honores contempsit , imò opprobriis saturari voluit & elegit ; ita & nos honores , quantum licet ,

declinemus , mundo contraria eligamus , cum Apostolis & Sanctis in contumeliis gaudeamus. 3. Dolorem sive in corpore , sive in animo cum Christo libenter amplectamur : nec in ulla re gaudeamus nisi in imitatione & similitudine Christi ; dicamusque cum Apostolo : *Mihi absit gloriari nisi in Cruce Domini nostri JESU Christi.* Sicut Apostolo , ita & mihi Crux delictium , crux gaudium , crux omne bonum. Non queramus in hac mortali vitâ voluptates , & delicias in momento transeuntes ; sed cruces , labores , sudores , adversitates , coronas aternas nobis fabricantes. Hâc ratione veri JESU Socii & de ejus Societate erimus : nam qui dicit , se in Christo (& ejus Societate) manere , debet sicut & ipse ambulare , & quæ ipse amavit , diligere : ut tandem totus figatur nobis in corde , qui pro nobis suffixus fuit in cruce , illique confixi & conjuncti , à felici ejus in cælo Societate nunquam separeremur.

EXHORTATIO II.

DE PASSIONE D. N. J. C.

Proponit fructus Arboris Sanctæ Crucis.

Die Veneris Sancto.

T H E M A.

Sub umbrâ illius, quem desideraveram, sedi: Et fructus ejus dulcis gutturi meo. Cant. 2, 1.

De fructibus Passionis Domini.

DANIELIS 4. Cap. Rex nabuchodonosor in somno vidit arborem, quæ erat magna, fortis, & proceritas ejus calum contingens: aspectus illius erat usque ad terminos universa terra: Folia ejus pulcherrima: & fructus ejus nimius; & esca universorum in eâ. Subter eâ habitabant animalia & bestie: & in ramis ejus conversabantur volucres cali, & ex ea vescebatur omnis caro. Licet Daniel Prophetico Spiritu hanc visionem explicaverit de nabuchodonosore. Arbor illa, Tu es Rex. Tamen videtur hæc arbor quodque nobis adumbrare crucem Domini nostri JESU CHRISTI, quam Sponsus Cant. 8. 5. Malum nuncupat. Sub arbore (malo) suscitavi te. Et Sponsa ait Cant. 2. Sicut malus inter ligna silvarum, sic Dilectus meus inter filios. hæc ergo Arbor sanctæ Crucis, hæc malus est magna; quia magna continet mysteria, prodigia, beneficia. est fortis; quia sustentat eum, qui est fortitudo Dei, & omnia peccata Mundi. Proceritas ejus calos contingens; quia ejus virtus calos penetrat, quò & redemptus perducit. Aspectus ejus usque ad terminos terra. Omnes quatuor Orbis plagæ eam respiciunt, & ab ea respiciuntur. Fructus ejus nimius; quia infinitus, mille Mundis redimendis sufficiens. Et Esca universorum in ea: omnia animalia in eâ pabulum reperiunt. 1. Bestie subter ea habitant. Id est, peccatores, & in viâ purgativâ versantes, qui nondum sât mortificârunt bestiales passiones & motus. 2. Animalia cicurata, præcipuè rationalia, id est, homines secundùm rationem viventes, & in virtute proficientes. 3. Volucres cali habitant in ramis ejus. id est, contemplativi & viri perfecti. Atque ita Ex ea vescitur omnis caro.

Sub hæc igitur arbore malo collocatæ Sponsa, dum ait: Sub umbrâ illius, quem desideraveram, sedi; & fructus ejus dulcis gutturi meo. Cant. 2. Dum sedet, meditatur ac contemplatur Christum Crucis.

Crucifixum, triplicem fructum decer-
pit. Primus est cognitio certa plurium
caelestium veritatum, quibus Intellectus
divino lumine perfusus pascitur & sum-
me delectatur. Secundus est pius affectus
amoris & devotionis, contritionis,
laudis, gratiarum actionis, compassi-
onis & imitationis, quibus magno
cum gaudio voluntas reficitur. Tertius
denique est studiosum opus in omni-
genæ virtutis materiâ, quo cunctæ
animæ vires pascantur & saturentur,
ut iuxta sententiam Pauli ad Philip. 1.
11. *Simus repleti fructu iustitiæ
per Jesum Christum.* Colos. 1. 10.
*In omni opere bono fructificantes & crescen-
tes in Scientia Dei.* Hos autem fructus
Apostolus idem reducit ad duodenum
numerum: *Fructus spiritus est Caritas
gaudium pax, patientia. &c.* Gal. 5. 22.
Quæ omnes dulces sunt animæ, quæ Dei
Sponsa est quia sunt fructus Ligni Vitæ,
quæ vitam mirabiliter nutriunt &
oblectant. Et licet quidam sint amari,
tamen per vehementiam amoris, quo
carpantur, valde dulcescunt. Nam
Anima esuriens amarum pro dulci sumit.
Proverb. 27. 7. Et hinc Sponsa prius
exponit suum desiderium: *Quem deside-
raveram,* ac postea subjungit: *Fructus ejus
dulcis gutturi meo.*

Optendimus igitur hanc exhortatione,
quomodo cum Sponsâ sub hanc Arbore
Crucis sedere debeat Incipiens, Profi-
ciens, & Perfectus; ut quisque fructum
gutturi suo dulcem ex ea decerpat,
quod ut fiat, oro cum Origene: *ô Domine
da mihi hunc fructum, dulcem fructum
anime meæ: altus est; attolle desiderium:
benedictus est; sanctifica obsequium:*

*imputribilis est, purifica affectum: suavis est;
sanctifica animam, ut in eo delectetur,
qui es potentissimus fructus, potens illum
in æternum satiare.*

I. Primò. Sub hanc arbore crucis habi-
tant feræ bestię; id est, peccatores, & ii
qui bestiales motus nondum mortifica-
runt; & hi omnes reperiunt escam in ea.
Esca enim universorum in ea. Hi fructus
famem sedant: sitim terrenorum
extinguunt.

Doctissimus juxta ac piissimus
Cardinalis Sfondratus in Nodo Præ-
destinationis p. 2. §. 2. ex relatione
quinque oculatorum testium recenset,
inter Insulas Canarias seu Fortunatas
unam dici ferream, in qua nulli fluvii,
nulli fontes, rores aut pluvia, adeoque
aquarum dulcium nulla copia; inco-
læ verò sex millia. Quis non crederet
hos omnes siti perituros? Et tamen
providit natura. Nam in medio Insulæ
arbor maxima, quadraginta pedes alta
& ubi maximè sparguntur comæ,
120. pedes lata. In hanc quotidie
sub meridiem nubes incumbit, duratque
in proximum diem, & Solis ortu eva-
nescit. Ex nube per folia & ramos
tanta vis aquarum decurrit, ut sufficiat
vicies mille amphoris implendis;
una verò amphora, quinque hominum
siti. Ex puteo per Euripos, Nilòsque
in totam Insulam aqua diffunditur,
abundatque omnium necessitati. Verè
præclara utilis & necessaria arbor.

At longè præclarior Arbor est sanctæ
Crucis: in hanc non fortunata, sed ferrea
mundi insula, quæ non solum aquam
ad lavandū, & refrigerandā sitim; sed &
sanguinem ad purificandū, pascendū &
sitim

litim restinguendum abundè profundit;
non sex millium hominum, sed infiniti-
torum millionum sicut levandæ & ma-
culis peccatorum abluendis. Sine hac
arbore totus mundus maneret illotus &
in sordibus, sine hac arbore nullus mor-
taliū sicut extingueret concupiscentiarum,
beatitudinis æternæ, gratiæ & gloriæ.

Sub hac arbore se collocare debet anima
Deo servire incipiens, ac dicere: *sub
umbra illius quem desideraveram sedi.* Sedi
& excepi aquam, ut sitim rerum fluxarum
extinguat, sanguinem ut me pasciat
& abluat. Hic sanguis & aqua defluit
instar rosis aut pluvix verno aut æstivo
tempore; quæ rosis purpuram, candorem
lilii, hyacintho colorem cyaneū, aut
coelestem, & secundum plantæ aut
floris qualitatem & dispositionem, cui-
libet colorem & odorem attemperat.
Sic quoque arbor Crucis Christi JESU
sanguine & aqua manans, cuius animæ
religiosæ Deo servire incipienti, secundum
suam dispositionem & capacitatem
fructus suos impertit. Ac 1. quidem
timorem Dei, dum perpendit, quantum
Dei Filius ob peccata patiatur: dicitque
cum timore; *Si in viridi ligno hæc faciunt,
in arido quid fiet.* 2. Vanitatem rerum
terrenarum cognoscit; cognita creaturarum
vanitate, & impotentia satiandi. 3. Fructus
est aversio à creaturis, conversio ad Deum,
dolor, contritio, detestatio peccati, quod ob
bona fluxa Deum offenderit, propositum
efficax. Refert S. Vincentius Ferrerius in
sermone de Parasceve, quosdam putasse
Christi in cruce umbram retigisse latronem,
qui à dextris erat,

eique sanctitatè contulisse, infundendo
spiritum compunctionis. Si umbra Petri
tantæ virtutis fuit, quantum magis umbra
Christi Domini crucifixi. At sic ut sit, hoc
certum, umbram protectionem & gratiam
Christi spiritualiter bonum latronem retigisse,
cujus virtute æstus vitiorum extincti sunt,
& perfectam animæ salutem adeptus est: nulla enim est
potentior umbra contra omnes vitiorum
igneos æstus, quam Crux & Passio Christi:
Quem teste Apostolo Rom. 3. 24. *proposuit
Deus propitiatorium per fidem in sanguine
ipsius, ad offensionem iustitiæ suæ, in remissionem
precedentium delictorum.* 4. Fructus est mortificatio
vitiōrum & passionum: nam nuditas Christi
umbraculum est contra æstum avaritiæ, luxurix
ejus & aceti, vinique felle mixti potus
umbra est contra impetum gulae: dolores
carnis ejus obumbrant contra æstum libidinis;
denique nullum est vitium, cuius non sit
medicinalis umbra in Christi vulneribus,
à quibus prodeunt spiritus quidam vitæ
salutiferi, efficacæque inspirationes,
quibus viventes sub ejus umbra protegimur,
refrigeramur & sanamur. Quod præclare in
hunc locum Cantici, declarat S. Gregorius,
dum ait: *Umbra Christi protectio est Spiritus Sancti,
qui mentem, quam replet, obumbrat; quæ
omnium tentationum fervorem temperat: et
dum aurâ suâ inspirationis suaviter mentem
tangit; quidquid noxiæ caloris sustinebat,
repellit. Et quam iam forsitan nimis ventu-
rum æstus marcidam fecerat, umbra S. Spi-
ritus protegens recreat: ut dum in ejus
inspiratione sedens pausat, vires colligat,
quibus ad æternam vitam robustus currat: sicut
bonus Lathro, qui hac inspiratione in cruce
obumbratus*

deumbratus una hora pervenit ad Paradisum. Ita ille.

Sede ergo Anima mea tanquam Affectus sub umbra illius quem desideras & amas, & oculos in IESUM Crucifixum conjice. O quid video! ò quale spectaculum! Mundo, Angelis, & hominibus stupendum! Video caput mei Salvatoris spinis coronatum, vulneratum, dolore repletum. Video faciem aliam speciosam præ filiis hominū ita sanguine, sputis & livore fœdatam; ut non sit ei species neque decor. Video manus beneficas & thaumaturgas mei Redemptoris clavis confixas & sanguine roseo manantes. Video pedes sacros perterebratos & cruce affixos, sanguinis rivus effundentes. Video totum corpus denudatum, vulneratum, deformatum, diffisum & disruptum flagris, ita ut à planta pedis usque ad verticem non sit in eo sanitas. Video (cum S. Augustino loquor Medit. 6.) *Ut caudet nudum pectus, rubet cruentum latus, deora languent lumina, regia pallent ora, proceræ rigent brachia, curvæ pendunt marmorea, rigat terebratos pedes scati sanguinis unda.*

Hæc per Fidem intueor, hæc credo, hæc miror & stupeo, intimè comparior & causam rescire desidero. Quis obsecro patravit talia? Quis caput horum & cauda dolorum? Si Patrem cælestem interrogo, responderet: *Propter scelus populi mei percussit eum.* Isaia 53. Si interrogo Filium ipsummet: quis te percussit, flagellavit, & crucifixit? Respondit: *Supra dorsum meum fabricaverunt peccatores.* Psalm. 128. 3. Si interrogo Mariam Prophetam, confirmat eadem;

ipse (ait) vulneratus est propter iniquitates nostras: attritus est propter scelera nostra. Cap. 53. 5. Si interrogo cum Augustino Meditat. 7. *Quid commissisti amanti sine juvenis, ut ad eum durè traheris? Quod scelus tuum, quæ noxa tua, quæ causa mortis, quæ occasio tuæ damnationis? Et respondet: Ego sum tui plaga doloris, tua culpa occisionis, ego tuæ mortis meritum, tuæ vindictæ flagitium! O mirabilis censura conditio! Peccat Iniquus & punitur Justus: deliquit Reus & vapulat Innocens: quod perpetrat servus, exsolvit Dominus: quod committit homo, sustinet DEUS.*

Quare firmiter crede, te esse causam mortis IESU. 1. Propter scelus populi non tantum Judæi & gentilis; sed etiam Christiani, à quo te non vis exclusum: ergo & tu causa es. 2. Supra dorsum ejus fabricaverunt peccatores, non soli carnifices; sed omnes peccatores totius mundi, inter quos ego sum; ergo ego fabricatus sum; ergo flagellavi. &c. 3. Vulneratus est propter iniquitates nostras: credo me inflixisse vulnera. &c. Ideo non dolemus ex toto corde: ideo non plangimus Peccata; quia non veraciter satis credimus, nos esse causam. Ergo cum Augustino dicamus: Ego sum plaga tui doloris; ego sum tui causa doloris; ego superbiâ meâ te spinis coronavi; ego te libidine meâ flagellavi; ego te gulâ meâ felle potavi; ego acediâ meâ manus pedesque perfodi; ego invidiâ latus tuum aperui; ego verbis turpibus & detractoriis in faciem tuam conspui. O quàm doleo! ò quàm malitiam meam derestor! O si cum MARIA MAGDALENA possem pedes tuos lacrymis rigare!

ô si spinæ tuæ caput meum fodirent, flagella me caderent, & in pœnam peccatorum crucis supplicium tecum tolerarem! Statuo firmiter millies potius ista tolerare, quàm te Deum summum Bonum meum denuò offendere: statuo potius cum Eleazaro vivus in Infernum præmitti, quàm Majestatem tuam denuò lædere: statuo cum Anselmo potius in rogam ardentissimū insilire, quàm sciens volens peccatum ullum admittere, ac denuò Dominum ac Deum meum crucifigere. O quis dabit capiti meo aquam & oculis meis fontem lacrymarum, ut plorem die & nocte peccata, quibus te cecidi, flagellavi, coronavi, crucifixi? O quàm doleo! ô quàm contristor!

Primò. Anima incipiens Deo servire cum Sponsâ collocat se sub umbrâ Crucifixi Domini, despectis omnibus mundi aliis arboribus, quantumvis proceris: dum enim aspicit *JESUM* pendentem in Arbore nudum, pauperem, despectum, doloribus plenum; omnem umbram mundi & mundanorum despiciat; quia instabilis, futilis & noxia est, protectionem securam præbere non valens: qualis est umbra Principum, Magnatum, divitiarum, honorum, voluptatum; in quibus non est vera salus nec protectio: de quibus illud *Isaia* dici potest. c. 30. 3. *Erit vobis fortitudo Pharaonis in confusionem, & fiducia umbra Egypti in ignominiam.* hæc enim umbra concupiscentiarum ardorem non temperat; sed auget; non confert veram tranquillitatem; sed bella intestina excitat: non satiat desideria; sed accendit; vix enim incipit refrigerare, &

fugit ac evanescit. Sicut umbra hederæ quæ sonam protegebat ab æstu, de qua vehementer lætabatur Jonas, propter refrigerium, quod præstabat: sed citò læticia ejus versa est in mœsticiam; quia sequenti die vermis corrosit hederam, & exaruit. Sic est omnis umbra, quæ ab honoribus, divitiis & Potentibus seculi provenire solet, quæ vermis (mors) tandem tollit. Hinc anima incipiens Deo servire, audit illud 4. *esdræ* 2. 26. *Fugite umbram seculi hujus.* Et collocat se sub umbrâ ejus, quem desideraverat. Hic querit protectionem, solatium, refugium, remissionem peccatorum, extinctionem suam, ablutionem, refrigerationem. Hæc enim Arbor Crucis fluit aquâ & sanguine; *Sanguine, quo satietur & sitim extinguat; aquâ, quâ lavetur.*

II. Secundi qui sub Arbore Crucis cum sponsa sedent & fructum carnis, sunt Proficientes: veluti domestica animalia cicurata & mundata, animalia rationalia sub Arbore Nabuchodonosoris. Seneca Epist. 108. scribit: *In eodem prato bos herbam querit, canis leporem, ciconia læceram.* Similiter apis mel, homo florem, possessor fructum. Ita ex eodem agro (Haceldama) id est agro sanguinis, ex eodem monte Calvarie, sub eadem Crucis Arbore, non solum peccator reperit conversionem, contritionem, dolorem de peccatis & vitæ emendationem; verum etiam is, qui peccatis renunciavit, & in via perfectionis progreditur ac proficit; alius quærit & invenit humilitatem; alius patientiam; alius obedientiam; omnia repetuntur in hoc monte, in hac crucis arbore. Hoc

Hoc eleganter declarat & exponit S. Albertus Magnus L. 12. de laud. Martyr. c. 4. *Flos campi* (ait) *JESUS Nazarenus est, qui rubet in Martyribus; vitis in Confessoribus; candescit in Virginitate; pallet in Penitentibus; nigrescit in Humilibus; rutilat in Doctoribus.* Flos ille de Crucis stipite in Calvaria colle progerminans, idem Rosa, idem Liliū, idem Viola, idem Hyacinthus est. O pulcher flos! & Arbor speciosa! & dulcis fructus! qui planè maturuit, dum dixit: *Consummatum est.* De quo Ecclesia canit: Arbor decora & fulgida, ornata Regis Purpuræ; Arbor nobilis flore, fronde, gemine, è cuius brachiis salus Mundi pependit.

Sub hac Arbore sedet Anima proficiens; & decerpit non solum fructus infernè pendentes, sed ex media arbore. Jeremias de hac loquitur: *Sedebit solitarius & tacabit, quia levavit se super se.* Thren. 3. 28. quamvis contraria videantur sedere, & levare se, contraria tamen non sunt, si ad spiritum referantur; nam *sedere* quietem & diuturnam contemplationem aut meditationem indicat; *levare autem se*, præcellentiam meditationis, elevando spiritum super omnia creata & terrena; & utrumque comprehendit sedere sub umbrâ Christi.

Sedet ergo Anima Religiosa proficiens, & levat se super se varios decerpens ex hac Arbore Crucis fructus. Et quidem

1. Fructus est Paupertatis Evangelicæ: dum enim considerat cæli & terræ regem, cuius sunt propriè omnes mundi thesauri, omne aurum, argentum & lapides pretiosi. Dum meditatatur Jesum

nudum in cruce pendentem, non habentem velū aut tegmen, quo nudos artus contegat; carentem lecto in quo moriatur; non habentem pulvinar, in quo caput reclinet; quomodo nihil penitus in mundo possideat; nam & vestimenta quæ erant tota ejus facultas, dimisit, abalienavitque, ita ut nec usum haberet, nec dominium, quod in pauperes transtulit. Hanc ergo extremam paupertatem & nuditatem aspiciens Anima proficiens, statuit nuda nudum JESUM sequi; renunciat omnibus, ut JESU sit Discipula; & omnia arbitratur ut stercora, ut JESUM lucrifaciat. Et hæc paupertas ipsius gutturi dulcis est propter JESU amorem.

2. Fructus est humilitatis profundæ: Dum enim Anima sedens sub umbrâ Crucis considerat Salvatorem suum, Deum & Hominem; Quem in cælis adorant Cherubini & Seraphini, & omnes Angeli, utpote universorum Dominum omni omnium Creaturarum honore & adoratione dignissimum sic exinanitum: *Exinanivit enim se.* Phil. 2. 7. Sic contemptum, despectum, Latronibus associatum instar latronis: *Et cum iniquis (sceleratis) reputatus est.* Isaïæ 53. 12. Dum videt eum sic blasphematum: *Prætereuntes blasphemabant eum moventes capita sua.* Matthæi 27. Dum videt eum ita illusum: nam *Principes Sacerdotum illudentes eum scribunt.* Matth. 27. *Alios salvos fecit; seipsum non potest saluum facere.* Dum videt eum sic illusum: *illudebant ei milites.* Luca 23. 37. Dum videt eum improperiis affectum & convitiis:

G

Et

Et latrones, qui cum eo crucifixi erant, improperabant ei. Matth. 27. 44. Et convitiabantur. Marci 15. 33. Dum denique videt, hæc omnia summâ cum humilitate & mansuetudine tolerantem: excitatur & ipsâ ad omnem Mundi gloriam & altitudinem humanam conculcandam; & amandam ignominiam Crucis, dicens cum Apostolo: *Mihi absit gloriari nisi in Cruce Domini nostri JESU Christi.* Galat. 6. 13. Et in ejus contemptu & opprobrio. Et hic fructus est dulcis gutturi ejus.

3. Fructus est heroicae patientiæ: videns enim Anima Jesum Redemptorem suum sic vulneratum, hanc arborem ita terebratam & decorticatam, ita ut ab ima radice usque ad verticem non sit in eâ sanitas, intimè compatitur, imitari gestit: & cum Sanctâ Theresiâ exclamat: *Aut pati aut mori.* Et cum S. Bernardo: *Sub spinoso Capite non decet Membrum esse delicatum.* Et pati ipsi dulce est; ac cum Sancto Andream dicit: *O bona Crux! diu desiderata!*

4. Fructus est perfectæ obedientiæ: videns enim anima Jesum regem suum caput inclinantem in signum obedientiæ, & factum obedientem usque ad mortem: & quidem mortem Crucis; deplorat suam inobedientiam; ac statuit obedire Deo in omnibus licitis & honestis non solum ad unum annum; sed usque ad mortem.

O Jesu mi Crucifixe! ô Arbor decora & fulgida! ô dulce Lignum, dulces clavos, dulcia ferens pondera! ô Arbor nobilis flore, fronde, germine! Fructus tui Mundanis quidem sunt amari, &

nescientibus pretium eorum, insipidi; at mihi amore tui sunt sapidi & dulces. Dulcis paupertas, dulcis humilitas, dulcis patientia & obedientia, & omnis virtus ac perfectio. Sicut è contrariis amore tui amara erit opulencia, amarus honor & æstimatio, amara voluptas, amara voluntas propria. Si tamen vel dolor, vel adversitas, vel Contemptus quispiam mihi amarus accideret, Scio quid faciam; imitabor Moysen, qui Hebræis venientibus in Mara & conquerentibus de aquæ amaritudine lignum immisit in aquas amaras, eaque reddidit dulcissimas. Ita mi JESU Lignum Crucis tuæ omnia adversa, omnia amara reddet dulcia, non quod ea virtus sit in Ligno Crucis; sed quia te sustinuit mi JESU, qui es salus, læticia, dulcedo & resurrectio nostra, per quem via aspera fit plana, omne jugum suave fit leve, & quicquid amarum est, vertitur in dulce. Id quod peto humillimè cum S. Augustino in Soliloq. Cap. 22. *Utinam mihi Domine omnia amarescant, ut Tu solus dulcis appareas; qui es dulcedo inestimabilis, per quem omnia dulcorantur, nunc & semper, & in secula seculorum. Amen.*

III. Ex Arbore Nabuchodonosoris non tantum pabulum aut escam sumunt bestia & animalia; sed & volucres calib in ramis ejus conversantes: ita ex Arbore Crucis Christi non solum fructum decerpunt peccatores & incipientes Deo fervire, ac deinde Proficientes; sed etiam perfecti & contemplativi. S. Bernardus Serm. 48. & 20. in Cantibus tres gradus sub umbrâ Christi manentium assignat. Primus est esse sub umbrâ, secundus

secundus vivere sub umbrâ, tertius sedere sub umbrâ. Primus gradus spectat ad omnes Fideles & Christianos, qui Fidem Christi veram nacti sunt: ejusque Passionem corde & ore profitentur. sed opere non protellantur; & ideo non vivunt in hac umbrâ; quia Fides sine operibus mortua est, nec potest dare vitam gratiæ, quam ipsa non habet. 2. secundus gradus spectat ad justos omnes de quibus Jeremias: *Sub umbrâ tuâ vivemus in Gentibus.* Et hi inchoant à Fide, & perficiunt se in Charitate juxta illud Habacuc c. 1. v. 2. *In umbra alarum tuarum sperabo, donec transeat iniquitas.* 3. Tertius gradus est Perfectorum & Contemplativorum, qui non solum sunt & vivunt; sed etiam sedent & quiescunt; ac sub umbrâ permanent, ejus mysteria avidè contemplantes; & dulces inde capientes fructus: hi autem non stant rigidâ elatione, non ambulant inquietâ curiositate, non jacent resolutâ voluptate; sed sedent tranquillâ submissiōe, & levant se super se, aspicientes, amantes, & imitantes JESUM Dilectum suum.

Sub umbrâ hujus Arboris non solum locum habet Latio pœnitens, Magdalena lacrymans, aliique in terra repentis peccatores; sed etiam Joannes Discipulus, quem diligebat Jesus, & B. Virgo omni virtutum genere perfectissima, & complures ejusmodi amantes & perfectæ animæ versantur & commorantur in ramis ejus: nonnullæ earum hærent in vulneribus pedum; aliæ morantur in vulneribus manuum; aliæ asyllum & nidum locant in sacratissimo vulnere Lateris; ut aliquando

in visione cælesti notavit S. Mechtildis: dum enim hæc piissima & Passioni Dominicæ addictissima Virgo die Jovis sancto in Sacrificio Misæ hæc verba auscultaret: *Nos autem gloriari oportet in Cruce Domini nostri JESU CHRISTI:* videbatur sibi in visu animæ videre in medio templi perquam excellentem miræ magnitudinis & pulchritudinis arborem, ramis in crucis formam decussatis & implexis, cujus ramis appensæ erant undique lampades ardentes: Loco olei fluebat ex arbore succus in lampades, qui lumen ardens nutrebat, prope quamvis lampadem appensum erat cor JESU Crucifixi amore inardescens. Ex quo ipsa colligebat, optimum, cor divino amore inflammandi, medium esse, sedere sub Arbore Crucis & mysteria Passionis profundâ meditatione volvere.

Experta hoc est ipsa MECHTILDIS, Crucifixi singularis amatrix. Sedit illa sub umbrâ ejus, & fructus dulces degustavit. Cum MECHTILDE & ante Mechtildem & post ejus tempora tot milleni collocarunt se sub hujus Arboris salutiferæ umbrâ, tot scilicet Martyres, tot Confessores, tot Virgines. Sed locus omnis nondum repletus est, adhuc spatium superest nobis: quare alacriter & cum gaudio montem Calvarie conscendamus, sub Crucis Arbore sedeamus, & Dilectum nostrum ejusque erga nos ardentissimum amorem meditemur; ut mutuo amore inflammemur. Ut verò debite ista meditemur, duo observanda sunt: *Aspice & Inspice.* Aspice tormenta, vulnera, miserum tristeque spectaculum: Sed

Sed simul inspicere amorem internum, quo hæc patitur. *Inspice & fac secundum exemplum, quod tibi in monte monstratum est.* Exodi 25. 40. Aspice corpus, & inspicere cor. Aspice dolores externos corporis, & inspicere internos animæ: aspice, ut consideres; inspicere, ut redames. Aspice & inspicere, ad quid faciendum & patiendum amor tui me adegerit.

1. Ego (inquit Salvator) te mi homo ex amore, cum non esses, de nihilo creavi: ex amore ego te, cum jam esses, ne delineres esse, conservavi: Ego ex amore, cum à me conservatus, jam per te perieras, redemi: Ego ex amore, postquam redemptus eras, gratiâ meâ ne excideres, centies & ultra in gratiam te recepi: Ego tot tibi exhibui amoris argumenta, quot sunt vitæ tuæ momenta: ex amore & propter nimiam charitatem, quâ te dilexi, te ovem perditam quasi, lapsam erexi, errantem reduxi. Tantam tui curam gessi; tanto semper favore profectus sum. Tam sollicitè à rictu luporum infernalium defendi. Quid rependes Amatori?

2. Ex amore & propter nimiam charitatem, quâ te dilexi, exhibui me tibi in causâ tua advocatum, in periculis Protectorem, in necessitate Amicum, in solitudine Socium, in mœrore Consolatorem, amore Patrem, fidelitate Sponsum, felicitate summum bonum, in omnibus Deum. Et quid rependes Amatori?

Hicque amor non uno die, non uno anno, sed totâ vitâ meâ duravit, durabitque per totam æternitatem. Nam cum dilexisset vos, in finem dilexi;

diligamque sine fine. Et vide quanta sit vis & Potentia hujus finalis amoris!

3. Amor me in patibulum Crucis adegit: Amor manus pedesque perforavit: Amor caput spinis popugit: Amor lanceâ Latus meum aperuit: Amor omnia membra flagellis cecidit: Amor me denudavit, omnibusque spoliavit, ut omnibus pateret, quomodo Pater meus dilexerit mundum, ut scilicet Filium suum unigenitum daret, nec tantum daret; sed etiam occideret. Ad extremum Amor expressit è venis meis omnem sanguinem: Amor claudit mihi os & oculos: Amor sustulit mihi animam vitæ vestre vitam: Amor me dat vobis in pretium, in cibum & in præmium. Quid nunc ultra debui facere ex amore quod non feci, dum in meridie amoris cubans, amore languens exspiravi? Quid igitur rependes Amatori, qui elegit pro te mori?

Quid nunc (obsecro) reponemus huic amori? *Diligam te Domine fortitudo mea.* Implebo mandata. Mandasti Deus: *Dilige Dominum Deum tuum ex toto corde tuo.* Hoc itaque faciam. Diligam te Dominum Deum meum pro me crucifixum ex toto corde, ex tota anima, ex tota mente & ex omnibus viribus. Nam *Cujus saxum pectus non emulsiat vulnera Salvatoris?* ait S. Laurentius Justinianus de casto conn. Cap. 2. Diligam te, Domine, fortitudo mea, Redemptor meus & Amor meus, diligam non solum verbo atque lingua; sed opere & veritate. Itaque quicquid deinceps totâ egero vitâ, omnia agam ex amore: Si patiar; patiar ex amore: Si

Si laborem; laborabo ex amore: Si scribam; scribam ex amore: Si studeam; studebo ex amore: Si catechizem; catechizabo ex amore: Si vigilem; vigilabo ex amore: Si dormiam; dormiam ex amore: Si orem; orabo ex amore: Si jejunem; jejunabo ex amore: Si paupertatem patiar; patiar ex amore: Si obediam; obediam ex amore: Si humiliem me; humiliabo me ex amore: Si vivam; vivam ex amore: Denique si moriar; moriar ex amore.

Totus tu mi JESU eris mihi fixus in corde, qui totus pro me fuisti fixus in cruce. *Qui non amat Dominum nostrum Jesum Christum, anathema sit.*

Quæ cum ita sint, Dilectissimi; sedeamus sub Arbore Crucis & fructus ejus carpamus & degustemus. 1. Si incipientes sumus, velut bestię bestiales motus comprimamus, peccata plangamus, revertentes pectora percutiamus, Deum timeamus, vitam emendemus, nec unquam amplius Christum peccando in nobismet ipsis crucifigamus; sed faciamus fructus dignos poenitentię, & hi erunt dulces gutturi nostro. 2. Si proficientes sumus, sedeamus sub Arbore Crucis: carpamus velut animalia cicurata & rationalia fructus dulces virtutum, paupertatis, humilitatis, patientię, & obedientię, quæ licet subinde amaræ videantur; Lignum tamen Crucis Christi omnia

dulcorabit. Cum Moyse partem ligni in aquas amaras injiciamus, & dulcescent: & quidquid arduum ac difficile, erit dulce; & quidquid dulce & blandum carni, erit spiritui amarum. 3. Si perfecti sumus; velut volucres cæli contemplantes ascendamus in Palmam, & apprehendamus fructus ejus, fructum dulcissimum amoris Dei. Aspiciamus & inspiciamus externa, quæ patitur; & amorem quo patitur. *Inspice (ait Augustinus in Libro de Virgin.) Inspice vulnera Pendentis; sanguinem Morientis; cicatrices Resurgentis. Caput habet inclinatum ad osculandum; cor apertum ad diligendum; brachia extensa ad amplexandum; totum corpus expositum ad redimendum. Osculemur eum, amplexemur eum, redamemus eum. Hæc quanta sint, cogitate, hæc in statera vestri cordis appendite; ac totus vobis figatur in corde, qui totus pro nobis fixus est in Cruce. Infigamus eum totum memoriæ, ut de illo identidem cogitemus. 2. Infigamus eum totum Intellectui, ut eum magis magisque cognoscamus. 3. Infigamus eum totum cordi & voluntati, ut eum ardentius diligamus & dulcius. 4. Infigamus eum totum operi, ut omnia ex amore dulciter patiamur & agamus; atque ita cum Sponsâ dicere poterimus: *Sub umbrâ illius quem desideraveram sedi; & fructus illius dulcis gutturi meo. Cant. 2.* Quod nobis per merita CHRISTI Crucifixi largiatur Pater & Filius & Spiritus Sanctus. Amen.*

PRO FESTO PASCHATIS. EXHORTATIO I.

FESTO RESURRECTIONIS D. N. J. C.

Fides Resurrectionis Dominicæ gaudium & solatium parit
Religiosis.

T H E M A.

Surrexit. Marci 16.

Uplcis generis
Actiones, Ope-
ra ac Dramata
exhibentur. Pri-
oris generis Tra-
gœdiæ, poste-
rioris Comœdiæ
nomen fortiun-
tur. Tragœdiæ amœnum jucundum
que initium, sed tristem fatalemque
exitum habent: Comœdiæ verò è con-
tra tristi inchoantur principio, sed lato,
hilarique fine terminantur. Mundus
ejusque asseclæ meras ludunt tragœ-
dias; auspicantur enim cum tympanis
& fistulis, cum saltibus & choreis, cum
conviviis & symposiis; sed cum fletu
& stridore dentium, cum fame & siti,
cum pœnis & tormentis, isque æternis

concludunt: ut in divite Epulone videre
est. *Luce 16.* Qui epulabatur quotidie
splendide; sed demum sepultus est in
Inferno: Lazarus è contra hic miset
& mœstus, postmodum gaudiis redun-
davit. Christus Dominus & Redem-
ptor noster, non Tragœdiam, sed Co-
mœdiam admirabilem ludit: in stabulo
natus, à paupertate, contemptu, sangui-
nis sui effusione, persecutione, fame, si-
ti, fatigatione, passione & morte coepit;
adeò ut de ipso actum esse crederetur: ac
post hæc omnia gloriosus surrexit à
mortuis, ad cœlos ascendit, & illic vivit
& regnat in summa majestate & glo-
ria. Simili ratione quisque nostrum dra-
ma vitæ suæ exhibet, ac proinde attendat,
qualenam exhibeat. Nemini licet
& hic & illic latas agere comœdias, &

& voluptatibus indulgere : Qui cum Christo vult resurgere gloriosus, nunc cum ipso patiarur intrepidus, sequitur enim post nubila Phœbus, gaudia post luctum. Ut autem Christum Dominum nostrum imitemur, pro fundamento certo statuenda est fides Resurrectionis Christi, uti & nostræ, ex qua fide, in omni tribulatione & adversitate, gaudium & solatium oritur. Unde hæc fides ante omnia probè radicanda.

I. Quemadmodum Salvator noster maximam adhibuit industriam ac diligentiam, ut bene inculcetur Apostolis & Discipulis resurrectionem suam & eius fidem: ita omnibus Religiosis, ac præsertim Societatis nostræ, eadem singulari studio est inculcanda, & quasi aliorum basis ritè collocanda. Quoties enim ante passionem suam illis prædixit, & passionem & resurrectionem suam? Matth. 12. 40. ait: *Sicut fuit Jonas in ventre Ceti tribus diebus & tribus noctibus; ita & Filius hominis erit tribus diebus & tribus noctibus in corde terra.* Matthæi 20. prædicit se crucifigendum; sed addit: *Tertia die resurget.* Similiter Marci 10. & Lucæ 24. & Joannis 20. Deinde eadem de causa post resurrectionem suam toties apparuit: stetit in medio; videte manus meas. Ut scilicet Apostoli firmissime resurrectionem crederent, aliisque eandem docerent, tanquam fundamentum aliorum.

Quod Christus Dominus in corde Apostolorum radicatum & fundatum voluit, nimirum se resurrexisse à mortuis, ita voluit alitè quoque mentibus nostris infixum: unde rem hanc tot testibus firmat à voluit, ut nullus posset esse ambigendi

locus: nam 1. Testes habemus sanctos Angelos, qui in vestibus candidis apparuerunt & dixerunt: Marci 16. *Nolite expavescere: Jesum queritis: Surrexit, non est hic.* 2. Testes sunt piæ mulieres, quæ Dominum viderunt: & a postolis indicantur: *Vidimus Dominum, & hæc dixit nobis.* Et in primis Magdalena, quæ Dominum agnoscens & videns, atque ad ejus se pedes abiciens, exclamabat: *Rabboni.* Joan. 20. 3. Testis est S. Petrus: cui Dominus rediivivus apparuit, ut insinuant Apostoli: *Surrexit Dominus verè & apparuit Si moni.* Lucæ 24. cujus auctoritati multum tribuebant. 4. Testes sunt duo Discipuli euntes in Emmaus quibuscum ambulavit in via, Scripturas aperuit, mensæ assedit. l. c. 5. Testes reliqui Apostoli, quibus absente Thomâ, apparuit & dixit *Pax vobis:* postea rursus præsentem Thomâ: *Infer digitum tuum huc.* Joan. 20. *Quia vidisti me Thoma credidisti; beati, qui non viderunt & crediderunt.* 6. Testes sunt quingenti Fratres, quibus ante Ascensionem suam in cœlum, apparuit in monte Oliveti & benedictionem impertit. 7. Ipsi hostes fateri coacti sunt Christum resurrexisse, quare pecuniâ corrupti, mentiri sunt, corpus ejus ablatum esse à Discipulis. 8. Ipsimet mortui, Christo resurgenti testimonium dedere: *Multa enim corpora Sanctorum resurrexerunt & venerunt in sanctam Civitatem, & apparuerunt multis.* Atque ita tot testibus Christi resurrectionem comprobata habemus, atque ipsorum sensuum experientiâ: nam per visum, per auditum, per tactum, per comestionem, verè surrexisse se à mortuis Dominus comprobavit;

probavit. Ex quibus geminum Fidei actum elicemus.

Credo firmissimè **JESUM** Christum Salvatorem meum à mortuis resurrexisse; idque credo propter auctoritatem dei revelantis. *Surrexit; non est hic.* Marci 16. *Surrexit Dominus verè & apparuit Simoni.* Lucæ 24. *Quoniam sic scriptum est: & sic oportebat Christum pati & resurgere à mortuis tertià die.* loc. cit. Atque hæc Fide animatus

Credo quodque resurrectione nostram: credo & me resurrecturum: nam *Christus resurrexit primitiæ dormientium; ergo & motui resurgent, & nos resurgeturum.* Ipse enim positus est in resurrectionem multorum. Lucæ 2. Quod si verò ipse non resurrexisset, nec nos resurgeremus: Si caput non resurgeret, nec membra resurgerent: atque ita vacua foret Fides nostra; ut loquitur Apostolus 1. Corinth. 15. *Si Christus non resurrexit, inanis est Fides nostra.* Nunc autem Fides plena & integra est; quia *resurrexit.* Sicut enim Adam terrenus non pro suâ solùm personâ, sed pro omnibus posteris peccavit: ita Adam Cælestis non sibi soli; sed omnibus passus est & resurrexit. Credo igitur cum Jobo Cap. 19. *quod Redemptor meus vivit, & in novissimo die de terra surrecturus sum, & in carne meâ videbo Deum Salvatorem meum: reposita est hæc spes meâ in sinu meo.*

II.
Gaudium
ex Resur-
rectione
Christi,

II. Ex hæc Christi Domini nostri resurrectione magnum meritò gaudium & solatium percipimus: quemadmodum enim agricolæ cum labore & dolore sementem faciunt: at cum lætitiâ messem in horrea invehunt; juxta illud Psalmi 125. *Euntes ibant & flebant;*

mittentes semina sua. Venientes autè venient cum exultatione: portantes manipulos suos. Sic Christus Redemptor noster, quasi granum tritici cadens in terram & mortuum, Apostolos mirificè contrivit; sed tertiâ die resurgens & revirescens cunctos lætitiâ replevit & recreavit.

Et vel ipsa Christi Domini lætitiâ tanquam capitis meritò in omnia membra redundat: quanta verò ipsius fuerit lætitiâ, quis verbis exprimat: dum se devictâ morte gloriosum, victoriâ & triumphis, de referato æternitatis adyto inclutum conspexit. Jonas in ventre ceti tristis erat, dum fluctus maris super illum transierunt; ejectus verò in aridam repletus fuit gaudio. Daniel coniectus in lacum leonum, tristis erat, & Rex ipse tristis totâ nocte; at quando conspexit vivum & illæsum à leonibus, gavisus fuit. Samson constrictus & ligatus funibus, se comprehensum cernens, tristis erat; sed ruptis funibus lætus fuit. Joseph venditus, afflictus, in carcerem missus, tristis erat; sed postmodum exaltatus maximâ gessit lætitiâ. Ita quodque Salvator noster, ante novissimum virorum, despectus, opprobrium hominum & abjectio plebis, tristis erat; nunc primitiæ dormientium, nunc Rex gloriæ, cui data est omnis potestas in cælo & in terra, induit decorem amictus lumine sicut vestimento; ac proinde lætatur & exultat, meritoque asserit: *Secundùm multitudinem dolorum meorum consolationes tue lætificaverunt animam meam.* Psalm. 103.

Hæc ergo **CHRISTI** Resurrectio & orta inde lætitiâ magnum nobis parit solatium; magnam lætitiâ.

Hæc est dies, quam fecit Dominus: exultemus & lætemur in eâ. Psalm. 117. Sicut primitiva Ecclesia (ut refert S. Augustinus Epist. 119. ad Januarium & Serm. 15. de verb. Apost.) tantopere fatagens fuit quadraginta dies quadragesimæ in tristitia magna, penitentiis & jejuniis transigere; ita & quinquaginta dies, à Paschate ad Pentecosten, singulari lætitiâ & spirituali gaudio transigi voluit: hinc toties *alleluja* lætum resonat, à jejuniis & genuflexione abstinet. Et nos igitur cum Ecclesiâ universâ, depulso mœrore, gaudeamus, & lætemur in Domino ob Resurrectionem Domini nostri præteritam, & nostram futuram. *Omnes resurgemus.* Et quidem

1. Gaudeamus in vita; quidquid nobis acciderit, animo resignato acceptemus de manu Domini. Si adversa eveniant, gaudeamus, resurrectio gloriosa omnia dulcorat: Si corpus affligitur, labor atterit, morbus vexat: gaudeamus; quia resurgemus, & post brevem laborem & dolorem perpetua lætitiâ subsequetur. Corpus resurget gloriosum, agile, subtile, immortale; quod incredibili perfundetur lætitiâ: quando DEUS absterget omnem lacrymam; & jam non amplius erit dolor, neque luctus: sed júbilus, exultatio, gaudium, laus, & benedictio in perpetuas æternitates.

2. Gaudeamus & solatium concipiamus etiam in morte; quia mors jam conremenda est. mors veteribus Philosophis terribilium omnium terribilissimum dicebatur; nec immerito, quia illis janua erat damnationis æternæ; finis vitæ, initium mortis secundæ.

Terribilis erat mors ante Domini Resurrectionem, quando cælum erat clausum, & quotquot mortem oppetebant, in Limbum compingebantur; at nunc dulcis & jucunda est. Absorpta enim est mors in victoria tua. Ubi est mors stimulus tuus? *1. Corinth. 15.* Ubi terror & horror? maxime iis, qui Dei mandata servant, unice eum querunt; his merito Angeli dicunt: *Nolite expavescere vos: Christum queritis, & quidem Crucifixum.* Illis enim JESU Sociis & Amatoribus mors somnus est: hinc mortui in Christo dormire dicuntur. *Apost. 14.* Et primi Christiani loca Sepulcræ vocabant *κοιμητήρια*, hoc est, dormitoria. Tales similes sunt Phœnici, qui ex busto denuo exoritur, de quo rectè Poëta canit:

*Securus moritur; quia scit se morte renasci:
Non ea mors dici; sed nova vita potest.*

Sicut granum frumenti, si sciret se mox revicturum, libenter in terram caderet. Dicitur esse herba in Insula Tapobrana, ex loco Tapobranicæ nomen sortita, quæ comestâ facit dulciter mori. Sic Christi Resurrectio Christianos, & imprimis religiosos, ac Jesu Socios atque Imitatores dulci & jucundâ morte beatæ ob consolationem, quæ ex Christi resurrectione ac propriâ felici anastasi oritur. Unde hic verificatur ænigma Samsonis: *De forti exivit dulcedo.* Judic. 14.

Quocirca, Charissimi, ut Comœdiam nostram (quam tamen Mundani meram autumant Tragediam) vitam, inquam, nostram religiosè instituamus, ante omnia in Fide Resurrectionis Dominicæ nos firmiter stabiliamus.

H tot

tot testibus, tum Angelis, tum mulieribus sanctis, tum Apostolis ac Discipulis, tum vel ipsis hostibus comprobata & confirmata. Et credamus constanter. non solum Christum Caput nostrum resurrexisse à mortuis; sed nos quodque ejus Membra certissime resurrecturos. Deinde tum ob Christi Domini, tum ob nostram gloriosam anastasin gaudeamus & exultemus. Ille velut Jonas è ceto; velut Daniel ex Leonum antro; velut Samson è Philistæorum vinculo; velut Joseph ex ergastulo liberatus resurrexit ad gloriam: Nos quodque omnes resurgemus,

& è sepulcris terræ prodibimus in lucem & felicitatem æternam. Ergo gaudeamus & exultemus; qui aliquando læti exclamabimus: *Confidisti sacrum meum (mortalitatis meæ) & circumdedisti me latiriâ.* Denique hæc fides firma, hæc spes certa nos tam in vita, quam in morte consoletur & confortet: in vita ut adversa omnia velut momentaneum reputemus & leve, in comparatione æterni gloriæ ponderis; in morte, ut per eam tanquam somnum, quietem, & beatitudinis januam, ad Patriam cælestem, velut ultimum Finem nostrum læti transmigremus.

EXHORTATIO II.

FESTO RESURRECTIONIS D. N. J. C.

Jonas Figura Christi viventis, morientis & resurgentis.

T H E M A.

Surrexit. Marci 16. 6.

De Resurrectione Christi Domini.

Reclaram CHRISTI Redemptoris nostri, viventis, morientis & resurgentis Figuram JONAS Propheta exhibet; quam ipse Dominus proponere dignatus est. Matth. 12. 40. *Sicut enim fuit Jonas in ventre ceti tribus diebus & tribus noctibus; sic erit Filius hominis in corde terræ tribus diebus & tribus noctibus.*

Hanc eximiam Figuram ingeniosè per Puncta singula Christo adaptat Sanctus Augustinus Lib. 4. de Symbolo ad Catechumen. Cap. 6. *Misus Jonas in civitatem Niniven, ut ejus finem predicaret. Misus est Christus à Patre, ut finem Mundi omnibus demonstraret. Fugit Jonas in Tbarsis à facie Domini, fuga Jona velox transitus Christi fuit, de quo dicit Propheta; Exultavit ut Gigas ad currendam viam.*

Ajan.

Ascendit navem Propheta fugiens. Lignum Christus ascendit per mare hujus Seculi transiens. Irruit tempestas magna in mari; perturbatio maris perfidia Judaeorum. Data est fors, ut Propheta fugitivus in mare mitteretur: Sors data est super Christi vestimenta, ut Unitas omni Mundo predicaretur. Proiectus est à navi in mare Jonas: Mors Christi in cordibus Gentium collocata est. Susceptus est à bestia à Propheta custodiendus, non comedendus. Audi hic ipsas voces Christi, per Sanctum David: Non derelinques animam meam apud inferos; nec dabis Sanctum tuum videre corruptionem. Tertia die Propheta morti incolomis est redditus: die tertia Christus de Sepulchro surgens super calos est exaltatus. Haecenus Augustinus.

Nos ex hisce tria seligemus, ostendemusque Jonam fuisse primò Figuram Christi viventis, deinde morientis, denique resurgentis. Christum verò Figuram, Imaginem, Prototypon nostrae vitae, mortis, & resurrectionis. Christus verus Jonas gratiam nobis largiatur, ita suo exemplo vivendi & moriendi, ut tandem cum ipso gloriose resurgamus.

I. Jonas Figura fuit Christi viventis; quam enim vitam uterque laborando, cum eundo, predicando, prophetando & multa adversa patièdo consumpsit? Jonas missus fuit à Deo ad Civitatem magnam Ninive predicatum Pœnitentiam: Adhuc 40. dies & Ninive subvertetur. Jonas 4. Christus Dominus missus est à Patre in Mundum, ut predicet Pœnitentiam: Pœnitentiam agite. Jonas non obediit: Christus promptissimè

paruit, onus non declinavit, laborem predicandi libens suscepit. Jonas navem conscendit & exorta est tempestas magna, ita ut periclitaretur navis & viri timerent timore magno. Christus intravit Synagogam, quam Theophylactus navem appellat, cujus Navarchus Moyses, Nautæ Prophetæ, Mare adversitates & tribulationes, Sors aeterni Patris voluntas, venter ceti, interiora mortis, sepulchri & limbi. Jonas perpellus est horrendam tempestatem: qualem tempestatem sustinuit tempore Pasionis Dominus? Quantà vi flavere quatuor venti Superbiae, Iræ, Invidiae & Vindictæ? Quanto furore saevire annas, Caiphæ, Herodes, & Pilatus cum reliquis Sacerdotibus, Pharisaïs & Scribis, militibus & populo? unde secuta flagella, spinæ, crux & vulnera! Verbo tota vita Christi, sicut Jonæ, fuit agere & pati.

Charissimi, talis quodque debet esse vita Religiosi Societatis JESU: Agere & pati fortia Romanum est; inquebant Romani olim. Agere & pati multa Christianum est, religiosum est, veri JESU Socii est. Quod olim erant Prophetæ & Apostoli, hodieum Religiosi sunt salutis animarum devoti. Persuadeamus igitur nobis, à Tirocinio totà nobis vità agendum fortiter & patiendum esse.

Macte igitur animo, Anima mea, predicandum est tibi, cum dictum sit: *Predicate Evangelium omni Creatura.* Libens suscipe hoc munus. Eundem est de pago in pagum, de civitate in civitatem, de Provincia in Provinciam:

Hæc Eantes

Euntes in mundum uniuersum. Succinge te, docendum, clamandum, studendum est. Docete omnes Gentes. Præpara te, Laborandum est, sudandum est, corpys defatigandum est. Libens Domini tui amore & exemplo ista amplectere. At nondum hic finis: non enim solum agendum; sed & patiendum est. exurget tempestas: At tu nè cede malis; sed contrà audentior ito. Exsurget procella Persecutorum, Invidorum, Detractorum, Hæreticorum. &c. Sed fide Deo, & vinces omnia. Qui non fortiter sustinet aduersa omnia, non est Apostolus, non est Propheta, non est Discipulus Christi JESU, non est Religiosus Societatis JESU. Anima & excita igitur te Christi exemplo, dicendo sapius: Nõne hæc oportuit pati Christum, & ita intrare in gloriam suam? Luca 24. Exemplum dedi vobis; ut quemadmodum ego feci vobis, ita & vos faciatis. Joan. 13.

11
Jonas
Figura
Christi
morientis.

II. Jonas fuit quodque Figura Christi morientis. Jonas *Columbam* significat; unde S. Hieronymus Epist. ad Paulinum ait: Jonas Columba pulcherrima, naufragio suo Passionem Domini præfigurans. Sciente enim tempestate, & missa forte, ac super Jonam cadente, arreptus is est a nautis ac præcipitatus in mare; moxque à preparato per Dominum grandi pisce deglutitus est, in cujus ventre tribus diebus & tribus noctibus detentus.

Christus Dominus verus JONAS pulcherrima Columba fuit, Columba deargentata & inaurata, quæ dormiuit inter medios Cleros, id est, inter utriusque Legis Naturæ & scriptæ Patres & Patriarchas in Limbo, atque

inde cum gloriâ evolavit. In hunc Jonam cecidit fors mortis. Et preparavit Dominus pisce grandem, ut deglutiret Jonam. *Jonæ c. 2. 1.* S. Ambrosius in Psalm. 43. Christus est JONAS, qui propterea missus est in mare, ut exciperetur & devoraretur à Ceto, quò intra alvum ceti positus interiora ejus vacuaret. Scilicet interiora mortis & Limbi, unde captivam duxit captivatem. At Christus instar Jonæ non nisi triduo fuit in corde terræ, sicut Jonas; scilicet parte diei naturalis Ferie sextæ, totâ die naturali Sabbathi, & parte Dominicæ, atque ita per Synecdochen partem sumendo pro toto Prophetia fuit impleta.

Charissimi, exemplo Jonæ & Christi Domini post vitam in laboribus, sudoribus, Studiis, prædicationibus, missionibus atque doctioribus consumptum moriendum est. *Preparavit Dominus pisce grandem.* Mors cetus grandis & insatiabilis nos deglutiet. Sed erimus in ventre hujus Ceti, in terra, in sepulchro tribus solum diebus & noctibus: nam licet usque ad Judicii extremi diem corpora nostra in terrâ sint permantura; totum tamen hoc temporis intervallum, intuitu eternitatis, trium dierum & noctium spatium haud superat: ac tunc resurgemus.

Quantum nobis, Charissimi, solatium pariet in morte, si strenuè laboraverimus & aduersa sustinuerimus cum Jesu Duce nostro? Consolamini & gaudete corpus meum & caro mea: licet enim in sepulchro ac terrâ reponenda sitis; non tamen semper in ea permanebitis, sed resuscitabimini, audietisque vocem Angeli;

Angeli: *Surgite mortui & venite ad judicium. Respicite & levate capita vestra: quoniam appropinquat redemptio vestra.* Lucæ 21. 28. Consolamini & gaudete caput, manus, pedes, oculi & omnia ossa mea, moriemini quidem, sed resurgetis brevi intervallo temporis. Mors ista non mors, sed somnus dicitur. Non contristemini de dormientibus; ait Apostolus 1. ad Thes. 4. Et Job c. 8. 21. *Ecce (inquit) nunc in pulvere dormiam.* Consolamini & gaudete omnia ossa mea, vos quidem moriemini & arescitis sed solum instar fumenti in terram projiciemini, ibidemque computescentis; sed brevi viridantia, vernantia & florentia resurgetis, ac dicetis cum Jobo c. 29. *In nidulo meo moriar & sicut Palma multiplicabo dies.* alii legunt, *sicut Phoenix*, qui celsæ S. Ambrosio & S. Hieronymo diutissime vivit. Consolamini igitur & gaudete: *Quia in tuba Dei resurgemus mortui, & rapiemur obviam Christo in aera, & sic semper cum Domino erimus.* 2. Thesalon. 4.

III. Tertium documentum sumemus à resurrectione Christi Domini nostri. Postquam Jonas latuit tribus diebus & tribus noctibus in ventre Ceti; ait facer' Textus Jonæ 2. *Et dixit Dominus Pisci & evomuit Jonam in Aridam.* Potuit Jonas præcipitari in mare, potuit obrui fluctibus, potuit à pisce devorari; sed non digeri, non consumi: nam post triduum ejicitur, prædicat Pœnitentiam, & mira patrat.

Omnia hæc quodque ut Figura in Christo impleta. Hic cælestis Jonas potuit immitti in mare Pasionis suæ; fluctus peccatorum & dolorum ipsum

obruere potuerunt; sarcophagus ejus corpus recondere potuit, & Limbus Animam; at uterque hic carcer nec animam, nec corpus Christi potuit consumere aut retinere: nam Actorum 2. ait S. Petrus: *Quem DEUS suscitavit, solutis doloribus Inferni, juxta quod impossibile erat: retineri illum ab eo. Non dereliquit animam meam in Inferno; nec dabis Sanctum tuum videre corruptionem,* ait Spiritu Prophetico David. Dixit Dominus pisci & evomuit Jonam, & eum qui plus quam Jonas. *Resurrexit, non est hic.* Marci 16. Et mittit Apostolos per mundum prædicatum Evangelium. Ludolphus Carthusianus p. 2. c. 69. *Surrexit hæc ratione exponit: Qui jacuit in morte, surrexit in gloria.*

Invito proinde vos ad videndam ejus gloriam: *Egredimini Filia Sion & videte Regem vestrum in diademate.* Videte Regem vestrum non jam mortuum; sed redivivum: non deformem; sed omnibus gemmis, floribus, stellis, Angelis & hominibus pulchriorem: non pallidum & sanguinolentum; sed illustrem & gloriosum: non mortalem; sed immortalem: non passibilem; sed impassibilem: non crassum & densum; sed subtilem: non tardum; sed agilem: ejus oculi lucidiores stellis, ejus genæ superant rosas, ejus vulnera vincunt splendore Solem. Verbo qui jacuit in morte, surrexit in gloria. Verè cum Apostolo dicere possumus: *Videmus Jesum propter Pasionem mortis gloriâ & honore coronatum.* Hebr. 2. 9.

O Charissimi, placetne vobis hæc gloria? Consolamini: Christus resurrexit, & nos omnes resurgemus.

H 3 Dixit

Dixit Dominus *Pisces & evomit fontem in Aridam.* Dicit Dominus ac mandabit terræ, & evomet corpora nostra: Christus enim Caput nostrum resurrexit; igitur & nos membra ejus resurgemus. *Qui suscitavit IESUM;* ait Apostolus 2. Corinth. 4. *Et nos cum Iesu suscitabit. Omnes resurgemus.* At qualem resurrectionem desideratis, felicem, an infelicem? Si felicem: antè oportet cum Christo spiritualiter resurgere; ut de quolibet vestrum dici queat: *Surrexit.* Roman. 6. *Quomodo Christus surrexit per gloriam Patris; ita & nos in novi tate vita ambulemus.* Quid est in novitate vitæ ambulare? cognoscitur è contrario; expoliantes vos veterem hominem cum omnibus actibus suis; & induentes novum, qui secundum Deum creatus est.

Vetus vita est vita mundana; nova vita est vita religiosa: vetus vita est vita animalis; nova vita est vita spiritualis; vetus vita est vitiosa, dedita Superbiæ, Gulæ, Luxuriæ, Invidiæ; nova vita est virtuosa, addicta Humilitati, Temperantiæ, Castitati, Caritati. Vetus vita est dedita tepiditati; nova fervori. Sic ergo in novitate vitæ ambulemus.

Potissimum excitemus in nobis fervorem, qui dat vigorém & quasi vitam novam. Cogitemus horrendum illud Ecclesiastici 9. v. 1. *Nescis homo, utrum odio, an amore dignus sit.* Sanctus Bernardus Serm. 23. in Cant. exclamat: *Terribilis est locus iste & solius expertis quietis; Totus inherrui,*

si quando in eum raptus sum, illam apud me replicans cum tremore Sententiam: Quis scit, si est dignus amore an odio. Et cum hæc cogitatio vel sanctissimos Viros & quasi Columnas Ecclesie compulerit ad tremorem, quid nobis faciendum, qui ex multis in nobis responsum mortis habemus, si non aliquantulum ex quibusdam conjecturis & indiciis nostræ salutis recreemur? An quia Religionem ingressi omnia tuta arbitramur? Fallitur nimis illa persuasio & periculosè decipitur. Certe Divus Gregorius aliquos asserit velut Duces currentes, aliis viam perfectionis ostendere, qui tamen in foveam cadentes, suo malo sequentes cauciores reddant & humiliores. Non ergo in vita vetere (tepidâ) persistendum, sed ardens & strenua vita aggredienda est.

Multa profectò à Novitio requiruntur, quæ si non acquirat in Novitio, postea difficulter adipiscitur: nam *Adolescens juxta viam suam, etiam cum senuerit, non recedet ab ea.*

Qui hic tepidus est, ordinari post Novitium talis manet: Qui hic non acquirit ea quæ Sanctus Bernardus à religiosa Anima postulat, vix magno postmodum molimine obtinebit: *Quænam verò illa? Quanta (inquit Sanctus Bernardus Serm. 39. in Cant.) in affectionibus ordinatio? Quanta in moribus disciplina? Quanta in orationibus Armatura? Quantum in actionibus robur? quantus in zelo terror? quanta denique ipsi cum hoste congressuum assiduitas, numerositas triumphantium?*

Screm

JONAS FIGURA CHRISTI RESURGENTIS. 63

Strenuè ergo & ferventer res aggredienda, ut in novitate vitæ alacriter ambulemus & quasi curramus ad perfectionem. Vita tepida reddit segnem; vita nova, vita fervens alacrem facit: vita tepida instar febris heclicæ consumit vires, tabescere facit, & conficit: Vita fervens, sanitas est ad omnia onera robusta, ad omnes tentationes impavida. Vita tepida tanquam vermis lignum paulatim exedit, ut onere imposito, velut trabs putrida corruat & succumbat. *Utinam frigidus eses vel calidus; at quia tepidus es, incipiam te revocare ex ore meo*; inquit S. Joannes in Apocalypsi. Cap. 3.

Quæ cum ita sint, Carissimi, hoc bene cordibus nostris imprimamus.

1. Nobis vivendum esse cum Christo, moriendum esse cum Christo, resurgendum esse cum Christo. Vivendum,

prædicandum, laborandum, patiendum. Animosè subeundæ sunt tempestates, adversitates, difficultates, persecutiones, & quidquid Divinæ Providentiæ nobis adversi submittere placuerit.

2. Moriendum cum Christo: id est, mors beata & fausta omni industriâ procuranda; & memoria mortis nobis solatio & robori esse debet. Solatio quidem; quia si corpus laboret, fudet, fatigetur, sequetur quies in morte, sequetur somnus suavis. Robori quòque in tentationibus; quia moriendum est. At si vicero, sicut Palma multiplicabo dies.

3. Resurgendum à vita veteri ad novam (virtuosam) à tepida ad ferventem, ne Christus Dominus nos aliquando tanquam tepidos ex ore suo evomat.

PRO

PRO FESTO PENTECOSTES,

EXHORTATIO I.

Ostendit, Spiritum Sanctum esse Lucem, quem ut accipiamus, removendas esse tenebras.

T H E M A.

Lux venit in mundum; et dilexerunt homines magis tenebras, quam lucem. Joan. 3.

Antissima Trinitas
nominus Deus noster
Lux est, omni obscuritate,
omni caligine, & umbris tenebrarum
carens. Ita scribit
S. Joannes Apostolus
Epist. 1. c. 1. v. 5. *Deus Lux est: & in eo
tenebra non sunt ulla.* DEUS Lux est
substantialis & increata: & quidem
triplex. 1. Formalis. 2. Idealis.
3. Causalis, seu causa omnis lucis
corporalis & spiritualis hominum &
Angelorum, gratia & gloria. S. Joannes
Damascenus Lib. 2. de Fide. c. 11.
Sanctissimam Trinitatem comparat
Luci, sive Soli reflexo in nube, puta
parelio, in quo tres videntur Soles,
cum tamen unicus tantum Sol existat.
S. Dionysius Areopagita de divin. nom.
c. 2. Sanctissimam Trinitatem repræ-
sentat per tria lumina domum eandem

illuminantia unâ luce, & indistinctâ
quâdam distinctione. Atque hæc Lux
Deitatis & Trinitatis licet in se sit
clarissima: nobis tamen obscura est
caligo, quod acies nostra Solem illum
tam fulgidum, tam sublimem,
tam supernaturalem, rectis & irretitis
oculis intueri non valeat. Deus Pater
Lumen est luminosum & primum,
vocaturque *Pater luminum.* Jac. 1.
Filius est Lumen rectum & primo
productum, suæque luci commensum
& adæquatum. *Ego sum Lux Mundi* (ait)
Spiritus S. est quasi lumen reflexum,
puta, splendor: producit enim
ex mutuo; ideoque reflexo amore
Patris & Filii. Spiritus Sanctus in
hymno Ecclesie vocatur *Lux beatissima.*
De hæc igitur Luce in præsentibus
tractabimus, quamque sit præclara,
& quinam homines magis diligant
tenebras, quam lucem, dilucidabimus.

1. Quem-

I. Quemadmodum lux symbolum est Dei, Christi, Spiritus Sancti & gratia; ita tenebra symbolum sunt Diaboli, ignorantia, infidelitatis, haeresis & peccati; quae proinde longè sunt à Deo. Primò igitur Spiritus Sanctus lux est increata & substantialis, quae venit in mundum, quando Hierosolymis in cornaculo super centum & viginti personas descendit in figura ignis linguae lucentis & ardentis: *Apparuerunt enim illis dispersita lingua tanquam ignis, sedisque supra singulos illorum. Et repleti sunt omnes spiritu Sancto.* Deinde hæc increata lux postea super alios & alios descendit, & venit in mundum, nimirum in illos, quibus Apostoli manus imposuerunt, & acceperunt Spiritum Sanctum, & loquebantur variis linguis magna gloria Dei. Tertio hæc signa visibilia seu perceptibilia cessarunt, quidem postea, sed non emanavit Spiritus Sanctus, qui venit super alios & alios, quos succendit, illuminavit & perfecit, mutavitque in viros alios, perfectos & admirandos. Quarto sic hodie Spiritus Sanctus in mundum, in eos, qui obicem non ponunt, & magnam sese diligentiam præparant. Ut igitur nos excitetur, ad animum pro viribus præparandum, & ad excipiendam hanc lucem increatam & substantialem: consideranda nobis est hæc lux, ut ex cogitatione ejus, in nobis amor & desiderium generetur. Itaque eam cum luce hac visibili comparemus.

1. Sicut lux visibilis est qualitas nobilissima, & quasi celestis atque aurea, à Sole profluens, omnia inau-

rans, sine qua omnia confusa & tenebris sepulta jacent. Ita Spiritus sanctus nobilissimus est Spiritus, à Patre Filioque procedens: qui quando in anima est, per suam gratiam; anima est quasi celestis & inaurata, & veste charitatis aurea, seu vestitu deaurato circumdata, tanquam Regina formosissima. Spoliata autem luce Spiritus sancti, ejusque gratia, anima est quasi obscura, denigrata super carbones, terrena, tenebricosa, omni pulchritudine & luce carens. Quis igitur nostrum, Charissimi, hoc clarè intelligens non anhelet ad Spiritum sanctum? quis cum non saepe & ferventer per diem petat? quis non ingeminet: *O lux beatissima, reple cordis intima tuorum Fidelium?*

2. Sicut lux visibilis est latissima & jucundissima: quia omnium animos exhilarat & mœrorem pellit: orto enim Sole aves cantant, animalia gaudent, & anhelant ad pastum; homines cum gaudio ad labores suos pergunt. Ita Spiritus sanctus est Consolator & Paraclitus, qui omnium desolatorum animos latificat, consolatur, & anxietates depellit. O si liceret nobis, hanc latitiam & consolationem degustare; quantopere ad lucis hujus adventum anhelarem? quanta lætitia, orto hoc Sole, ad opus nostrum & labores pro gloria Dei exantlandos properamus? quoties suspirarem: *Consolator optime, dulcis hospes animæ, dulce refrigerium?*

3. Sicut lux visibilis est, utilissima: nam ad multa servit: illuminat enim oculos, tenebras dicitur, viam ostendit,

dit rerum varietatem demonstrat: *Sine luce noctu, aurum concalcatur ut ferrum*, ait S. Basilius. Ita Spiritus Sanctus animam illuminat, tenebras & cœcitatem mentis depellit, viam ad cœlum ostendit, ad mandatorum Dei & consiliorum observantiam impellit, rerum cœlestium cognitionem imperat; & inter cœlestia & terrena, corporalia & spiritualia, temporalia & æterna, discrimen ostendit. Quam autem igitur diligentiam ad hoc donum, ad hanc lucem par est, animam disponere; & in desideria ferri: *Veni Pater Pauperum, veni dator munerum, veni lumen cordium.*

4. sicut lux visibilis est pulcherrima; quia stellas, cœlos, solem, lunam, elementa, & omnia, quæ in mundo sunt, ornat; suisque coloribus illustrat, sine qua, omnia deformia, obscura atque confusa squalent. *Sicut globus crystallinus*, inquit S. Basilius, *à sole illustratus, splendorem emittit*: Ita Spiritus Sanctus pulcherrimus est, ornat cœlos, & omnes ad quos diverterit; suis donis Ecclesiam condecorat; donumque sapientie, intellectus, consilii, fortitudinis, pietatis, ac timoris Domini largitur. Et hæc lux venit in mundum; & venit in animam tuam: quæ igitur industriam te comparabis, ut hæc pulchritudine gaudeas?

5. Lux visibilis est fecundissima, & fertilissima, per quam omnis generis influxus cœlorum & astrorum ad nos deferuntur; atque ita omnia fecundantur & crescunt: unde luce splendente omnia proficiunt & crescunt: sine luce autem omnia hærent,

non augentur, sterileseunt. Ita Spiritus sanctus omnes, ad quos venit, fecundat bonis operibus, sanctis cogitationibus, præclaris virtutum fructibus. Si nolumus velut infructifera germina terram occupare, & sterilecere, Spiritus sanctus ad nos venire necesse est.

6. Lux visibilis est efficacissima & potentissima, omnia penetra, calore suo res immutat, mollia indurat, & dura emollit. Ita Spiritus sanctus homines immutat; è timidis fortes, à timidis fortes Samsones; è rudibus doctos & Theodidactos; ex agrellibus bene moratos: totum mundum renovat, juxta Psal. 107, *Emitte spiritum tuum, & creabuntur, & renovabis faciem terra.*

7. Lux visibilis denique omnia prius mortua vivificat & restaurat: ut merito Spiritus sanctus dicatur vita omnium: quod est homo sine spiritu, hoc est anima sine Spiritu sancto. Deum spiravit in faciem Adami spiraculum vita: absque hoc spiraculo quid Adam fuisset? limus & terra rubra. Et quid homo est sine Spiritu sancto? caro est & quasi brutum animal, vitiorum colluvies; domus sine lumine, focus sine igne, corpus sine anima.

Atque hæc est illa lux nobilissima, pulcherrima, fecundissima, & efficacissima, quæ venit in mundum. Quid agemus, dilectissimi? an huic luci cordis fenestras claudemus? an aditus & portas animæ obserabimus? an tenebras luci auteponeamus? an potius omni conatu mentem disponemus, & iis virtutibus exornabimus, quibus Deus

Deum delectari, aliquando intellexit S. Gertrudis, scilicet humilitate, tranquillitate, concordia, puritate, ferventibus denique precibus & orationibus? Si sapimus, id omni studio perficiemus.

II. *Et dilexerunt homines magis tenebras, quam lucem.* Joan. 3. Quis hoc crederet, nisi Veritas aeterna diceret? quis putaret adeo cecum, perversum, stolidumque esse mundum, ut lucem adeo praeferantem, qualem exposuimus, tenebris squalidis & horridis postponeret? Et quinam sunt homines, qui eò dementia & stultitia deventur?

1. Homines sunt infideles: qui idola colunt, ut Numina; Deum verum ignorant, aut nosse nolunt: dicentes in cordibus suis *Non est Deus.* Ideoque velut jumenta in sceleribus suis computrescunt, & Spiritus sancti lucem recipere nequeunt.

2. Sunt Judaei, qui nec Filium Dei, Messiam suum & mundi Redemptorem agnoscunt, nec credunt tertiam in Trinitate personam; adeoque manent in tenebris; de quibus Christus Dominus: *Sinite illos, quia caeci sunt, & duces caecorum.*

3. Sunt Haeretici, inter Catholicos degentes, & tamen lucem veritatis agnoscere nolentes. *Testimonia tua, Domine, credibilia facta sunt nimis:* quod evincunt, tot miracula Ecclesiae, tanta sanctitas vita, tanta puritas Evangelicæ doctrinae &c. sed oculos claudunt, malunt manere in tenebris & dicunt tenebras lucem, & lucem tenebras, errorem veritatem, & veritatem er-

rorem: potestque illis oggeri, quod S. Stephanus Act. 7. objecit Libertinis, spiritu sancto plenus exclamans: *Vos incircumcisi cordibus & auribus, vos semper Spiritui sancto resistitis, sicut & Patres vestri.*

4. Has tenebras magis, quam illam lucem diligunt, Homines Catholici, in peccatis lethalibus degentes: gratia Dei & charitas lux est, Spiritus S. lux est, Deus lux est: peccatum verò tenebrae, & hæc illi magis, quam Deum diligunt, dum, ut cupiditatibus suis obsecudent, Deum postponunt, & ejus præcepta conculcant. Quemadmodum in eodem cubiculo simul esse tenebras, & lucem impossibile est; ita quoque in anima simul consistere lethale peccatum, & spiritum sanctum, est impossibile. Concionatores hortantur illos, ut penitentiam agant, scelera per exhomologesin sacram expient: sed illi *dilexerunt magis tenebras, quam lucem.* Canticorum 5. Sponsus pulsabat, dicens: *Aperi mihi soror mea sponsa: sponsa verò tergiversabatur, aperire detestabatur, inquit: Exi me tunicam meam; & quomodo rursus induam? tandem tamen surrexit; sed erat serius, jam sponsus præterierat & discesserat: perrexit illa quærere; sed incidit in vigile & custodes, qui eam percusserunt & vulneraverunt. Idem evenit peccatoribus, si jam non aperiant januam Spiritui sancto, forsan postea non reperient illum: inveniunt eos vigiles, id est, Dæmones, qui eos in peccatis retinent, percutiunt & graviter vulnerant.*

5. Sunt homines Religiosi & Novitii nonnulli

I 2

nonnulli, qui vellent quidem hanc præclarissimam lucem suscipere: sed nolunt quasdam tenebras e corde suo expellere: non quidem adeò crassas ut priores, sed tamen impediētes, instar nebulae claritatem lucis Spiritus sancti; sicut Sole inter nebulas existente, major quidem lux est, quam de nocte in tenebris, sed tamen non est claritas sufficiens ad distinguendum omnia. Talis nebula est. 1. Amor inordinatus hujus vel illius creatura: ita Apostoli amabant carnalem Christi Domini præsentiam: *Et audiebant, si non abiero, Paraclitus non veniet ad vos.* 2. Ignorantia rerum spirituum, quas scire tenemur. 3. Imprudentia, sive defectus considerationis, eorum quæ dicturi aut facturi sumus. 4. Inconstantia & mutabilitas nimia in eo bono quod facere decrevimus. 5. Temeritas in dictis factisque proximorum judicandis. 6. Protervia & pertinacia in proprio sensu & iudicio. 7. Astutia & prudentia carnis, aut hujus mundi sapientia, ad acutè inveniendā mediā, quibus votorum secularium compotes reddat-

mur. 8. Curiositas, cum inordinate scire cupimus, quæ nobis non conveniunt. 9. Intentio minus recta, vana gloria. 10. Propria voluntas, quæ soli proprio palato, gustuque satisfacere contendit, rejecta quacunque aliā sive Dei, sive proximorum. 11. Negligentia sui officii, & immixtio alieni. 12. Tepiditas & acedia in Divino obsequio. Haec sunt tenebrae, caliginēs & nebulae, quas quidē Religiosi & Tyrones magis diligunt quam lucem. Hinc Spiritus S. corda eorum plene occupare ac replere nequit.

Quæ cum ita sunt, Spiritus sancti lucem nobilissimam & præstantissimam summè astinemus, diligamus, omnique diligentia ad eam recipiendam nos disponamus; ut animam nostram inaureret, exhilararet, illuisset, exornet, fecundet, immutet & vivificet. Quoniam verò ritè nos disponere nequimus, nisi tenebras expellamus, prædictas duodenas nebulas, pro viribus eliminemus; ita apti dignique erimus, quos Spiritus S. invisat, & luce sua Divina perfundat.

EXHOR.

EXHORTATIO II.

PRO FESTO PENTECOSTES,

Explicat linguas igneas dispersitas, significare locutionem igneam cum Deo & cum proximo.

T H E M A.

Apparuerunt illis dispersita lingua tanquam ignis. Act. 2.

Hæ linguæ dispersitæ, quæ festo Pentecostes supra Apostolos & alios in Cœnaculo congregatos apparuere, (ut ait S. Cyprianus serm. de Spiritu S.) representabant multipliciter linguarum & donorum, quæ cuique Spiritus Sanctus communicabat. Omnes enim illi 120. etiam B. V. Maria, S. Maria Magdalena, & alia pax femina accepere donum linguarum, ut fusiè probat Pater noster Franciscus Suarez l. p. q. 17. contra Cajetanum. Fuerunt autem linguæ istæ, tanquam ignis, quo ostensum est, ut ait D. Thomas Discipulos Christi, igne Spiritus sancti prorsus purgari, illuminari, accendi, & ad cœlestia elevari. Accepto dono linguarum statim

loqui cœpere Discipuli *varis linguis*, non unâ solâ lingui, quæ ab omnibus intelligeretur, ut sentit Cyprianus & Oecumenius, sed multis & *varis* ut hic dicitur; quas S. Marcus c. 16. *novas* appellat, & S. Paulus ait. 1. Corinth. 14. 18. *Gratias ago Deo meo, quod omnium vestrum linguâ loquor.* Ita quoque sentiunt SS. Ambrosius, Augustinus & Gregorius. Potuere tamen etiam unâ linguâ loqui, quæ ab Auditoribus variarum linguarum intelligeretur: si enim donum hoc SS. Vincentio Ferrerio, Antonio Paduano, Bernardino, & Xaverio concessum fuit, non est Apostolis denegandum. Et S. Irenæus testatur L. 5. c. 6. se multos suo tempore audivisse, qui universis linguis loquebantur.

Hoc donum linguarum cessat nunc quidem, cum jam non sit adeo necessarium: optandum tamen foret, nos linguis loqui novis, linguis igneis, linguis disper-

dispertitis, scilicet cum Deo in oratione, & cum proximo in sermone. Quæ duo nunc exponemus.

I.
Spiritus S.
dat lin-
guam
igneam in
loquendo
cum Deo.

1. Apparuerunt illis dispersa lingua tanquam ignis Act. 2. ut scirent loqui Apostoli igne & seruenter cum Deo, & cum proximo. Ac primò quidem cum Deo: ut, dum orarent, Deum, laudarent, & dona cœlestia flagitarent, non solum cor ardens esset in eis, sed & lingua esset ignea. Ardentem ejusmodi linguam in orando habuisse scribitur magnus ille Propheta Elias, Eccles. c. 48. *Surrexit Elias, quasi ignis, & verbum ejus quasi facula ardebat.* Hinc tam efficax ejus fuit oratio, ut cœlum clauderet & aperiret, pluiam inhiberet, & copiosè impetraret; ignem è cœlo, ad comburendum holocaustum, euocaret. Simili linguâ igneâ præditi fuere Apostoli, quâ non tantum Spiritum sanctum obtinere, sed postmodum gratiam homines ad Ecclesiæ gremium adducendi, & in omnibus laboribus apostolicis efficaciam & opem divinam impetrarunt. Venerabilis Pater Nicolaus Lancicius opusc. 2. c. 9. hortatur: da operam, ut oratio tua semper sit ardens, & quodammodo bullienti erga Deum, & res Diuinas affectu inflammata: hæc enim actuum fervens intentio, & quidam Seraphicus Deum amandi ardor, & gustum præbet Diuinæ Majestati incredibilem, & magna merita cumulat, & multa impetrat, & pœnas Purgatorii aut penitus submouet, aut valde minuit; & animam flectit ad declinandos heroico studio omnes etiam leuissimas imperfectiones, & frequen-

tandos actus virtutum heroicarum. Cùm igitur fervens & ardens oratio medium potens sit ad omnia impetranda, Deoque placendum. 1. Si meditemur, conemur habere linguam mentis & oris ardentem, id est, tam affectus quàm verba sint ignea: qualia habebat Vates Regius, dicens: *In meditatione mea exar descendet ignis.* Deuotionis, pietatis & amoris. 2. Si Sacrificium Missæ celebremus, id non tepidè, non propter, non festinè faciamus: nemo enim sic cum Principe terreno loquitur, multò minus id decet, cum Monarcha cœli & terra, cum quo de rebus summi momenti tractamus. Refert dictus Lancicius S. Fundatorem nostrum, inter legendum Sacrum, faciem igneam & succensam præferre fuisse solitum: de alio Sacerdote refert idem, quoties Sacrum feruenter, tardèque celebrabat, vi ignis interioris, à terra elevabatur, non verò, si tepidè & festinanter. 3. Si Horas Canonicas recitemus, cor & lingua ardeat; quia tanquam Legati ad Deum, pro tota Ecclesiâ in mille necessitatibus constituta auxilium postulamus; & innumerorum peccatorum veniam flagitamus. 4. Demum sive B. V. Officium, sive Coronam recitemus, sive alias qualescunque preces fundamus, oremus feruenter. Talem enim fervorem requirit Saluator, dum inculcat: *Petite, quarite, pulsate;* ubi fervorem exprimit, ut non segnitè petamus, sed feruenter quæramus, & ardentè pulsemus. Ita omnia impetrabimus, etiam lingue igneam ardorem: quare *petite fideliter, quarite*

quarite ferventer, pulsate ardentem, & petita obtinebitis.

II. Apparuerunt illis dispersa lingua, tanquam ignis. Dispersa, ut non solum cum Deo, sed etiam cum proximo, & ad proximi aedificationem loquerentur, sive publice per conciones, sive privatim per colloquia familiaria.

1. Si loquendum cum proximis publice per conciones & exhortationes, sit cor & lingua ardens, alioquin Auditorum corda non succendet. In lingua ignis apparuit Spiritus, ait S. Gregorius hom. 30. in Evang. Quia omnes quis repleverit, ardentem pariter & loquentes facit. Lingua ignea Doctores habent; quia dum Deum amandum predicant, corda audientium inflammant: nam & otiosus est sermo Doctoris, si praeberet non valet incendium amovet. Ignem hunc experti illico Apostoli, ante adventum Spiritus, frigidit, timidi, moti, non predicantes, sed lateantes: Spiritu autem Divino corda eorum succedente, & linguam inflammante, auditores ardore complebant, ut exclamarent: Quid facit istos Viri Fratres. Act. 2. Et S. Petrus primam concione tria millia converteret. Ignem veni mittere in terram, & quid volo, nisi ut accendatur? ait Christus Lucae 12. Et hic est ille ignis, quem per Spiritum sanctum in corda & linguas Apostolorum misit; qui tunc accenditur, quando in cordibus Auditorum operatur, & calorem ignemque sacrum excitat. Ezechiel Propheta c. 1. v. 13. dum 4. cherubinos stipatores currus gloriae Christi

describit, ait: Aspectus eorum quasi carbonum ignis ardentium, & quasi aspectus lampadarum. Quorumnam Cherubini isti typus extiterit, nisi Virorum Apostolicorum, Concionatorum, Catechistarum, Contelliariorum & Magistrorum docentium; qui quasi Cherubini & Seraphini currum gloriae Dei, & Ecclesiae trahunt & agunt per orbem universum, dum Dei gloriam, & fidem toto orbe celebrant & propagant? Contra, si ignis iste desit; parum aut nihil concionando, aut docendo efficitur. Cardinalis Bellarmus in lib. de ascens. mentis in Deum ait in Italia in magnis Urbibus, triginta aut quadraginta Concionatores tempore quadragesimae cathedram conscendere; doctissime perorare, multum clamare & se fatigare, & tamen finita quadragesima fructus exiguus notatur: unde autem hoc? respondet; ex defectu ignis, scilicet charitatis: qui ipse non ardet, alios non accendit. Quod vel ipse Marcus Tullius Cicero agnovit; unde L. de Oratore, Oratori profano hoc praeceptum dat: ardeat Orator, si Judicem velit accendere. Verum unde obtinebimus hunc ignem? à Spiritu sancto, qui indefinenter rogandus est: Accende lumen sensibus! infunde amorem cordibus!

2. Si loquamur cum proximis, sive discipulis, sive penitentibus, sive infirmis, semper sit lingua ignea, & charitate Dei & proximi succensa; ita audientes quoque accendere poterit. Talis erat lingua Redemptoris nostri ambulantis in Emmaus, quae eorum corda sacro igne replebat: Nonne, aiebant,

ajebant, *cor ardens erat in nobis, dum loqueretur in via, & aperiret nobis scripturas? ex abundantia cordis os loquitur*, ait Salvator Matth. 12. Et piissimus Thomas Kempensis L. 3. c. 48. Quæcunque diligo, de his libenter loquor & audio: si cælum diligo, libenter de cælestibus penso; si mundum amo, mundi felicitatibus congaudeo; si carnem diligo, quæ carnis sunt, sæpe imaginor: si spiritum amo, de spiritualibus cogitare delector. *Ex abundantia cordis os loquitur*. S. Bernardus & S. Bonaventura, ille in forma honoris hic in spec. discipl. p. 3. c. 3. suadet semper cum proximis nos accedentibus agendum de rebus utilibus; atque ut ea in promptu habeamus, ante præconciipienda, quæ cum ædificatione proferamus: alioquin plurimas temporis pretiosi horas malè collocamus. S. Ignatius Parens noster, ut in ejus vita L. 5. c. 11. legimus; si quis homo otiosus, quocum multum temporis absque fructu transigendum esset, illum accederet: postquam semel iterumque blandè cum eo egisset: & ille post læptus illum adiret, sine fructu: discursum cum illo de morte, de judicio, de inferno auspicabatur: asserbat enim, si illubenter illum audiret lassandum, neque ultrà rediturum; si verò ejusmodi colloquio caperetur, aliquem fructum spiritualem inde relaturum. Simile quid egit S. Franciscus Borgia, qui sæcularibus, quos fugere non poterat, futilia proferentibus, non auscultabat, sed mentem in Deum elevabat. Cùmque de responsò non ad rem dato moneretur:

ajebat malle se pro ignorante & stupido haberi, quàm tempus inutiliter consumere L. 4. vita c. 4.

3. Si etiam intra domesticos parietes, præsertim à mensa relaxationis consuetæ tempore colloquia miscemus, lingua sit ignea; Qui de terra est, de terra loquitur, ait S. Joannes Baptista Joan. 3. Si assuescamus domi inter nos colloquia miscere spiritualia, eadem miscemus foris cum externis; sin autem id neglexerimus, defectus quàm plurimi in relaxationes animi irrepant. Hinc Congregatio sexta Generalis de abbreviando recreationis tempore deliberavit, censueruntque Patres nonnulli eam, ad mediæ horæ spatium, contrahendam, tertio autem quadrante narranda exempla è vitis sanctorum, & quarto legendum librum pium aut recitandum rosarium. Tandem tamen majori Patrum Parti visum est, consueto recreationis tempore, nihil esse detrahendum, sed defectibus occurrendum. Unde in monita Generalia ultimum emanavit: *Studeant omnes recreationis tempus religiosè transigere, ne spiritus liberiore conversatione insepescat.*

Si veri JESU Socii esse desideramus, linguam & loquelam Christi Domini nos imitari decet: tunc autem imitamur linguam ejus, ut docet S. Chrysostomus hom. 52. ad Pop. *Si loquamur quæ ipse vult, & de quibus ipse locutus fuit.* De quibus autem rebus ipse sermones instituit? S. Lucas in Act. 1. 3. Per quadraginta dies apparuit eis, loquens de regno Dei, de regno cælesti, de regno & regimine Ecclesiæ; quomodo

quomodo Episcopos consecrare, Sacerdotes & Pastores constituere, quomodo baptizare, sacrificare, alia Sacramenta administrare, jejunia instituire, Evangelium prædicare, crucem ferre, acque ita per multas tribulationes intrare in regnum Dei, deberent. Quis capiat quam ignita & divina colloquia in juventute sua cum S. JOSEPHO & Matre amantissima miscuerit? Quæ colloquia cepit cum Samaritana ad fontem? Sanè non otiosa, non futilia, non curiosa; sed de adoratione in spiritu, de adventu Messia, de aqua saliente in vitam æternam, idque tantâ efficacîâ, ut ipsa mox conversa crediderit. Quando ipse cum Magdalena locutus est in Bethania, & ipsa sedens ad pedes ejus audiebat verbum illius; quid eum locutum fuisse putamus? profectò non alia, quàm salutaria & sancta, de regno Dei, de fuga peccatorum, de exercitio virtutum, de amore Dei & de gloria cœlesti. Christum Dominum loquentem imitati sunt Apostoli, S. Augustinus cum Matre sua Monica, S. Benedictus

cum Sorore sua Scholastica, S. Ignatius & alii quàm plurimi. Imitemur & nos, & separemus præciosum à vili, terrenum à cœlesti. Si separaveris præciosum à vili, quasi os meum eris. Jerem. 17.

Quare hoc festo Pentecostes singulariter studeamus ferventia cum Deo colloquia instituire in meditationibus & orationibus, deinde etiam cum proximo, sive publicè peroremus ad populum, sive privatim loquamur cum externis de salute animæ, sive intra domesticos parietes colloquamur in familiari sermocinatione invicem. Cor igneum, non nisi ignitum proferet eloquium; sicut cor frigidum, non nisi verba frigida depromet: signis desit; petite & accipietis: omne donum perfectum desursum descendit à Patre & Filio & Spiritu sancto: tantum petamus ferventer, & ignem Spiritus sancti obtinebimus, omnesque nobiscum conversantes amore Divino inflammabimus.

K

EXHOR-

PRO FESTO CORPORIS CHRISTI,

EXHORTATIO I.

DE SS. SACRAMENTO ALTARIS,

TANQUAM MYSTERIO FIDEI.

Confirmat veritatem ejus contra Hæreticos.

T H E M A.

Caro mea verè est cibus; & Sanguis meus verè est potus. Joan. 6.

Sapientissimus Regum Salomon Proverbiorum 9. 1. describit parabolicè domum & convivium Sapientie, dum ait: *Sapientia edificavit sibi domum; excidit columnas septem; miscuit vinum; & proposuit mensam suam.* Per hanc Sapientie domum alii cum S. Gregorio 33. Moral. c. 15. intelligunt Ecclesiam & per septem columnas septem Sacramenta: alii cum S. Athanasio, S. Gregorio Nysseno & S. Augustino L. 17 de Civ. c. 20. per domum Sapientie accipiunt corpus Christi, quod in Incarnatione Sapientia increata sibi edificavit; & per septem columnas septem dona Spiritus sancti. Alii cum S. Chrysostomo in Psalm. 22. S. Ambrosio L. 1. de fide c. 7. S. Cypriano L. 2. Epist. 3. ad Cæcilium, Beda & S. Thoma interpretantur hunc locum de triclinio & convivio Eucharistie; quibus Ecclesia

consentit; quæ in officio de Venerabili Sacramento, à D. Thoma composito, laudes auspicatur ab hac prima Antiphona: *Sapientia edificavit sibi Domum, miscuit vinum & proposuit mensam, alleluja.*

Deinde Sapientia increata, quæ hanc domum edificavit, ac mensam, vinumque proposuit, humanissimè, invitatur, ad hanc domum & convivium: *Venite comedite panem meum; & bibite vinum quod miscui vobis.* 1. Si quis est parvulus (humilis) veniat ad me. 1. 4.

Quare ut nos vivaciore fide, firmiore spe, & ardentiore charitate ad hanc Sapientie domum & triclinium accedamus; 4. columnas seu fundamenta, quibus hæc Domus innititur, scilicet Divinam Veritatem, Sapientiam, Potentiam & Benignitatem exponemus.

I. Columna 1. seu fundamentum cui hæc Domus innititur, est Dei veritas, seu veritas; quæ falli & fallere nequit: dicitur.

nequit: Ego sum via, veritas & vita, ait Christus Joan. 14. Veritas prima, summa, aeterna; jam sic licet discurre: quod Christus prima, summa, & aeterna Veritas asserit, est verum, & nequit esse falsum: atqui Christus prima, summa & aeterna Veritas asserit, corpus & sanguinem suum esse in sanctissimo Sacramento; ergo est verum & nequit esse falsum. Propositio clara est; alioquin nulla erit in mundo veritas. Assumptio probatur testimonio quatuor Evangelistarum. 1. S. Mattheus c. 26. scribit, Christum in manus accepisse panem ac dixisse: *Accipite & comedite. Hoc est corpus meum. Et accipiens calicem, gratias egit & dedit illis dicens: Bibite ex hoc omnes; hic est enim sanguis meus novi Testamenti, qui pro multis effundetur in remissionem peccatorum.* 2. Idem testatur S. Evangelista Marcus c. 14. *Et manducantibus illis, accepit IESUS panem & benedicens fregit & dedit eis & ait: Sumite, hoc est corpus meum. Et accepto calice, gratias agens dedit eis & biberunt ex illo omnes & ait illi: Hic est sanguis meus novi Testamenti, qui pro multis effundetur.* 3. His duobus ad stipulatur S. Evangelista Lucas c. 22. ita scribens: *Et accepto pane gratias egit & fregit, & dedit eis, dicens: Hoc est corpus meum, quod pro vobis datur; hoc facite in meam commemorationem. Similiter & calicem postquam canavit dicens: Hic est calix novum Testamentum in sanguine meo, qui pro vobis fundetur.* 4. S. Apostolus & Evangelista Joannes, qui post alios Evangelium scripsit; videtur tres Evangelistas fat

clare & accurate institutionem sanctissimi Sacramenti descripsisse, hoc loco de eo referre superfedid. Clare tamen recenset promissionem Christi de hoc Sacramento instituendo; dum ait, eum dixisse: *Caro mea vere est cibus, & Sanguis meus vere est potus: & nisi manducaveritis carnem Filii hominis, & biberitis ejus Sanguinem; non habebitis vitam in vobis. Et panis quem ego dabo, caro mea est pro mundi vita.* Joan. 6. En quatuor testes omni exceptione majores; si jam *In ore duorum vel trium testium stat omne verbum.* Matth. 18. Res confecta est, Ergo verum est Christi Domini Corpus & Sanguinem contineri in SS. Sacramento.

Ubinam, obsecro, legimus in Scripturis Divinis contradictorium? ubinam scriptum: Hoc non est Corpus meum: hic non est Sanguis meus? vel Hæc est figura, hoc est signum vel symbolum corporis mei? nullibi sanè: unde manet in possessione veritas catholica; & genuinus verborum sensus, quem à Christo hausere Apostoli, ab Apostolis eorum discipuli, ab his quotquot Christiani fuere in primo sæculo: idem credere, quotquot vixere secundo sæculo, ut testantur Sancti Justinus & Irenæus. Idem creditum fuit in tertio sæculo; ut referunt Tertullianus & S. Cyprianus in ferm. de Cœna Domini. Idem creditum fuit in quarto sæculo, ut scribunt S. Cyrillus Hierosolym. catech. 4. mystag. Idem creditum fuit quinto sæculo, ut testatur S. Augustinus & alii, atque ita per omnia sæcula utque ad

K 2 hoc

hoc præfens probare possemus. Primi qui hanc veritatem non credidère fuerunt Capharnaïta, qui interrogabant: *Quomodo hic potest nobis suam carnem dare ad manducandum? durus est hic sermo.* Joan. 6. Existimabant enim, se manducaturos carnem Christi, eamque dentibus commolitueros, quemadmodum alias carnes comedimus: sed hos Christus ipse refutavit: *Caro* (Sic comesta ut vos imaginamini) *non prodest quâquam: Spiritus est, qui vivificat*: modus manducandi est spiritualis. Post hos, catholica veritas mansit indisputata ferè ultra mille annos, donec Anno 1050. primus hanc veritatem publicè oppugnavit Berengarius Andegavensis Diaconus; sed à quinque Conciliis tanquam hæreticus condemnatus fuit, tandemque errorem suum revocavit & abjuravit, vitamque adhuc ad nonum annum catholicus produxit; in hora mortis magnis angustiis oppressus, quod à se seductos in errorem ad veritatem revocare nequireret: atque in extremo agone hæc profatus: hodie mihi apparebis, ad meam salvationem ut spero, ob pœnitentiam meam, vel ad meam damnationem, ut timeo, propter eos, quos perversâ doctrinâ meâ decepi, & ad veritatem Sacramenti tui reducere non valui, atque ita exspiravit; ut Bellarminus & alii Authores referunt. Hos secutus fuit post quinque sæcula Joannes Calvinus & alii sectarii. Sed prævalet veritas catholica ore Christi prolata, tot sæculis credita, tot miraculis confirmata, tot Martyrum sanguine defensa; tot

Sanctorum & doctissimorum Patrum testimoniis roborata.

II. Altera columna & fundamentum hujus ædificii, seu veritatis hujus sanctissimi Sacramenti est divina sapientia: de qua admirabundus exclamat Propheta regius Psalms. 103. *Quam magnificata sunt opera tua, Domine: omnia in sapientia fecisti.* 1. Sapientia est curare ut opera sua fiat inter proportionata & similia: unde nulli architectus sapiens ædificium construens ex marmore, stramineum tandem imponit tectum; sed quod magnificè cœpit, magnificè consummat. Christus Dominus quantâ magnificentiâ redemptionis nostræ opus inchoavit & continuavit: poterat opus illud per Angelum facere, sed voluit magnificè per scripturam; poterat unâ guttâ sanguinis, sed voluit magnificè totius profusione: quemadmodum qui captivum posset redimere centum aureis, ad magnificentiam & dilectionem suam ostendendam, exponeret centum reorum millia. Sic ergo Christus magnificè opus redemptionis inchoavit, ita & magnificè in ultima cœna complevit, dando nobis, non frustum panis, ut Calvinus afferit, sed corpus suum sanctissimum; ut sanguinis sui pretium nobili & magnifico Sacramento, applicando nobis. *Omniam Sapientia fecisti.*

2. Opus magnificum Dei fuit, cum synagogam populi Judaici per desertum ad terram promissam peregrinarem, pane cœlesti pavit, *Angelorum esca nutriti sunt populum tuum, & paratum panem de celo præsististi eis*

suos labore, omne delectamentum in se habentem, & omnis saporis suavitatem: Et quæ erat synagoga Judæorum? erat ancilla & serua juxta Apostolum ad Gal. 4. Si jam Deus liberalissimus nobilem adeo panem dedit ancillæ; qualem dabit Ecclesiæ novi testamenti, sponsæ suæ dilectissimæ? an frustulum panis? absit hoc: id enim minime conforme est divinæ sapientiæ & liberalitati. *Omne in sapientia fecisti.* Non est sapiens Paterfamilias, qui ancillam cibo delicato tractat. & conjugem charissimam frustulo panis contentam esse jubet. *Ipsa libera est mater nostra.* Ephes. 5. Gal. 4. *Non sicut manducaverunt Patres vestri manna & mortui sunt: qui manducant hunc panem, vivet in æternum.* Joan. 6.

3. Elucet Divina sapientia in eo, quod omni creaturæ præparet escam convenientem, Psalm. 144. *Oculi omnium in te sperant Domine, & tu das illis escam, in tempore opportuno aperis tuam manum & implet omne animal benedictione.* In quo in primis Dei elucet sapiens providentia, quod, quod nobilior est creatura, eò nobilior alimentum providerit: sic serpentes & vermes pascit terra, quia sunt animalia vilissima; oviculas pascit herbas; equos avena & hordeo; leones carnis: archimui, qualem mensam pro corporis sustentatione paravit? quantum varietatem eduliorum donavit, quot herbas præclaras, quot radices salubres, quot sapidos fructus, quot feras, aves, pisces, quot frumenta, quot vina in convenientem & delectabilem corporis refectorem ordina-

vit, Tam sapiens & liberalis Dominus, qui tantam curam gessit pro corpore, quid pro anima decies nobiliore obtulit? an, ut vult Calvinus, frustulum panis? absit, sed corpus & sanguinem suum nobilissimum. *Omnia in sapientia fecisti,* si enim pro corpore, quod gleba terræ est, tam præclaras escas dedisti, utique sapientissima providentia tua pro anima, quæ spiritus est immortalis, escam longè nobiliorem reservavit.

III. Columna tertia seu fundamentum, cui hæc sapiëntia domus innititur, est divina Omnipotentia, de qua ait Archangelus Gabriel ad B. Virginem Lucæ. 2. *Non erit impossibile apud Deum omne verbum.* & David Psalm. 113. *Omnia quæ voluit Dominus, fecit in celo & in terra,* atque in hujus Sacramenti institutione: memoriam fecit mirabilium suorum misericors & miserator Dominus, escam dedit timentibus se. Hoc Sacramentum est memoria, summa & compendium omnium mirabilium, quæ tam in lege antiqua, quàm nova Deus patravit. Accedit hic Judæus & quærit, quomodo possunt hæc fieri? Responderetur: ipse dixit & facta sunt. Deinde cum S. Cyrillo te Judæe interrogo? Quomodo exivisti ex Ægypto? quomodo virga moysis in serpentes versa est? quomodo fontes ex percusso silice promanarunt? quomodo flumina mutata in sanguinem? quomodo pelagus, in duos veluti muros divitum est? si nescis, & tamen facta credis, ergo & hic tuum quomodo dimitte. Accedit Hæreticus & quærit quomodo hic potest nobis suam carnem

III.
Divina
potentia.

K 3 nem

nem dare ad manducandum? Respondeo: quomodo Christus potuit aquam in vinum convertere? quomodo luto illito oculos cæci nati aperire? leprosos mundare, paralyticos sanare, mortuos suscitare? ipse dixit & facta sunt, tota ratio est ejus voluntas & omnipotentia. Agnosce igitur potentiam Salvatoris; qui ex nihilo potuit cælum & terram condere; potest panem & vinum in corpus & sanguinem suum convertere. Accedit gentilis Philosophus, omnia secundum sua principia & axiomata Philosophica examinans & ait, quomodo potest una res esse in pluribus locis? quomodo res magna comprehendi minimo spatio? quomodo tanta subito fit mutatio, accidentia sunt sine substantia? Fateor innumera sunt hic miracula, miraculum in substantia, in accidentibus, in quantitate, in qualitate, in loco, in situ, &c. sed ipse dixit & facta sunt, memoriam fecit mirabilium suorum: cæterum si adhuc dubitas, vicissim te interrogo, quomodo cæli, solis, luna, & stellarum tam grandium species potest esse in exigua oculi pupilla? quomodo facies una in centum simul relucere speculis? quomodo vox una simul in centum percipi auribus? quomodo vitis naturali virtute mutat aquam in vinum; & tu ipse panem, quem edis, mutas in carnem & substantiam tuam; si hæc potest natura? quid non poterit Divina omnipotentia?

IV.
Divina be-
nignitas &
charitas.

IV. Columna quarta & fundamentum hujus sanctissimi Mysterii est benignitas Dei & amor erga homines: qui amor cum sit infinitus, mirari non

debemus, quod tam mira patris: quousque matrem non impellit maternus amor, omnis labor, omnis annorum multorum molestia dulcis est amore filii. Quantus amor Pelicani avis, qui rostro pectus lacerat, & pullos sanguine suo pascit: sic Christus Dominus nos carne & sanguine suo pascit, nimio succensus amore nostri, *Charitate perpetuam dilexite*, ait. Si quis igitur cum Calvino assereret, Christum figuram nos pascere, longissime abesse à charitate & benignitate Patris illius: *Qui proprio filio suo non pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit illum*. Et à charitate Filii, qui propter amicitiam charitatem, quæ dilexit nos, nec sanguini, nec vitæ pepercit, sed mortem crucis libens appetit; & à charitate Spiritus sancti, qui *se effudit in nos abunde*. Ad Tit. 3. v. 6. Ita et merito exclamemus cum S. Maria Magdalena de Pazzis: O adinventiones! O amoris abyssum! O amoris excessum!

Quapropter, cum quatuor columnas & fundamenta domus & trichini Sapientia intellexerimus, esse Veritatem, Sapientiam, Potentiam & Benignitatem atque amorem: hæc excitare & promovere nos debent. I. ad fidem firmissimam de hoc Venerabili Sacramento eliciendam: Credo Christi corpus & Sanguinem esse in admirabili Sacramento, & hoc credo, quia prima, summa & aeterna Veritas hoc edixit: *Hoc est corpus meum, hic est sanguis meus*. Credo quod hoc sapientissime ordinavit, quia ipse est infinita Sapientia; credo quod tot mira, quæ hic interveni-

interveniunt, possit patrare, quia ipse est ipsa omnipotentia. Credo quod nobis corpus suum in cibum, & sanguinem in potum dare voluerit; quia ipse est infinita Benignitas & charitas. 2. Ex hac fide resultat spes & fiducia; ut sive eum in communione sacra sumamus, sive in tabernaculo templi claudimus, & velut in throno Sacramenti residentem visitemus, salutemus & adoremus, omnia bona & dona ab ipso speremus: ideo enim invitat: Venite

ad me omnes: ideo dies & noctes expectat. Et hæc spes innititur sapientia, quæ necessitates nostras novit, & potentia, quæ potest succurrere. 3. Denique ex fide & spe resultat charitas, ut Dominum, plus quam ullus Pater aut Mater Filium, nos amantem, tenerrimè redamemus, illum honoremus, laudemus, adoremus, illique perpetuo amoris vinculo, in crebra communione, conjungamur.

PRO FESTO CORPORIS CHRISTI,

EXHORTATIO II.

Ostendit hoc Sanctissimum Eucharistiæ Mysterium esse Sacramentum summi amoris.

T H E M A.

Cum dilexisset suos, qui erant in mundo, in finem dilexit eos.

Joan. 13.

Refert S. Justinus Martyr Apologia 2. Antonino pio recta, Philosophos Stoicos inter cætera documenta sua tenuisse, Deum aliquando se in ignem mutaturum, mundumque combusturum ac renovaturum. Hanc opinionem suam illi diversimodè explicarunt: optima, meo iudicio, fuerit; si asseramus, Deum erga genus humanum penitus amoris igne succensum,

descendisse in terras, unâ tenens facem, alterâ scedam, cui inscriptum illud Luca 12. *Ignem veni mittere in terram: & quid volo, nisi ut accendatur?* Ignis iste amoris elucet in omnibus ejus mysteriis, vitæ & mortis; sed vix in ullo luculentius, quam in sanctissimo Sacramento Altaris, quod ideo verè dici potest *Sacramentum amoris.*

Quare meritò S. Evangelista Joannes c. 13. 1. scribit: *Sciens Jesus, quia venit hora ejus, ut transeat ex hoc mundo ad Patrem; cum dilexisset suos, in finem dilexit eos. In finem, scilicet vitæ, ut exponit S. Augustinus; vel In finem, ut*

ut explicat S. Chrysoſtomus, ſcilicet amore & dilectionis; id eſt, extremo amore & ſummè dilexit. Tūc enim græcè eſt rei finis, ſeu ultimum, extremum, tummum, ſumma perfectio, conſummatio, apex & culmen: q. d. haſtenus Chriſtus ſuos Diſcipulos valde dilexit: ſed jam abiturus ad Patrem, perfectiſſimum eis amorem oſtendit, lavando eis pedes, Euchariſtiam inſtituendo, & ardentiffimâ charitate eos adhortando & inflammando ad Dei amorem.

Oſtendemus proinde, quomodo Chriſtus Dominus in hoc Sacramento amoris ſummum demonſtret amorem, in tribus proprietatibus & effectibus conſiſtentem. 1. Amor ſummus conjungit, quàm poteſt maximè, amantem cum amato. 2. Amor ſummus, omnia quæ habet, amato communicat. 3. Amor ſummus ſumma amore dilecti operatur. Ex quibus, quid tanto amori à nobis viciffim rependendum ſit, colligemus.

I.
Proprietas
ſummi
amoris, eſt
ſumma
conjun-
ctio.

I. Prima proprietatis & effectus ſummi amoris, quàm Chriſtus in hoc Sacramento amoris, nobis oſtendit, eſt quod nobis intimè conjungatur. Non fuit ei ſatis uni homini uniri per unionem hypſtaticam; nec conveniebat, ut cum pluribus ſic uniretur: ut tamen ſummo ſuo deſiderio ſe nobis uniendi, ſatisfaceret, amor ejus infinitus admirabilem invenit modum ſe nobis uniendi; dum inſtituit hoc Sacramentum, quo ad nos intraret, & ſe nobis uniret. S. Chryſoſtomus hom. 45. in Joan. ait: *Certe in hoc Sacramento nihil videre eſt, niſi mera mira-*

cula amoris: unimur enim per illud, & evadimus quaſi unum corpus, una caro, unum os; & hoc non ſolum per amorem, & deſiderium, ſed aliquo modo realiter & effectivè re ipſâ, ut ſit caput noſtrum, noſque ejus membra, ſuaque quaſi unum corpus.

Notandum autem eſt hanc unionem cibi & potûs, tam arctam & intimam eſſe, ut in rerum natura arctior, intimiorque non reperiatur. Requiritur quidem in rerum natura variz uniones; prima eſt inter bonos amicos, ſecunda inter Conſanguineos, tertia inter Conjuges, quæ omnes ſunt firmæ uniones, ſed quarta major eſt inter ſubſtantiam & accidentia, quinta inter materiam & formam ſubſtantialem; ſed maxima & arctiſſima eſt inter cibum & potum, atque ſumentem: nam reliquæ priores poſſunt ſeparari, & ſingulæ manent in ſua eſſentia; at in hac cibus mutatur in ſubſtantiam alii, ſic panis, quem comedimus, mutatur in ſanguinem noſtrum & carnem noſtram vivam, per calorem naturalem & prius eſſe amittit. Unde Artemia Caria Regina, tanto marito ſuum dilexit amore, ut non ſolum præſtantiffimum Mauſoleum ſeptentis Mundi miraculis annumeratum erexerit; ſed etiam oſſa & cineres ejus odoratis liquoribus permixta imbiberit; ut ſic quodammodo vivum mariti ſepulchrum fieret, ut illi etiam mortuo uniretur; ut refert Gellius in noct. atticis: At major Chriſti in nos charitas, qui carnem ſuam vivam dat nobis, idque non ſemel ſed centies & millies, ſeſeque nobis in S. Sacramento unit;

non

non quidem ut secundum carnem in nos transmutetur, sed secundum mores & vitam; non ut suam substantiam amittat, sed ut nos quodammodo divinos efficiat: ait enim Joan. 6. *Qui manducat meam carnem & bibit meum sanguinem, in me manet & ego in eo.*

Videamus nunc Charissimi, quid nobis agendum incumbat: si Christus Dominus ex amore nostri & unionis nobiscum, instituit hoc Sacramentum amoris, totus amore inflammatus; an non decet, ut & nos ardenti cum amore ipsum accedamus, & uniri ipsi desideremus? Quod nisi faciamus, profecto cœci sumus & insani: Si enim tanto flagrat desiderio, Infinita Pulchritudo, ut uniatur cum Deformitate, Opulentia cum Paupertate, Sapientia cum Ignorantia, Omnipotentia cum Infirmitate, Puritas cum Immunditia, Felicitas cum Miseria, Deus cum Homine, tamen hac ratione nec melior evadat nec perfectior ullumve lucrum nanciscatur: quanto majori affectu merito, homo laboret, ut Deo suo uniatur, cum sic defectibus suis liberetur, omnibusque divitiis ac bonis spiritualibus cumuletur? sanè S. Catharina Senensis tam vehementi & intolerabili ardore flagrabat, Christo dilecto suo se unientem, ut medulla quodammodo in ossibus ejus liquefieret, & viva mori videretur: ut refert Surius 29. Aprilis. B. Catharina Genueusis, ita anhelabat ad hanc escam divinam, tautoque desiderio astuabat, ut hostiam in manu Sacerdotis intuita exclamaret, cito, cito,

veniat dilectus meus in intima cordis mei atque ira animi deliquium patiebatur, donec Christum sumeret. O si & nos aliquid ardentis istius desiderii in nobis sentiremus, dum Eucharistiam sumimus! O si tanquam cervus ad fontes aquarum, ita ad Christum anhelaremus! O si uniri illi maximo amore cuperemus; qui, ut ait Sponsa: *Est totus desiderabilis!* Cant. 5.

II. Altera proprietas & effectus seu operatio summi perfectique amoris est, ut non modò sit liberalis erga amatum; verùm etiam omnia, quæ possidet, largiatur. Si hoc ab ullo Amatore factum est, cerè modo perfectissimo à Christo Domino in Sacramento amoris impletum est; in quo donat, omne quod est, habet & valet, nullo excepto. Dat enim 1. Nobis corpus suum cum membris omnibus. 2. Animam cum omnibus potentiis. 3. Totam humanitatem. 4. Divinitatem. 5. Gratiam suam & merita: verbo seipsum totum.

Et quidem merita ejus in hoc Sacramento copiosius nobis communicantur, & applicantur, sanguisque ejus copiosius super nos effunditur, quàm in ullo alio Sacramento: nam sicut Sol majus lumen & calorem de se dat, quàm Luna, quæ lumen & calorem à sole mutuari debet: ita Christus dona & gratias copiosius donat in hoc Sacramento, in quo ipse præsens est, quàm in aliis Sacramentis, in quibus non in persona, sed in virtute reperitur. Quanta charitas! Quantò zquius Salvator potest dicere ad nos, quàm Isaac ad Esau benedictionem

II.
Proprietas
summi
amoris,
est summe
commu-
nicatio.

L petentem

petentem dixit: *Frumento & vino stabilivivum, & tibi posthac fili mi quid faciam?* Gen. 27. 37. Quid enim restat, quod ultra queat facere.

Quantum charitatis incendium! & an non extremum est culmen amoris, propria dilectum carne & sanguine pascere? Pastores ovium pellibus vestiuntur, & carnibus vescuntur. Imò in Historiis legimus, quòd matres prae fame proprios filios comederint: Verùm quòd Pastor ovibus aut Mater Filii carnem propriam in cibum dederit, penitus est inauditum, nec ulla memorat Historia. Hoc est in Christo *Tragos*, & extremum amoris; quodque est magis admirandum, cum sit totus in qualibet particula seu puncto visibili Sacrae hostiae, toties se nobis dat, quòd sunt puncta hostiae, ut eò amplius suum demonstret amorem. Auger admirationem, quòd ultimà nocte id praestiterit: *In qua nocte tradebatur, accepit panem*, in ea nocte quà passionem est auspicatus: in ea nocte, quà ingratis mortales, de eo capiendò, perdendo, & crucifigendo consultabant: in eadem nocte accepit panem, benedixit, fregit, & dedit discipulis suis. O inauditum amoris miraculum! ò incomprehensibilis, affectionis amoris excessus! ò apex! ò extremum summæ dilectionis!

Quid verò, Charissimi, tali Amatori, tam liberali datori, reddemus? *Quid retribuam Domino, pro omnibus quæ retribuit mihi?* Absque dubio, omnia quæ habeo: dicat quilibet ex animo: offero tibi Domine bona mea, facultates, honores, & quidquid

possideo ad obsequium tuum, quia tu mihi das, quòd est millies praestantius. Offero tibi corpus meum, sensus meos, pedes, manus, & caput ad obsequium tuum; quia tu mihi donas corpus tuum & membra tua gloriosa. Offero tibi animam meam, memoriam, intellectum & voluntatem, ad obsequium tuum, quia tu mihi largiris animam tuam & divinitatem tuam. Suscipe ergo Domine universam libertatem meam, corpus & animam meam: amorem tuum cum gratia tua solum mihi dona & dives sum satis.

III. Tertia proprietatis, effectus aut operatio summi & extremi amoris, pro dilecto operari magna & summa: *Amor si est, ait S. Gregorius, operatur magna & reputat parva*: Jam verò, quàm magna, quàm stupenda in hoc Sacramento amor operatur?

1. Totam invertit naturam, & eundem indies, ac in tot mundi locis, 2. Annihilat substantiam panis, & accidentia sine sua substantia confervat, 3. Quantitas separatur à substantia, & accidentibus dat, ut possit nutrire & conservare vitam hominis, quòd aliàs sola potest substantia. 4. Quod suam personam, quid non facit hominis amore? quàm mira patrat? uno tempore & horà & momento in persona praesens est in innumeris locis, 5. Contrahit se, ut non plus loci occupet, quàm habeat hostia, imò quodvis punctum visibile hostiae. 6. Conjungit se, non cum substantia panis, quæ satis magna foret humiliatio tantæ Majestatis; sed cum accidentibus, & quamdiu hæc durant, manet cum illis

illis, quomodocunque inhonoretur, ledatur & offendatur. 7. Tegit splendorem gloriæ suæ, & radios immensæ suæ Majestatis, quod longè plus est, quàm si totius mundi Monarcha, mendici pallio se operiret. 8. Habet in Sacramento corpus, quod videri, tangi, palpari, & se movere potest, ac sensus habet, & tamen omnium illorum usu se privat, quasi non viveret. 9. Mirabile super omnia mirabilia, & superans captrum Angelicum, quod ad sola quatuor verba Sacerdotis, licet impij, licet intentione piissimâ, quæ nec diabolus posset habere pejorem, se sistit præsentem, quasi obedit, tangi se finit impuris manibus, ore sumitur & in stomachum immundum transmittitur.

Ex his videtis Charissimi, quàm stupendo modo se Salvator noster ex amore nostri mutet, contegat, deprimat, qualis nusquam lectus, auditusve est. Multa fecerunt infani Amatores, amore illorum, quos stultè deperibant; multa stolidi & admiranda excogitârunt, ut amoris suo infano facerent satis: sed nullus tanta ac talia, qualia Redemptor noster, amore nostri adinvenit, & peregit

Concludamus igitur, cum amoroso dicto S. Bernardi serm. de cœna Dom. *Potesne estimare, quale & quantum sit hoc Sanctum Sanctorum, Sacramentum Sacramentorum amor amorum, dulcedo omnium dulcedinum?* Verè amor amorum, quia 1. Nobis se tanta propensione intimè unit. 2. Verè Sacramentum amoris, quia nobis se ipsum & omnia communicat. 3. Verè amor amorum, dulcedo dulcedinum, quia tam stupenda operatur. Quid autem nos, ut ne ingrati simus, rependemus? Æmulemur amantissimum Dominum, amorem amore compensemus, *probatio enim dilectionis, exhibitio est operis*, teste S. Greg. M. 1. Intimè illi uniri & charitate perfecta conjungi studeamus. 2. Corpus & animam, memoriam, & voluntatem & intellectum, omniâque nostra ejus amoris, honori, & obsequio consecremus. 3. Et quidquid demum pro ipso gloria, & proximi salute operari ac perficere possumus, promptâ voluntate, & summâ alacritate aggrediamur.

